

ห้องเช่า

Купава

ห้องเช่าหมายเลข 112

บรรณาธิการเล่ม

อภิรดา มีเดช

บรรณาธิการศิลปกรรม

ณขวัญ ศรีอรุโณทัย

ศิลปกรรม

ชิน เอกก้านตรง

ภาพประกอบ

Pizzicato Six

พิสูจน์อักษร

ศิรีปูน วงษ์ชื่น

คณะเขียน

ยิ่งชีพ อัชฌานนท์

อานนท์ ชวาลาวัฒน์

วีรวรรณ สมนึก

ณัชปกร นามเมือง

เกตน์สิรี ทศพลไพศาล

นพพล อาชามาส

วรรณรัตน์ กล่าสมบัติ

เอกภาพ สิทธิวรรณธนะ

นัชชา ตันติวิทยาพิทักษ์

นลินี จูตะวารณ

สนับสนุนการพิมพ์โดย

HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
SOUTHEAST
ASIA

โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน

- ilaw.or.th
- facebook.com/iLawClub
- **twitter** @iLawclub @iLawfx
- **instagram** ilawclub
- **LINE official** @iLawClub

ดูแลการผลิตโดย

เปนนไท พับลิชซิ่ง

โทรศัพท์ 0 2736 9918

โทรสาร 0 2736 8891

e-mail: waymagazine@yahoo.com

website: www.waymagazine.org

facebook: www.facebook.com/waymagazine

twitter: @way_magazine

คำนำ

ไอลอร์ ทำงานเต็มเวลาเพื่อเก็บข้อมูลคดีความเกี่ยวกับเสรีภาพการ แสดงออก และเก็บข้อเท็จจริงของการดำเนินคดีเหล่านี้ไว้บนฐานข้อมูล ออนไลน์ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่อ สังคม ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นภาษากฎหมายและเป็น ‘ข้อเท็จจริง’ ล้วนๆ ที่ อาจจะสื่อสารไปยังผู้อ่านได้จำกัดนัก

ในยุคสมัยหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่ออุณหภูมิต่างการเมืองร้อนแรง กฎหมายอาญา มาตรา 112 หรือ ความผิดหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ ถูกนำมาใช้จับกุมดำเนินคดีกับประชาชนจำนวนมาก

แม้ว่ากฎหมายมาตรานี้จะถูกวิจารณ์อย่างมากมายว่า มีบทลงโทษ รุนแรงเกินไป เปิดช่องให้ตีความได้กว้างเกินไป เปิดช่องให้ใครก็ได้ริเริ่ม คดีและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมก็ไม่กล้าสั่งไม่ฟ้องหรือยกฟ้อง กลายเป็นอาวุธที่ใช้เล่นงานคู่ตรงข้ามทางการเมืองหรือคนที่ไม่ชอบกันใน ทางส่วนตัว จนกระทั่งสร้างผลกระทบเชิงลบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เอง แต่กฎหมายนี้ก็ยิ่งถูกใช้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า นอกจากจะสร้างบรรยากาศความ หวาดกลัวและความเงียบงันให้กับสังคมไทย ยังสร้างผลกระทบให้ชีวิต คนมากมายที่ตกเป็นผู้ต้องหาของกฎหมายมาตรานี้

วันหนึ่งในช่วงต้นปี 2558 ไอลอร์ตัดสินใจลองพยายามเล่า ‘เรื่องราว’ ของผู้ที่ถูกดำเนินคดีด้วยกฎหมายอาญา มาตรา 112 ในมุมมองที่สังคม ยังไม่ค่อยรู้จัก คือ มุมชีวิต ที่ประกอบด้วยความคิด ความรู้สึก และ ความหวังหรือความสิ้นหวัง

ระหว่างที่ทีมงานและอาสาสมัครของไอลอร์ไปศาลเพื่อสังเกตการณ์ การพิจารณาคดี บันทึกข้อมูล และวิเคราะห์ในเชิงกฎหมาย ข้อเขียนที่

ร้อยเรียงเรื่องราวเพื่อแสดงถึง ‘ความเป็นมนุษย์’ ของคนที่ไม่ค่อยจะเหลือ ที่ยืนในสังคม ก็ค่อยๆ ถูกส่งผ่านออกมาเท่าที่วันเวลาและสถานการณ์ จะเอื้ออำนวย โดยยังไม่ต้องไปเฟื่องเล็งหาคำตอบว่า พวกเขาเหล่านั้น กระทำผิดไปจากที่กฎหมายเขียนห้ามไว้หรือไม่

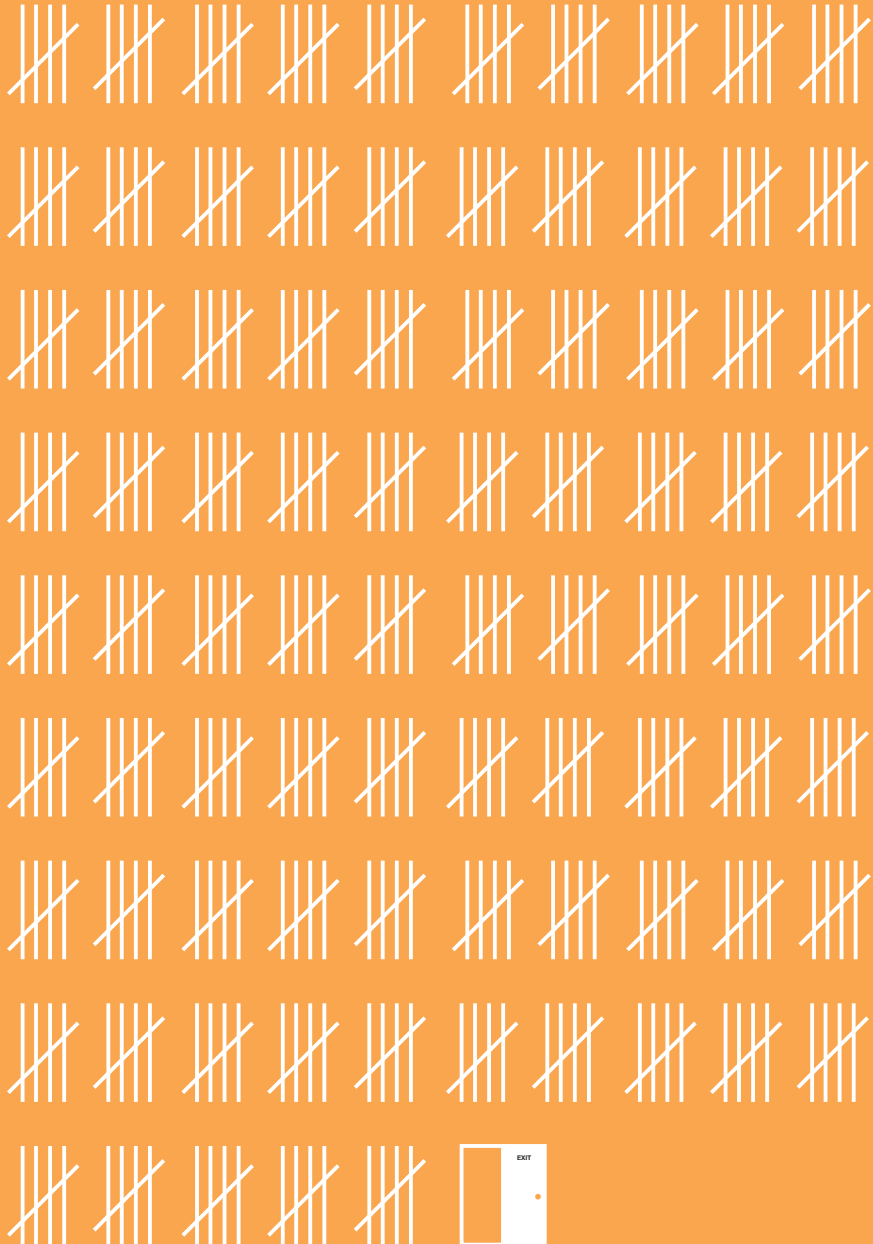
งานทุกชิ้น เคยเผยแพร่บนโลกออนไลน์มาแล้ว ภายใต้หัวเรื่องใหญ่ ว่า ‘112 The Series’ และด้วยความร่วมมือสนับสนุนมากมาย จึงได้นำมา รวมไว้เป็นเล่มฉบับกระดาษ เพื่อหวังจะเข้าถึงผู้อ่านที่หลากหลายมากขึ้น

ข้อจริงของเจ้าของเรื่องราว จะเปิดเผยเฉพาะผู้ที่เต็มใจให้สังคมรับรู้ เท่านั้น สำหรับผู้ที่ขอสงวนชื่อจริง เราจะตั้งชื่อของเขาใหม่และเรียกขาน เขาด้วยชื่อใหม่แทนชื่อจริง ผู้อ่านจะรู้จักเขาด้วยชื่อใหม่นั้น เช่นเดียวกับ ภาพถ่ายของเจ้าของเรื่องราว ที่เราขอเก็บไว้เพื่อให้โอกาสเขา คืนสู่สถานะ คนปกติในสังคมในวันข้างหน้า

ผู้เขียนเรื่องราวแต่ละเรื่องคงไม่ได้หวังถึงขนาดให้ใครที่อ่าน เรื่องราวเหล่านี้แล้วจะต้องลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกกฎหมาย อาญา มาตรา 112 ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังคงต้องถกเถียงกันต่อไปตามความเชื่อ ของแต่ละคน ถ้าพอจะหวังได้บ้าง ก็อาจจะหวังเพียงแค่ว่า สายตาที่จับจ้อง มองไปยังเจ้าของเรื่องราวเหล่านั้น จะลดระดับความเกรี้ยวโกรธลง สักหน่อย เปลี่ยนเป็นความสงสัยใคร่รู้ที่มากขึ้น หรือเป็นสายตาที่มองเห็นมนุษย์อีกคนหนึ่งที่ต่างก็ปรารถนาสังคมที่ดีกว่าให้กับตัวเองและ คนรอบข้าง เหมือนๆ กัน

สารบัญ

จารุวรรณ: ที่เสียไปไม่ใช่แค่ 85 วัน	9	ยุทธภูมิ: พี่ฟองน้อง ในห้องลับหลังประตูบ้าน	97
อัครเดช: น้ำตาลูกผู้ชาย	15	โอภาส: The Old Man and His Love	103
ชเนศ: เสียงกระซิบที่ข้างหู	25	ชาญวิทย์: อุดมการณ์อันยาวนาน	
ชัลมาน: คำพิพากษาและการลาจาก	33	กับใบปลิวเอกสารที่รอการพิสูจน์	109
สิรภพ: กวีนักสู้ ผู้ทำทนายศาลทหาร	39	ยุทธศักดิ์: บทสนทนาราคาแพงของคนขับแท็กซี่	115
ณัฐ: เหตุการณ์เดิมๆ กับสถานที่แห่งเดิม	45	สมยศ: Give My Dad the Right to Justice	121
บรรพต: “ผมไม่เคยคิดล้มเจ้าเลย ระบบกษัตริย์มีความงดงาม”	51	อากง: SMS และการพิสูจน์หลักฐานทางเทคโนโลยี	127
ธारा: นักสุขภาพในเรือนจำ	59	อากง: จะคอยสอนเราเสมอ	133
ทอม ดันดี: ทรายที่เรายังมีกันและกัน	67	บัณฑิต อาร์ณีญาร์: ความฝันภายใต้ดวงอาทิตย์	141
ศทาวุธ: หวังว่าคงไม่ได้พบกันอีก	77	เสาร์: เราจะคิดถึงวันสวยงาม...เมื่อกาลเวลาผันผ่าน	147
เขียรสุธรรม: ในฤดูร้อนที่ไม่เป็นเช่นเคย	85	คธา: คริสต์มาสในศาล ข่าวลือในความเชื่อ	153
ศศิวิมล: วันแม่ที่ไม่มีแม่อยู่	91	ปิยะ: ความหวังของพ่อ กับรอยยิ้มที่เลือนหาย	163

จากรูรณ: ที่เสียไปไม่ใช่แค่ 85 วัน

คดีหมิ่นเบื้องสูงของ ‘จากรูรณ’ กลายเป็นข่าวดังกลางเดือนพฤศจิกายน หลังจากนายทหารพระธรรมนูญเข้าร้องทุกข์กล่าวโทษให้ตำรวจดำเนินคดีกับ ‘เฟซบุ๊กหมิ่นฯ’ ที่โลกออนไลน์แชร์ต่อกันเกือบหมื่นครั้ง และสองสามวันให้หลังก็มีข่าวจับกุมเพื่อนชายที่เกี่ยวข้องกับคดีเพิ่มอีกสองคน

9 กุมภาพันธ์ 2558 อัยการทหารสั่งไม่ฟ้องจากรูรณและเพื่อนอีกสองคน นำยินดีกับทั้งสามคนที่ไม่ต้องถูกจองจำไว้ซึ่งอิสรภาพอีกต่อไป แต่กว่าจะถึงวันที่ถูกปล่อยตัวออกจากเรือนจำ พวกเขาต้องถูก ‘ควบคุมตัวระหว่างการสอบสวน’ เป็นเวลาถึง 85 วัน โดยที่ทั้งสามคนยังไม่รู้ว่าใครเป็นคนโพสต์ข้อความหมิ่นเบื้องสูงที่เป็นต้นเหตุให้พวกเขาต้องถูกกักขังและกลายเป็นที่กังวลใจให้กับครอบครัวของทั้งสาม

คดีนี้ดูผิวเผินอาจเป็นคดีโพสต์เฟซบุ๊กหมิ่นเบื้องสูงไม่ต่างจากหลายคดีก่อนหน้านี้ แต่เอาเข้าจริงกลับลากผู้ต้องหามาขังอยู่ในเรือนจำอย่างน้อย

สามคน คือ จารุวรรณ สาวผู้มีชื่อนามสกุลเดียวกับเพชบุ๊คที่มีการโพสต์ข้อความ บอกล่อกลับของจารุวรรณ และ ซาติ เพื่อนของบอลซึ่งจารุวรรณสงสัยว่าอาจเป็นผู้แฮ็คเพชบุ๊คของเธอ

จารุวรรณเป็นหญิงสาวอายุ 26 ปี ภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พ่อมีอาชีพทำไร่ พี่น้องของจารุวรรณต่างก็แยกย้ายกันไปทำงานโรงงานตามต่างจังหวัด ก่อนถูกจับจารุวรรณทำงานอยู่ที่โรงงานแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี และอยู่กับสามีชื่อบอล จารุวรรณมีลูกสองคนกับสามีคนแรก โดยลูกทั้งสองได้เรียนหนังสือและอยู่กับพ่อของจารุวรรณที่เพชรบูรณ์

หลังถูกจับกุม ชาวหลายสำนักรายงานว่าจารุวรรณให้การปฏิเสธและสงสัยว่า ซาติ ซึ่งเป็นเพื่อนของบอลโกรธเธอ ที่เธอกันไม่ให้บอลเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จึงกลั่นแกล้งเธอด้วยวิธีการนี้

เช้ามีดของวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557 ทหารและตำรวจบุกเข้าจับกุมตัวบอลที่บ้านพักในจังหวัดราชบุรี บอลอายุ 22 ปี เป็นชาวราชบุรี เรียนจบชั้น ป.6 อ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ ในช่วงเย็น ซาติก็ถูกตำรวจและทหารบุกเข้าจับกุมที่บ้านเช่นเดียวกัน ซาติอายุ 20 ปี เป็นชาวราชบุรี มีสัญชาติไทย-พม่า สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ ปัจจุบันซาติมีลูกและภรรยาแล้ว โดยทำประมงอยู่กับพ่อตาที่ประจวบคีรีขันธ์

จารุวรรณให้การปฏิเสธตั้งแต่ถูกจับกุม ถูกสอบสวน และตั้งใจจะต่อสู้คดีในชั้นศาล บอลและซาติก็เช่นเดียวกัน แต่พวกเขายังไม่มีเงินจ้างทนายความสำหรับการต่อสู้คดีในศาลทหาร และเป็นคดีต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะเพราะเกี่ยวข้องกับกาพิสูจน์ตัวตนด้วยเทคนิคคอมพิวเตอร์

จารุวรรณเล่าว่า ก่อนหน้าจะมีการโพสต์หมิ่นเบื้องสูงสองสามสัปดาห์ เพชบุ๊คของเธอถูกแฮ็คไปใช้ในทางเสื่อมเสีย และเคยแจ้งความไว้ที่ สภ.ราชบุรีแล้ว ซึ่งนี่เป็นหลักฐานชิ้นสำคัญในการต่อสู้คดีของเธอ

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2557 เวลาประมาณบ่ายโมง พนักงานสอบสวนนำตัวจารุวรรณมาขออำนาจศาลทหารฝากขังผลัดแรก จารุวรรณไม่มีญาติมาเยี่ยม ไม่มีเงินสำหรับยื่นขอประกันตัว ไม่มีทนายความและไม่มีความรู้กฎหมาย เธอลุกขึ้นคัดค้านการฝากขัง แต่ศาลมีคำสั่งอนุญาตฝากขังโดยให้เหตุผลว่า คดีนี้เป็นที่รับรู้ทั่วราชอาณาจักร หากปล่อยตัวไปเกรงว่าผู้ต้องหาจะไม่ปลอดภัย

วันต่อมา บอลและซาติ ผู้ต้องหาอีกสองรายในคดีนี้ถูกนำมาฝากขังที่ศาลทหารเช่นกัน

วันที่ 28 พฤศจิกายน 2557 หลังจากถูกขังได้ 12 วัน เจ้าหน้าที่ที่ราชทัณฑ์ก็นำตัวจารุวรรณ บอล และซาติ มาฝากขังผลัดที่ 2 จารุวรรณเล่าว่าชีวิตในเรือนจำ แม้จะมีทีวีให้ดู มีหนังสืออ่าน และมีเพื่อนคุยด้วย แต่เธอยังรู้สึกเหงา เธอคิดถึงพ่อและลูกๆ ของเธอ แต่เมื่อสอบถามว่า อยากให้พ่อและลูกๆ มาเยี่ยมหรือไม่ จารุวรรณกลับมีท่าทีลังเล เนื่องจากเธอทราบดีว่า การเดินทางมากรุงเทพฯ เป็นเรื่องยากลำบาก เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และอาจต้องพาลูกๆ มาด้วย

ด้านบอลและซาติ ถึงจะพบกับความยากลำบากบ้าง โดยเฉพาะบอลซึ่งยังไม่เข้าใจด้วยซ้ำว่าข้อกล่าวหาของเขาคืออะไร แม้เขาจะได้สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาจากตำรวจด้วยแต่เขาก็อ่านหนังสือไม่ออก โชคดีที่ตอนเข้าไปใหม่ๆ ทั้งสองคนยังได้อยู่แดนเดียวกัน จึงคอยช่วยเหลือกัน และยังได้รับความช่วยเหลือจากนักโทษการเมืองในเรือนจำชายที่อยู่มาก่อนอีกไม่น้อย

ในวันดังกล่าวพ่อของบอลเป็นญาติคนเดียวที่เดินทางมาเยี่ยมบอลและจารุวรรณที่ศาลทหารกรุงเทพ แต่ก็ไม่ได้ยื่นขอประกันตัวทั้งสองเนื่องจากไม่มีเงินประกันตัว ส่วนซาติตั้งแต่ถูกจับยังไม่สามารถติดต่อญาติได้

เดือนมกราคม 2558 พ่อ พี่สาว และลูกชายคนเล็กของจากรูวรรณ เดินทางจากต่างจังหวัดเพื่อมาเยี่ยมจากรูวรรณและบอลที่ศาลทหารกรุงเทพ โดยพักค้างคืนที่บ้านของพี่สาวจากรูวรรณแถบคลองเตย

ทนายความเล่าว่า พ่อของเธอต้องทำอะไรและขายตัวเพื่อให้ได้ค่ารถเดินทางมาเยี่ยมลูกสาวที่เรือนจำ ขณะที่ทนายความยังไม่สามารถติดต่อญาติของชาติได้

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2558 ครบกำหนดฝากขัง 85 วัน ทางกรมอดำนาจตามกฎหมายที่จะกักขังทั้งสามคนได้อีกต่อไป อัยการยังไม่มี ความเห็นว่าส่งฟ้องผู้ต้องหาทั้งสามรายในคดีนี้หรือไม่ จากรูวรรณ บอล และชาติจึงได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำที่กรุงเทพฯ ไปหน้าทั้งสาม ยิ้มแย้มให้กับอัยสราภพที่ได้กลับคืนมา

พี่สาวของจากรูวรรณนั่งรถทัวร์จากเพชรบูรณ์ไปรับเธอที่ทัศนสถานหญิงกลาง ทั้งสองคนกอดกันเมื่อได้เห็นหน้ากัน พี่สาวบอกน้องว่าพ่อดีใจมากเมื่อทราบข่าวว่าลูกจะได้รับการปล่อยตัว และขอให้รีบกลับบ้านที่เพชรบูรณ์ทันที หลังจากนั้นจากรูวรรณจะหางานใหม่ เนื่องจากคดีนี้ทำให้เธอต้องออกจากงานที่โรงงานในจังหวัดราชบุรี

ทางด้านบอลก็มีพ่อเดินทางมารับกลับบ้านของเขาที่ราชบุรี ส่วนชาติ แม้จะไม่มีใครเดินทางมารับเขากลับบ้าน แต่เขาก็ได้โทรศัพท์ติดต่อทางบ้านเรียบร้อยแล้ว ทั้งคู่กล่าวว่า หลังจากนั้นจะกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวตามปกติ

ในประเทศที่ประชากรหลายสิบล้านคนใช้เฟซบุ๊กเป็นพื้นที่สื่อสารและแสดงความคิดเห็น แต่กลับมีการจองจำผู้คนจากการมีข้อความปรากฏอยู่บนเฟซบุ๊กส่วนตัวโดยที่พิสูจน์ไม่ได้ว่าคนคนนั้นเป็นผู้โพสต์เองหรือไม่ การกักขังผู้ต้องสงสัยเป็นเวลา 85 วันโดยไม่มีหลักฐานการกระทำความผิดที่แน่ชัดจึงมีโอกาสเกิดขึ้นกับผู้ที่ใช้เฟซบุ๊กทุกคน

อักษรเดช: **น้ำตาลูกผู้ชาย**

“สองปีครึ่งเธอพี่ โอเคอะ ผมคงอยู่ได้แหละ ไม่เป็นไร ห่วงแต่ที่มหา’ลัย เขาจะยอมให้ผมดรอปหรือเปล่า”

เจ้าหนุ่มมาดกวนเปรยขึ้นมา สายตาเหม่อลอย ขณะที่ปากก็อึดบู่หรี แล้วพ่นควันออกไปทางหน้าต่าง

“มีใครรู้หรือยังว่าถูกจับ ให้ช่วยโทรบอกใครไหม” ผมถาม

“บอกพ่อแล้วพี่ พ่อกำลังมา” เขาตอบด้วยสีหน้าเรียบเฉย

“ตั้งแต่มาอยู่ที่นี้ได้กินข้าวบ้างหรือยัง” ผมถามต่อ

“ตำรวจซื้อให้แล้วพี่” เจ้าหนุ่มอึดบู่หรีต่ออย่างไม่สนใจใยดี

เช้ามีดของวันที่ 18 มิถุนายน 2557 เจ้าหน้าที่ตำรวจกว่าสิบนาย บุกไปที่บ้านหลังหนึ่งย่านชานเมืองกรุงเทพฯ เพื่อจับตัว ‘อักษรเดช’ เด็กหนุ่มวัย 24 ปี ซึ่งกำลังเรียนนิเวศที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งหนึ่งใน

ชั้นปีที่สี่ หมายจับที่ตำรวจแสดงกับเจ้าตำรวจความผิดตามมาตรา 112 และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ตำรวจจับตัวอัครเดชและยึดคอมพิวเตอร์กับโทรศัพท์มือถือทุกเครื่องในบ้าน และนำตัวมาสอบสวนที่ สน.สุทธิสาร ตลอดวัน

เป็นช่วงค่าแล้วที่ผมได้รับโทรศัพท์ที่โทรต่อกันมา 3-4 ทอดเพื่อหาคนแหว่ไปดูสวัสดิภาพของอัครเดช ผมไม่เคยรู้จักเขามาก่อนเลย เช่นเดียวกับคนที่โทรมาแจ้งก็ไม่มีใครรู้จักเขามาก่อน เนื่องจากที่ทำงานอยู่ในระยะพอนั่งมอเตอร์ไซค์ไปได้ และมีประสบการณ์การเข้าเยี่ยมคนถูกจับ จึงรีบไปให้ถึงตัวเขาก่อน

“ผู้ต้องหารับว่าเป็นเจ้าของอีเมลและเฟซบุ๊กจริง แต่ปฏิเสธว่าข้อความที่โพสต์นั้นไม่เป็นความผิด ผมก็บันทึกไว้ตามนี้ละ ก็ไปว่ากันในศาลต่อแล้วกัน” พนักงานสอบสวนบอกกับทนาย ซึ่งมาถึงตอนสามทุ่มเศษๆ

“ยังไงถ้าอยากขอประกันตัวชั้นตำรวจเลยได้ไหมคะ น้องเขาก็ยังเรียนอยู่ แล้วเราจะได้ไปสู้ในชั้นศาล” ทนายความถามตำรวจ

“แหม... เรื่องประกันตัวที่ผมช่วยไม่ได้จริงๆ นะ สน. นี้ก็เพิ่งจะเจอคดีแบบนี้เป็นครั้งแรก ผมว่าให้ศาลเป็นคนสั่งดีกว่า เขาเป็นว่าผมจะไม่คัดค้านการประกันตัวแล้วกัน” ตำรวจตอบ

“ตอนนี้ญาติเขายังเตรียมเงินประกันตัวไม่ทัน อย่าเพิ่งรีบไปศาลได้ไหมคะ ขอเวลาอีกหน่อย” ทนายยังอ่อนวอนเพื่อขอต่อเวลาอีกสักหน่อย เพราะหากไปถึงขั้นตอนการฝากขังต่อศาลแล้ว เป้าหมายต่อไปคือเรือนจำทันที

“จริงๆ ผู้ใหญ่เขาอยากให้ไปพุงนี้เลย แต่ผมจะพยายามช่วยไปมะรีนเข้าแล้วกันนะ คุณก็เขียนคำร้องบอกศาลไปว่ายังเรียนอยู่ มีหลักทรัพย์อะไรก็ยื่นไปแล้วกันนะ เผื่อศาลจะเมตตา” ตำรวจบอกอย่างมีความหวัง

คดีของอัครเดชดูเหมือนจะไม่ร้ายแรงนัก ต้นตอของการจับกุมครั้งนี้มาจากสเตตัสเฟซบุ๊กความยาวไม่ถึงหนึ่งบรรทัด เป็นประโยคคำถามลอยๆ ไม่มีคำหยาบคาย ไม่มี hate speech ไม่ใช่เรื่องความขัดแย้งทางการเมือง เป็นเหมือนการระบายอารมณ์อี้อัดจากการถกเถียงแบบเกรียนๆ ตามประสาเด็กวัยรุ่นกับคนไม่รู้จักในสเตตัสก่อนหน้านั้น

โพสต์เจ้าปัญหามีคนกดไลค์นิดหน่อยกับสองสามคอมเมนต์ ซึ่งไม่น่าจะทำให้สถาบันสูงสุดของชาติไทยสั่นคลอนได้ เมื่อโพสต์ไปสักพักก็ไม่มีใครสนใจมันอีก รวมทั้งตัวเขาเองด้วย ยกเว้นใครคนหนึ่งที่ไม่ชอบเขาเอาหลายๆ แล้วเอาข้อความนั้นไปแจ้งความกับตำรวจตั้งแต่เดือนมีนาคม 2557

บรรยากาศทางการเมืองหลังการรัฐประหารบีบให้เจ้าหน้าที่รัฐต้องเร่งทำคดี 112 อย่างหนัก ตำรวจ สน.สุทธิสารจึง ‘ทำตามหน้าที่’ โดยการลากตัวเจ้าหนุ่มคนหนึ่งมาขังไว้

“มีข้าวผัดกล่องนึง ขนม แล้วก็โค้กนะ” เช้าวันรุ่งขึ้นผมแหว่เอาข้าวมาส่งให้เด็กหนุ่มที่นอนเหงๆ อยู่ในห้องขังของ สน.สุทธิสาร

“ขอบคุณครับ นี่พี่มาเยี่ยมผมเหรอ พี่มาเยี่ยมจริงเหรอ” เด็กหนุ่มถามกลับด้วยสีหน้ามีรอยยิ้ม

“เออติ ก็บอกไว้แล้วว่าจะมา” ผมตอบ เพราะเมื่อคืนก่อนแยกย้ายกันประมาณสี่ทุ่มกว่าๆ พ่อเขาบอกว่าคงต้องวิ่งวุ่นเพื่อหาเงินมาประกันตัวทั้งวัน ผมเลยรับอาสาทำหน้าที่ซื้อข้าวซื้อน้ำให้วันหนึ่ง

“ข้างในมีหมอน มีที่นอนไหม” ผมถามอีกครั้ง

“เขามีที่นอนให้อยู่พี่ ผมโอเค ผมนอนที่ไหนก็ได้” เขาตอบแบบวางฟอรัมเหมือนเดิม

“โค้กกระป๋องนี่เอาเข้าไม่ได้นะครับ” ตำรวจที่เฝ้าหน้าห้องขังบอก

“อ้าว เหรอครับ” เป็นความรู้ใหม่อีกอย่างในวันนั้น

“โค้กเขาไม่ให้วะ เาน้ำอย่างอื่นแทนไหม ที่ไม่ใช่กระป๋อง?”

“ผมขอน้ำเปล่าขวดนึงแล้วกันพี่ ช่างในมันร้อน” เด็กหนุ่มร้องขอ เป็นครั้งแรกที่เขาเอ่ยปากบอกความต้องการ

“เดี๋ยวจัดให้สองเลย” ผมตอบแล้วรีบวิ่งไปซื้อน้ำจากร้านหน้า สน.

อัครเดชเป็นเด็กหนุ่มมาดกวน ผมหยักศก ผิวสีดำนาง ร่าจ้วมๆ เกือบอ้วน ถ้าเดินสวนกันริมถนนคนทั่วไปคงเข้าใจว่าเขาเป็นเด็กแว้นนักบิด ประเภทที่พร้อมจะมีเรื่องกับคู่อริที่ไม่ชอบหน้ากันได้ แต่อีกมุมหนึ่งเขาเป็นคนสนใจเรื่องราวทางสังคม เขาเล่าว่าเคยไปร่วมชุมนุมทางการเมือง รวมทั้งเคยเข้าร่วมการชุมนุมต่อต้านรัฐประหารที่หน้าห้างเมเจอร์รัชโยธิน เขาสามารถเล่าเหตุผลวิคิดในการเข้าร่วมการชุมนุมแต่ละครั้งได้อย่างชัดเจนเป็นระบบ

เราไม่เคยรู้จักกันมาก่อน และผมเองก็ไม่เก่งเรื่องทำตัวเนียนเป็นพวกเดียวกันเท่าไรนัก อัครเดชกับผมจึงคุยกันแบบรักษาฟอร์มตลอด เขาทำที่เป็นคนเข้มแข็งไม่ยี่หระต่อการสูญเสียอิสรภาพเพราะเข้าใจดีถึงภาวะที่ ‘เหยื่อ’ จากความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงเวลานั้นต้องแบกรับ

ในความทรงจำของผม อัครเดชเป็นเด็กหนุ่มมาดกวนที่พร้อมเผชิญหน้าปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อย่างสงบนิ่งด้วยมุมมองแบบเด็กวัยรุ่นนักรบคนหนึ่ง

“วันนี้ได้มาแค่นี้ ลองก่อนได้ไหม?” พ่อของเด็กหนุ่มถาม

“มีแค่นี้ก็ต้องยื่นแค่นี้ละคะ” ทนายสาวตอบ

20 มิถุนายน 2557 ตำรวจพาอัครเดชไปศาลอาญาเพื่อขอฝากขัง เป็นครั้งแรก พ่อของเขาหอบเงิน 150,000 บาทที่ไปหยิบยืมเพื่อนฝูงมาที่ศาลเพื่อขอประกันตัว ทนายยื่นคำร้องประกอบด้วยชี้แจงความจำเป็นที่อัครเดชต้องกลับไปเรียนต่อ เพราะเหลืออีกเทอมเดียวเขาก็จะจบการศึกษาแล้ว แต่วันนั้นศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัว

“ไม่เป็นไรนะลูก เดี่ยวอีกอาทิตย์สองอาทิตย์พ่อก็หาเงินได้เพิ่มแล้ว

ยื่นประกันใหม่” พ่อตะโกนบอกเขาผ่านลูกกรงสองชั้นใต้ตุณฑศาลอาญา

“ครับพ่อ” เจ้าหนุ่มยื่นเกาะลูกกรงนิ่ง โยนคำตอแบบมีฟอร์ม เหมือนเดิม ขณะที่น้ำเสียงเริ่มไม่นิ่งเหมือนท่าทาง

“ไปหาเพื่อนใหม่สักพักนะลูก ช่างในอากาศมันร้อน เช็คทำความสะอาดที่นอนดีๆ นะ เดี่ยวพรุ่งนี้พ่อไปเยี่ยม” พ่อตะโกนสั่งความ

“อ้าว! พ่อ เคยเข้าไปเผลอครับ?” ผมถามปนยิ้ม

“สมัยวัยรุ่นนะ ไปอยู่สถานพินิจ เขายกพวกตีกันพ่อก็อาวูชไปด้วยเลยโดนข้อหาอาวูช” คุณพ่อตอบยิ้มๆ เหมือนกัน

“พ่อ ...น้องรู้ยัง?” เด็กหนุ่มถาม

“เดี๋ยวพ่อบอกๆ”

“พ่อ ...บอกน้องนะว่าไม่ต้องเป็นห่วง ฝากเก็บของที่ห้องนอนให้ด้วย แล้วบอกเพื่อนผมให้มันไปบอกมหา'ลัยให้ด้วย” เป็นคำสั่งสุดท้ายของอัครเดช หนุ่มมาดกวนไม่เหลือฟอร์มอีกต่อไป ลูกผู้ชายในวัยที่ชีวิตกำลังจะออกไปโลดแล่นยื่นเกาะลูกกรงเหล็กใบหน้าเปลี่ยนเป็นสีแดงกำ เขาหลังน้ำตาออกมาก่อนถูกเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์สั่งให้เข้าแถวขึ้นรถไปยังเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ

“พฤติการณ์ของคดีเป็นการเผยแพร่ข้อมูลสู่อินเทอร์เน็ต ผู้ต้องหาศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาถือว่ามิใช่คดีภาวะในขณะกระทำแล้ว คดีมีความร้ายแรงจึงเกรงว่าผู้ต้องหาอาจหลบหนีหากได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว” คือเหตุผลที่ศาลไม่ให้อัครเดชประกันตัว

“สบายดีไหม?” ผมถาม

“ดีครับพี่” เด็กหนุ่มตอบ

“ช่างในมีเพื่อนไหม?”

“ก็พอมีครับ”

“อยากกินขนมหรืออะไรไหม?”

“ไม่เป็นไรครับ พ่อซื้อให้แล้ว”

“มีอะไรขาดเหลือบอกได้นะ?”

“ขอบคุณครับพี่”

หลายวันต่อมาผมไปเยี่ยมอัครเดชที่เรือนจำ บทสนทนาเป็นไปอย่างเรียบง่าย ถามคำตอบคำ เด็กหนุ่มซึ่งบัดนี้ผมมองไปถนัดตาอย่างคงวางฟอร์มหนึ่งๆ และเรียบเฉย เจ้าหนุ่มซึ่งเคยฉายแววกว่าร้านโลกเมื่อครั้งอยู่ที่สถานีตำรวจกลายเป็นเด็กน้อยไร้พิษสงหลังลูกทรงขนาดใหญ่ ขณะที่เขายังวางมาดขรึมไม่เดือดร้อนต่อชะตากรรมที่กำลังเผชิญอยู่

หลังจบสามสี่คำถามพื้นฐาน ผมรีบเปลี่ยนให้พ่อเขาเข้ามาคุยต่อและเดินห่างออกมาเพื่อให้พื้นที่ส่วนตัวสำหรับครอบครัว แต่ยังไม่พบเห็นเด็กหนุ่มคนนั้น มีน้ำตาพร่างพรูออกมาโดยไม่รู้ว่าเขาคุยเรื่องอะไรกัน

พ่อของอัครเดชและทนายความยื่นขอประกันตัวอีกครั้ง ก่อนเปิดภาคเรียนในเดือนสิงหาคม ทนายตัดสินใจยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลอุทธรณ์ด้วย โดยหวังว่าศาลอุทธรณ์จะเมตตาให้เขาได้กลับไปเรียนทันเปิดเทอม กลับไปเป็นเด็กหนุ่มที่มีอนาคตทางหน้าที่การงานอีกครั้ง แต่ศาลก็ยืนยันไม่อนุญาตให้ประกันตัว ทำให้ความตั้งใจจะต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ค่อยๆ จางลง

ตอนแรกอัครเดชเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่าเขาไม่ได้ทำอะไรผิด แต่เมื่อสถานการณ์บีบคั้นเพราะถูกปฏิเสธการประกันตัว รวมทั้งจากการประเมินว่าภายใต้บรรยากาศทางการเมืองแบบนี้ โอกาสชนะคดีน่าจะแทบเป็นศูนย์ อัครเดชจึงตัดสินใจกลับคำให้การต่อศาลเป็นรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา

ในเดือนพฤศจิกายน 2557 ศาลพิพากษาจำคุกอัครเดชเป็นเวลาห้าปี ตามมาตรา 112 แต่เนื่องจากเขาได้รับสารภาพจึงเหลือโทษจำคุกสองปีหกเดือน ซึ่งอัตราโทษที่ได้รับก็เป็นไปตามคำทำนายที่ผมเคยคุยกับเขา

ตั้งแต่วันแรกที่เจอกัน

หลังจากอัครเดชเข้าไปอยู่ในเรือนจำได้ไม่นาน เรือนจำทั่วประเทศเปลี่ยนแปลงการเยี่ยมใหม่ ให้ผู้ต้องขังแต่ละคนแจ้งชื่อมีสิทธิ์เข้าเยี่ยมสลับคน กฎใหม่นี้ทำให้ผมไม่สามารถไปเยี่ยมอัครเดชได้อีก

ต้นปี 2558 ผมเจอคุณพ่อของอัครเดชอีกครั้งที่หน้าห้องเยี่ยมของเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ เป็นเวลาหลายเดือนมาแล้วที่คุณพ่อแวะเวียนมาเยี่ยมลูกชายอย่างสม่ำเสมอทุกวันจันทร์-พุธ-ศุกร์ พ่อของอัครเดชก็นิสัยเดียวกับลูกของเขา ยิ้มแย้มแจ่มใส วางมาดและรักษาฟอร์มกับคนไม่คุ้นเคยอยู่เสมอ

“พ่อได้คิวรอบกี่โมงครับวันนี้ เมื่อผมจะขอทักทายน้องด้วย” ผมถาม

“เอาสิจ้ะ รอบแปด เนี่ยจะเข้าแล้ว” คุณพ่อตอบ “นั่นๆ เปิดแล้วขอตัวก่อนนะ”

นักโทษการเมืองถูกจัดให้คุยกับญาติในห้องเยี่ยมหมายเลข 9 เสมอ เด็กหนุ่มกับพ่อนั่งประจันหน้าแทบจะเอาหัวชนกันอยู่ที่มุมหนึ่งของห้อง โดยมีซี่กรงเหล็กและแผ่นพลาสติกใสกั้นขวางไว้อย่างแน่นหนา เสียงที่พวกเขาคุยกันต้องวิ่งผ่านโทรศัพท์ที่ติดเครื่องดักฟังเท่านั้น ถัดออกมาคือประตูห้องเยี่ยมและกระจกบานเกล็ด ถัดมายังมีลูกกรงอีกชั้นกันไม่ให้คนนอกเข้าถึงทางเดินได้

ผมเกาะลูกกรงชั้นนอกสุดโบกมือไหวๆ ให้คนข้างใน เด็กหนุ่มมาดกวนหนึ่งในนักโทษคดีประวัติศาสตร์แห่งยุคสมัยหยุดคุยแล้วเงยหน้าขึ้นมาสบตาจากระยะไกล คุณพ่อเอี้ยวตัวกลับมามอง ทั้งสองคนโบกมือกลับมาให้ผม

อีกเกือบๆ สองปีเราคงจะได้พบกันอีกครั้ง

หมายเหตุ:

อัครเดชได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำพิเศษในวันที่ 23 มิถุนายน 2559 รวมเวลาถูกคุมขังในเรือนจำสองปี สามวัน ก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาสองปีหกเดือนเพราะได้รับการลดโทษ

ธเนศ: เสียงกระซิบที่ข้างหู

คดีมาตรา 112 ของ ‘ธเนศ’ ไม่ใช่คดีการเมืองใหญ่โตและไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ธเนศเป็นคนตัวเล็กๆ ที่ไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมหรือมีระบบการใช้เหตุผลที่สมบูรณ์แบบ เมื่อถูกตั้งข้อหาร้ายแรงในช่วงที่สถานการณ์การเมืองร้อนแรง ความไม่สมบูรณ์ของสติสัมปชัญญะจึงอาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอให้ธเนศได้กลับคืนสู่อิสระภาพง่ายๆ

2 กรกฎาคม 2558 ช่วงเช้ามีธเนศถูกทหารบุกจับตัวที่บ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ และถูกพาตัวเข้ากรุงเทพฯ เพื่อดำเนินคดีตามมาตรา 112 ข้อกล่าวหาของเขาคือ การส่งอีเมลให้ชาวต่างชาติซึ่งมีลิงค์ไปยังบล็อกที่มีเนื้อหาผิดกฎหมาย หลังถูกตั้งข้อหา เขาถูกฝากขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ เรื่อยมา

ธเนศเป็นชายร่างเล็ก สูงประมาณ 160 เซนติเมตร เจ้าของใบหน้ายาวเรียวและหูตบในวัย 45 ปี เป็นคนพูดจาสุภาพอ่อนหวานติดตุงตั้ง

เล็กน้อย ก่อนถูกจับเขามืออาชีพขายสินค้าเกษตรผ่านเว็บไซต์ MisterOtwo.com เขาไม่เคยเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองใดๆ

ธนศถูกจับอย่างเงิบๆ แม้ครอบครัวทราบดีว่าเขาถูกจับ แต่ไม่มีความรู้ทางกฎหมายและคดีความ จึงไม่รู้จักหันหน้าไปหาใคร เมื่อธนศถูกส่งตัวเข้าเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ นักโทษคดีมาตรา 112 ที่อยู่ในนั้น ก่อนหน้าเขาเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวของธนศออกมาข้างนอกเพื่อให้มีคนเข้าไปช่วยเหลือ

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนส่งทนายความเข้าไปเยี่ยมธนศในเรือนจำ และได้ฟังเรื่องราวจากปากของเจ้าตัว เขาบรรยายภาพว่าเป็นคนส่งอีเมลจริง แต่ทำไปเพราะได้ยินเสียงแว่วจากในหูคอยสั่งให้ทำสิ่งต่างๆ

ธนศเชื่อว่า เขามีใบหน้าคล้ายสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เนื่องจากตอนอายุ 18 ปี แม่ค้าขายอาหารเคยเรียกเขาว่าองค์ชาย ตลอด 20-30 ปีที่ผ่านมาธนศมักรู้สึกว่ามีคนคอยติดตามไปทุกหนแห่ง และกลั่นแกล้งเพื่อไม่ให้เขามีชีวิตที่ดี เช่น ถูกขโมยรองเท้า ถูกคนเอาก้อนหินมาวางขวางทางตอนขึ้นจักรยาน เมื่อย้ายที่อยู่ใหม่ ข้างห้องก็ทำเสียงดังรบกวน เมื่อขึ้นรถเมล์คนขับก็จะขับไม่ดี และเคยถูกคนวางยาพิษใส่ในยาสีฟัน ฯลฯ

ธนศนับถือศาสนาคริสต์ทว่ายึดถือคำพยากรณ์ทางเว็บไซต์เป็นหลัก ในการดำเนินชีวิต ตามคำบอกเล่าของพี่สาว เวลาธนศเดินทางไปไหนจะเอาตุ๊กตายางรูปไก่มัดกับไม้เป็นรูปไม้กางเขนติดไว้หน้ารถจักรยานพร้อมแผ่นกระดาษเขียนว่า ‘องค์ชาย 20 ปี’ บันทึกรายละเอียดเรื่องที่เขาถูกกลั่นแกล้งเอาไว้เพื่ออ้อนวอนต่อพระผู้เป็นเจ้า

ธนศยังมีอาการได้ยินเสียงแว่วในหูเป็นพักๆ ซึ่งเสียงเหล่านั้นบางครั้งก็คุยกับเขา สั่งให้เขาทำสิ่งต่างๆ รวมทั้งฆ่าตัวตาย ธนศจึงชอบใส่ที่อุดหู เขาบอกว่าช่วยให้ไม่ต้องทนฟังเสียงเหล่านั้นได้ เสียงเหล่านั้นมารบกวนเขาครั้งหนึ่งในช่วงเดือนมิถุนายน 2553 บอกให้เขาส่งอีเมลเพื่อ ‘ช่วยคนเสื้อแดง’ เขาเชื่อและทำไปตามนั้น จนเป็นเหตุนำมาสู่การจับกุมดำเนินคดี

ธนศไม่เคยเข้ารับการตรวจอาการทางจิต ไม่เคยยอมไปหาหมอ เพราะเขาเชื่อว่าสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นกับเขาจริงๆ ทนายความและครอบครัวใช้เวลาเกลี้ยกล่อมอยู่นานกว่าธนศจะยอมไปพบพยาบาลที่ห้องพยาบาลในเรือนจำ แต่ก็ตรวจไม่พบอาการ ทนายความจึงทำหนังสือขอให้เรือนจำส่งตัวธนศไปตรวจเป็นกรณีพิเศษ

เป็นเวลากว่า 4 เดือนที่ธนศถูกคุมขังระหว่างเฝ้ารอแพทย์ที่จะมายืนยันว่าเขาป่วย และเฝ้ารอการประกันตัว เขาถูกส่งไปตรวจที่สถาบันกัลยาณิราชนครินทร์หลายครั้ง แต่ขั้นตอนของแพทย์ก็ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายร่วมกันวินิจฉัยและใช้เวลาหลายเดือนกว่าจะสรุปผลได้

จนกระทั่งวันที่ 24 พฤศจิกายน 2557 รายงานสรุปผลออกมาว่า “ป่วยเป็นโรคจิตหวาดระแวง (F20.0 Paranoid Schizophrenia) และมีอารมณ์เศร้าร่วมด้วย ปัจจุบันสามารถต่อสู้คดีได้”

วันที่ 1 ธันวาคม 2557 ศาลนัดพร้อมคดีนี้ พ่อแม่และพี่สาวธนศเดินทางมาจากจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อมาให้กำลังใจ แต่ศาลสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับทำให้ทุกคนได้แต่นั่งรออยู่หน้าห้อง ทนายความยื่นผลการตรวจรักษาต่อศาล และแถลงขอให้ศาลยกฟ้อง เนื่องจากจำเลยมีอาการป่วย กระทำการไปโดยไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ศาลทราบผลการตรวจแล้วแต่โจทก์คัดค้าน จึงต้องมีการนัดไต่สวนแพทย์ผู้ตรวจรักษาและพนักงานสอบสวนประกอบ

ก่อนถูกจับธนศมีรายได้จากการเปิดเว็บไซต์ขายของทางอินเทอร์เน็ตอยู่กับพี่สาวที่บ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ถูกจับเขาถูกเจ้าหน้าที่ยึดสมุดบัญชีธนาคารซึ่งมีเงินอยู่ 80,000 บาทไปด้วย หลังถูกจับกุมตัว ตั้งข้อกล่าวหา ก็ถูกฝากขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ มาตลอด จนกระทั่งวันที่ไปขึ้นศาลแม้จะมีใบรับรองแพทย์ยืนยันอาการป่วยแล้ว แต่ธนศก็ยังไม่มียังเงินพอสำหรับการยื่นประกันตัว

ในวันนั้นครอบครัวมีเงินติดตัวรวมกัน 10,000 บาท ชนเศรษฐีจึงให้พี่สาวใช้เงิน 10,000 บาทซื้อหลักทรัพย์สำหรับการยื่นประกันตัว แต่บริษัทประกันบอกว่าเงิน 10,000 บาทนั้นไม่พอซื้อหลักทรัพย์ใน ‘คดีแบบนี้’ หากยื่นไปก็เสียเวลาเปล่าๆ จึงไม่ยอมรับดำเนินการให้

8 ธันวาคม 2557 พี่สาวของชนเศรษฐีติดต่อขอสมุดบัญชีที่ถูกยึดไปคืน จากตำรวจเพื่อเบิกเงิน 80,000 บาทออกมา และทำสัญญายืมเงินจากผู้ใจบุญและต้องการช่วยเหลืออีก 120,000 บาท รวมได้ 200,000 บาท เพื่อยื่นประกันตัวต่อศาลอาญาพร้อมใบรับรองแพทย์

ในวันเดียวกันศาลอาญามีคำสั่งไม่ให้ประกันตัวด้วยเหตุผลว่า “ความผิดตามฟ้องเป็นการเผยแพร่ข้อความเท็จ ซึ่งกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนและมุ่งให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันอันเป็นที่เคารพยิ่งของประชาชน ทั้งเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร พฤติการณ์แห่งคดีมีความร้ายแรง มีเหตุควรเชื่อว่า หากได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว จำเลยอาจหลบหนี”

ต่อมาทนายความประสานงานผู้ใจบุญได้เงินช่วยเหลือเพิ่มอีก 100,000 บาท จึงยื่นขอประกันตัวอีกครั้ง ศาลไม่อนุญาตโดยให้เหตุผลว่า “หากการเจ็บป่วยดังกล่าวทวีความรุนแรงถึงขั้นที่สถานคุมขังจะดูแลความปลอดภัยแก่ชีวิตของจำเลยไม่ได้แล้ว ย่อมต้องดำเนินการส่งตัวจำเลยให้แพทย์ทำการรักษาในชั้นตอนตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ต่อไป”

ทั้งที่ก่อนหน้านี้คดีมาตรา 112 ที่จำเลยกระทำความผิดไปเพราะมีอาการทางจิตอย่างน้อยสองคดี ศาลก็อนุญาตให้จำเลยได้ประกันตัวระหว่างการพิจารณาคดี เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยมีอาการป่วยทางจิต ก็พิพากษาให้ส่งตัวไปรักษาและรอการลงโทษจำคุกไว้

ความหวังของชนเศรษฐีที่จะได้มีอิสรภาพสูญสลายไปโดยที่เขาไม่เข้าใจ เพื่อนนักโทษเล่าว่าหลังจากนั้นชนเศรษฐีกินยารักษาอาการที่ได้รับ เพราะฤทธิ์ยาทำให้วังงซึมและกินอาหารไม่ได้ เขาเลือกที่จะทนฟังเสียงในหูที่

คอยบอกให้เขาทำอย่างนั้นอย่างนี้ โดยเวลาได้ยินเสียงขึ้นมา เพื่อนๆ จะเห็นชนเศรษฐีพาดคนเดียวเหมือนกำลังสวดมนต์ร้องขอกับพระเจ้า

พี่สาวของชนเศรษฐีกล่าวกับทนายความว่า ที่ผ่านมาได้พยายามอย่างเต็มที่แล้ว เมื่อไม่ได้ประกันตัวก็เข้าใจว่าคงทำอะไรไม่ได้อีกแล้ว ต้องรอวันพิจารณาคดีอย่างเดียว

8 พฤษภาคม 2558 วันนัดสืบพยาน พญ.ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์ จากสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ เบิกความว่า จำเลยมีอาการป่วยจริงแต่ไม่ถึงขั้นวิกฤตจริง ผลการทดสอบทางจิตวิทยาไม่ปรากฏว่าจำเลยแกล้งป่วย จำเลยกล่าวอ้างว่าขณะที่ส่งลิงค์นั้นมีการฟอร์เวิร์ดเมล เหตุที่เข้าไปเพราะจะเป็นการช่วยประชาชน ไม่ทราบว่ามีสิ่งที่เป็นความผิด พี่ชายของจำเลยก็มีอาการแบบเดียวกัน อาการของจำเลยจึงน่าจะมาจากสาเหตุมาจากกรรมพันธุ์ โรคนี้หากเป็นแล้วต้องรักษาตลอดชีวิต สามารถรักษาให้ทุเลาลงได้ แต่ไม่สามารถหายขาด หากจำเลยได้รับการรักษาอย่างเต็มที่ น่าจะมีอาการดีกว่าที่เป็นอยู่

25 มิถุนายน 2558 ศาลอาญาอ่านคำพิพากษาคดีของชนเศรษฐีจากการส่งอีเมลตามเสียงกระซิบในหู ให้ลงโทษจำคุก 5 ปี ตามมาตรา 112, 116 และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ลงโทษให้เนื่องจากให้การเป็นประโยชน์เหลือจำคุก 3 ปี 4 เดือน

ศาลระบุเหตุผลว่า จำเลยให้การได้ตามปกติ มีอาการปกติเหมือนคนทั่วไป จำเลยให้การไว้โดยละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน จำเลยสามารถประกอบการค้าขายบนอินเทอร์เน็ตได้ ไม่เชื่อว่าขณะกระทำความผิดจำเลยไม่รู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตัวเองได้ จำเลยไม่สามารถยกข้ออ้างดังกล่าวขึ้นมาให้ตัวเองพ้นผิดได้

“ไม่เป็นไรแล้ว เราสู่มานานพอแล้ว ขอให้ทนายทุกคนเอาเวลาไปช่วยคนอื่นดีกว่า” พี่สาวของชนเศรษฐีกล่าวกับทนายความหลังทราบผลคำพิพากษา

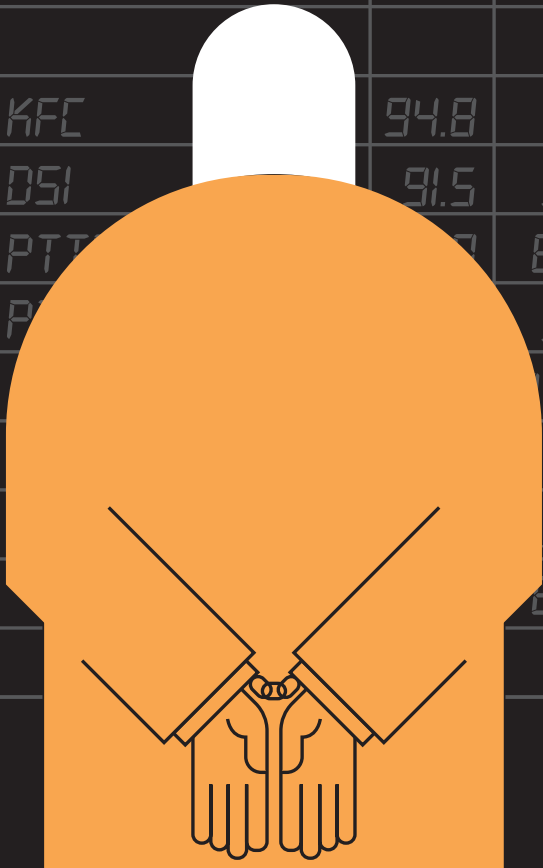
“ที่ผ่านมาขอบคุณทุกคนมาก ผมอยากให้เรื่องมันจบแล้ว ผมไม่ต้องการอุทธรณ์แล้วครับ” ธเนศกล่าว

คดีของธเนศจบไปเพราะไม่มีการยื่นอุทธรณ์ หลายเดือนหลังศาลอ่านคำพิพากษา ธเนศยื่นขอพระราชทานอภัยโทษเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย โดยแนบใบรับรองแพทย์ประกอบไปด้วย และรอคอยด้วยความหวัง

ระหว่างยังรออยู่ธเนศได้รับลโทษจากการอภัยโทษพร้อมกันทั้งประเทศในวันที่ 12 สิงหาคม 2559 และถูกปล่อยตัวในเดือนกันยายน 2559 รวมเวลาที่ถูกจองจำ 2 ปี 2 เดือน 24 วัน

0.99	ABC	051	57
0.1	DEF	12.0	777
0.84	GHI	28	101
112	LES	112	112
0.98	KFC	94.8	12
0.10	DSI	91.5	35
0.16	PTTCH	110	651

0.99	KFC	94.8	12
0.1	DSI	91.5	35
0.84	PTT	7	651
0.84	P		57
0.98			77
0.10			101
0.16			35
			651

ชัลมาน: คำพิพากษาและการลาจาก

ภาพลักษณ์ของนักโทษคดี 112 ที่คนส่วนหนึ่งมักจินตนาการถึงคือ ฮาร์ดคอร์เสื้อแดงหรือขบวนการล้มเจ้า ภาพลักษณ์เช่นนี้ทำให้หลายคนเลือกมองประเด็นในคดีมาตรา 112 ไปตามแนวความคิดของฝักฝ่ายการเมืองที่ตนเองสังกัด ทั้งที่นักโทษคดี 112 ที่กล้ายืนยันว่ารักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ และไม่ใช่นักที่สนใจหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง ไม่ได้มีแค่อาจงเพียงคนเดียว

ผมได้พบ ‘ชัลมาน’ ครั้งแรกช่วงเดือนกันยายน 2556 ที่ห้องเยี่ยมของเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ ขณะนั้นชัลมานเพิ่งเข้าเรือนจำได้ไม่นาน หลังศาลอุทธรณ์พิพากษายืนให้จำคุกเขาด้วยมาตรา 112 และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ เพราะไปโพสต์ข่าวลือไม่เป็นมงคลในเว็บบอร์ดของบริษัทหลักทรัพย์แห่งหนึ่ง

ครั้งแรกที่พบกัน ผมเห็นหน้าซัลมานไม่ชัดเจน เพราะเขาสวมหน้ากากเนื่องจากกำลังป่วยด้วยโรคมุมิแพ้ เท่าที่รู้คือเขาเป็นชายร่างสูง ผิวคล้ำ ตากลมโตสไตล์ชาวอาหรับ ส่วนผมบนศีรษะก็สั้นเกรียนเหมือนผู้ต้องขังคนอื่นๆ

การสนทนาระหว่างเราไม่ราบรื่นนัก เพราะพลาสติกแผ่นหนาบังกลาง แคมด้วยอุปกรณ์ด้านภาษา ไม่ว่าจะภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ซัลมานก็พูดกระต่อนกระแท่นพองๆ กัน

ภรรยาของเขาเล่าให้ฟังภายหลังว่า ซัลมานเข้ามาเมืองไทยครั้งแรก ในฐานะนักท่องเที่ยว เขาชอบประเทศไทยจึงเดินทางไปๆ มาๆ ระหว่างประเทศไทยกับซาอุดีอาระเบียหลายครั้ง จนกระทั่งได้พบกับเธอและตัดสินใจแต่งงาน เขาจึงลงหลักปักฐานที่จังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือซึ่งเป็นบ้านของภรรยา ทั้งคู่มีลูกด้วยกันคนหนึ่ง

เมื่อตั้งถิ่นฐานในเมืองไทย เขาเลี้ยงชีพด้วยการซื้อขายหุ้น แม้ว่าซัลมานจะแต่งงานและอยู่กับภรรยาชาวไทย แต่เขายังต้องเดินทางไปๆ มาๆ ระหว่างประเทศไทยกับแผ่นดินเกิดเช่นเดิม เพราะต้องไปเยี่ยมแม่ที่ซาราและมือการป่วย

ภรรยาของเขาเล่าต่อว่า ซัลมานเป็นคนจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เขาเคยบริจาคเงินจำนวนมากเพื่อสร้างมัสยิด เคยเลี้ยงอาหารคนยากจนหลายครั้ง รวมทั้งเคยไปสอนภาษาอาหรับให้กับชุมชนหรือโรงเรียนที่ต้องการ โดยบอกว่ามาอยู่เมืองไทยก็ต้องทำอะไรเพื่อประเทศไทยบ้าง

ปกติแล้วซัลมานไม่ใช่คนสนใจการเมือง และไม่เคยไปร่วมชุมนุมทางการเมืองไม่ว่ากลุ่มใด อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวลืออันไม่เป็นมงคลในโลกออนไลน์ช่วงปลายปี 2553 ซึ่งร้ายแรงพอที่จะทำให้หุ้นตกกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ในวันเดียว ซัลมานในฐานะนักลงทุนที่เกือบหมดตัว จึงต้องเช็คข่าวจากเว็บไซต์ต่างประเทศ รวมทั้งวิกิลีกส์อย่างกระวนกระวาย เพราะกลัวการลงทุนผิดพลาด

เมื่อเห็นข่าวลือจากเว็บไซต์ข่าวต่างประเทศที่น่าเชื่อถือ เขาเข้าใจว่าเป็นเรื่องจริง จึงโพสต์ข้อความในเว็บบอร์ดของบริษัทหลักทรัพย์ที่เขาเล่นประจำเป็นภาษาอังกฤษ แม้จะใช้ตัวสะกดผิดๆ ถูกๆ แต่ก็ตั้งใจเตือนให้เพื่อนนักลงทุนชะลอการลงทุนออกไป ไม่อยากให้ใครต้องเจ็บตัวเหมือนเขา

ตัวเขาและคนในครอบครัวคงไม่คาดคิดว่า ความหวังดีในวันนั้นกลับเป็นเหตุให้ชีวิตของชายชาวต่างชาติที่รักประเทศไทย รักคนไทย และรักพระมหากษัตริย์ไทย ต้องเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง

ภรรยาของเขาเพิ่มเติมว่า เธอรู้สึกเหมือนเป็นเรื่องตลกร้ายๆ ที่ซัลมาน ผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันเบื้องสูงมาโดยตลอดต้องถูกดำเนินคดีหมิ่นสถาบัน ก่อนหน้านั้นเขาเคยพาภรรยาและลูกน้อยเดินทางจากบ้านในภาคเหนือลงมาถวายพระพรที่โรงพยาบาลศิริราช และเคยส่งไปสการ์ตไปถวายพระพรเนื่องในวันพระราชสมภพด้วย ภรรยาของซัลมานตั้งข้อสังเกตว่า แม้คนไทยจะรักสถาบัน แต่ก็คงมีคนจำนวนไม่มากนักที่จะเดินทางมาถวายพระพรอย่างจริงจัง โดยเฉพาะคนที่อยู่ไกลๆ

ในชั้นศาล ซัลมานพยายามต่อสู้ว่า เขาไม่มีเจตนาหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ แต่โพสต์ข้อความดังกล่าวเพื่อเตือนนักลงทุนคนอื่นเท่านั้น เพราะเข้าใจว่านั่นคือข่าวจริง ซัลมานรู้ภาษาไทยไม่มากนัก จึงไม่สามารถยืนยันข่าวของสำนักข่าวต่างประเทศกับข่าวของทางการไทยได้ ซัลมานยังชี้แจงต่อศาลด้วยว่า ตัวเขาเป็นผู้จงรักภักดี เคยเดินทางมาถวายพระพรที่โรงพยาบาล และยังบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะอยู่บ่อยครั้งเพื่อทดแทนคุณแผ่นดินไทย อย่างไรก็ตาม ข้อต่อสู้ของซัลมานก็เป็นเหมือนมูมเมอแรงที่ย้อนกลับมาทำร้ายตัวเขาเอง

ในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลให้เหตุผลทางนอกว่า จำเลยเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย มีภริยาเป็นคนไทย ยกย่องเทิดทูนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาโดยตลอด จำเลยย่อมทราบดีถึงฐานะของพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ การที่จำเลยนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ด้วยความซึ่งไม่เป็นความจริง และข้อความดังกล่าวเป็นข้อความที่มีบงกช ทั้งเป็นข้อความที่ระคายเคืองเบื้องพระยุคลบาท จึงเป็นการลบลู่พระเกียรติยศชื่อเสียงขององค์พระมหากษัตริย์ ถือเป็นการดูหมิ่น ชัล์มานถูกตัดสินจำคุกเป็นเวลา 3 ปี แต่ได้รับการลดโทษ 1 ใน 3 เหลือ 2 ปี

ช่วงเวลาแรกๆ ในเรือนจำ ภรรยาของชัล์มานกระตองลูกวัย 5 ขวบจากภาคเหนือมาเช่าบ้านอยู่ใกล้ๆ เรือนจำ เบื้องต้นชัล์มานและภรรยาตั้งใจจะสู้คดีต่อในชั้นฎีกา แต่เพราะเขามีปัญหาสุขภาพและไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างต่อสู้คดีในชั้นฎีกา สุดท้ายครอบครัวจึงตัดสินใจถอนฎีกาและยื่นขอพระราชทานอภัยโทษโดยเร็วที่สุด ชัล์มานได้รับการปล่อยตัวในเดือนมกราคม 2557 รวมระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ 206 วัน

หลังได้รับพระราชทานอภัยโทษ ครอบครัวของชัล์มานยังต้องเผชิญกับมรสุม เพราะตามกฎหมายคนเข้าเมืองของไทย ชาวต่างชาติที่ต้องโทษจำคุกถือเป็นบุคคลอันตราย จะต้องเดินทางออกนอกประเทศ ทันทที่ที่พ้นโทษ ชัล์มานจึงถูกสั่งห้ามเข้าประเทศอย่างน้อย 5 ปี ตัวเขา ภรรยา และลูกน้อย ต้องเที่ยวไปเที่ยวมาระหว่างกรุงเทพฯ กับบ้านที่ภาคเหนือเพื่อติดต่อขอผ่อนผันการอยู่ในราชอาณาจักรเดือนละครั้ง

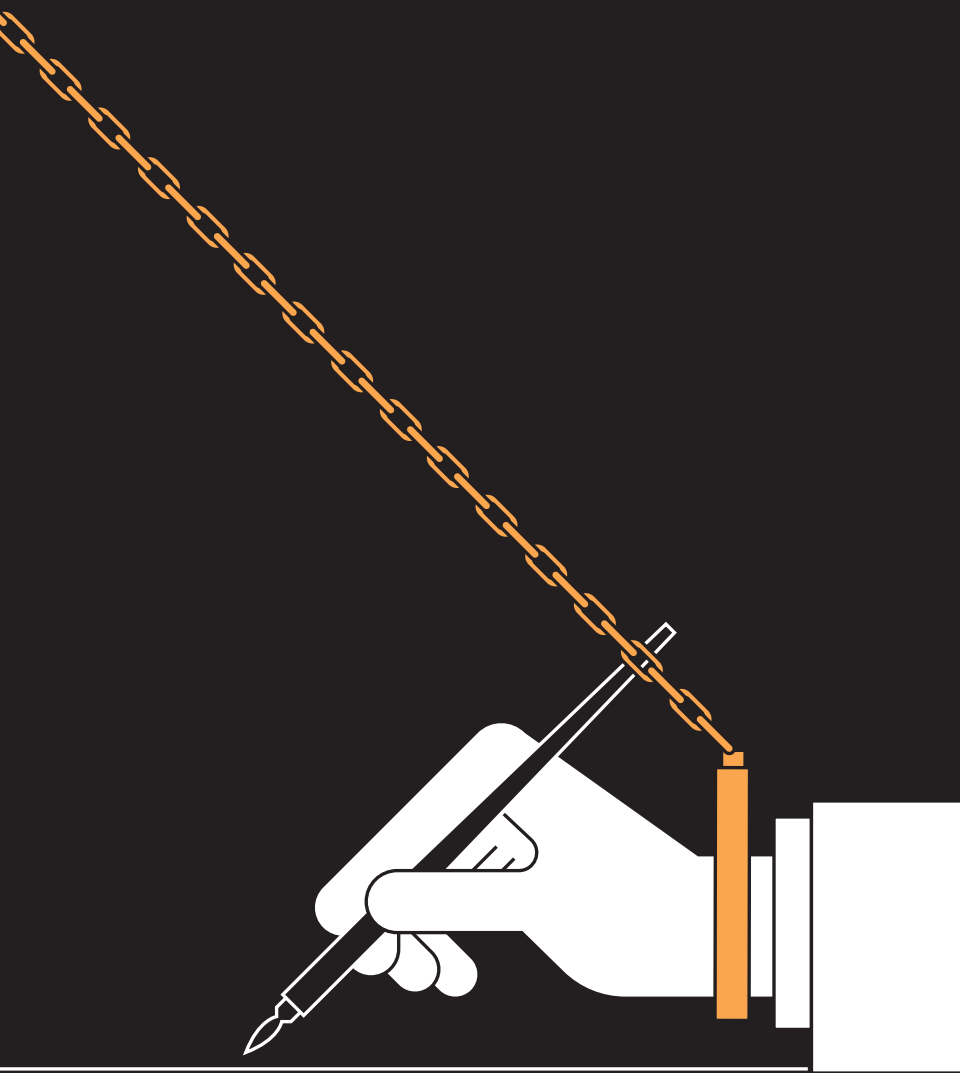
ผมพบกับชัล์มานอีกครั้งหลังเขาออกมาจากเรือนจำ ประมาณปลายเดือนเมษายน 2557 ระหว่างที่เขามากรุงเทพฯ เพื่อยื่นเรื่องขอผ่อนผัน บทสนทนาโดยไม่มีแผ่นพลาสติกหนากั้นขวางทำให้การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษกระตองกระแท่นั่นสิ้นใจไกลกว่าเดิมมาก ระหว่างการสนทนา ผมสัมผัสได้ถึงความรู้สึกยอมรับในโชคชะตาของครอบครัว แต่ก็รู้สึกได้ว่าพวกเขาังมีความหวังอยู่บ้างที่จะได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันพ่อแม่ลูก

ในวันนั้นเราสนทนากันนานพอควร หลังอัปเดตเรื่องราวชีวิตคดีความ และสิทธิการเข้าเมืองเรียบร้อย ผมต้องขอตัวกลับบ้านก่อน เพราะภารกิจหน้าที่การงานรุมเร้า ขณะที่เพื่อนร่วมวงสนทนาอีกคนหนึ่ง

ไปรับประทานอาหารค่ำกับชัล์มานและครอบครัวตามคำเชิญของเขา

แต่ปาฏิหาริย์คงไม่เกิดขึ้นง่าย ๆ เมื่อการผ่อนผันสิ้นสุดลงในเดือนพฤษภาคม 2557 จากปากคำของภรรยา ในวันที่ชัล์มานถูกเนรเทศออกนอกประเทศ เขาต้องสวมกุญแจมือระหว่างอยู่บนรถของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองราวกับอาชญากร

ถึงวันนี้ครอบครัวของเขาจะได้กลับมาอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตากันอีกครั้ง แต่คงเป็นไปได้อย่างที่จะกลับมาประเทศไทย

สิรภพ: กวีนักสู้ ผู้ท้าทายศาลทหาร

‘สิรภพ’ เป็นชายวัยกลางคนที่ต้องดูแลลูกสาวและลูกชายถึงสามคนพร้อมๆ กับหลานที่อายุเพิ่งจะพ้นขวบปีได้ไม่นานอีกหนึ่งคน สิรภพเป็นเสาหลักของครอบครัวในยามที่ลูกๆ ยังอยู่ในวัยเรียน และต้องยึดธุรกิจรับเหมาก่อสร้างประดับประดาครอบครัว แต่ถึงอย่างนั้นเขาก็ยังเจียดเวลาเพื่อติดตามสถานการณ์บ้านเมืองอย่างใกล้ชิด

‘รุ่งศิลา’ เป็นอีกตัวตนหนึ่งที่สิรภพใช้บนโลกอินเทอร์เน็ต นามปากกานี้มีสถานะเป็นนักเขียนและกวีการเมือง โดยเรื่องที่เขาสนใจเป็นพิเศษคือการเมืองและการทหาร เขามักจะเขียนบทความเกี่ยวกับการต่อต้านรัฐประหาร กลยุทธ์ทางการเมือง และแนวคิดทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ

ใครจะคาดคิดว่า ด้วยงานอดิเรกที่เขาสนใจจะกลายเป็นสาเหตุให้คณะรัฐประหารที่ยึดอำนาจในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ต้องออกคำสั่งเรียกสิรภพมารายงานตัว ทว่าเขาเลือกจะไม่ไปรายงานตัว เพราะต้องการ

แสดงออกว่านี่คือการ ‘อารยะขัดขืน’ ไม่ยอมรับการกระทำของกลุ่มบุคคลที่ใช้กำลังอาวุธเข้ามายึดอำนาจล้มล้างการปกครองของรัฐบาลที่มาจากประชาชน และตัดสินใจจะเดินทางออกนอกประเทศในฐานะ ‘ผู้ลี้ภัยทางการเมือง’

ในระหว่างที่สิริภพเดินทางเพื่อลี้ภัย มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ 8-10 นายเข้าตรวจค้นที่ทำงานและแจ้งกับคนงานว่า มาตรวจหาแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย จากนั้นก็มีเจ้าหน้าที่ทหารพร้อมอาวุธสงครามครบมือกว่า 30 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในและนอกเครื่องแบบกว่า 10 นายเข้าตรวจค้นบ้านพัก พร้อมจับกุมลูกสาวทั้งสองคน พร้อมลูกชายคนเล็ก และหลานชายอายุ 10 เดือนไปยังค่ายทหาร ซึ่งผู้ว่าจ้างให้สิริภพรับเหมาก่อสร้างเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ให้เขาฟังระหว่างเดินทาง

สิริภพเล่าว่า ระหว่างการเดินทางนั้นเขาเครียดมาก เพราะไม่สามารถทำอะไรได้ ความรู้สึกมันพลุ่งพล่านอยู่ข้างในจนยากจะบรรยาย เขาได้แต่คิดถึงการขอสถานะผู้ลี้ภัยให้กับตัวเองและครอบครัว แต่โชคไม่เข้าข้าง เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารสามารถตามหาเขาจนเจอ และถือเป็นการปิดฉากโอกาสในการลี้ภัย

สิริภพเล่าว่า คินที่ถูกจับเป็นคินฝนตกหนัก หลังจากรถที่เขาใช้โดยสารชะลอตัวบนถนนแยกเข้าตัวเมืองกาฬสินธุ์ ก็มีรถยนต์ SUV ขับมาปาดหน้า จากนั้นชายฉกรรจ์ประมาณห้าคน ปิดบังใบหน้าและพกอาวุธก็เปิดประตูวิ่งลงมา จากนั้นมีรถตู้อีกคันเข้ามาจอดปิดท้ายพร้อมกับชายฉกรรจ์อีกเจ็ดคนเปิดประตูวิ่งลงมา ทุกคนมีอาวุธสงครามในมือและมีวิทยุสื่อสารที่หัวไหล่ พร้อมกับตะโกนสั่งให้เขายอมแพ้ ห้ามต่อสู้ และให้ชูมือออกมาจากรถ ก่อนจะบังคับให้หมอบลงกับพื้นถนน

เขาถูกนำตัวไปที่ค่ายทหาร เขาเล่าว่า มีการสอบสวนโดยหน่วยการข่าวของส่วนกลาง จากนั้นจึงนำตัวเขาขึ้นรถตู้มาส่งที่สโมสรกองทัพบกในกรุงเทพฯ ซึ่งการสอบสวนในกรุงเทพฯ รอบแรก มีประธานเป็นตำรวจยศ

พลตำรวจตรีใน ปอท. (กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี) นอกจากนั้นยังมีเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ทั้งในและนอกเครื่องแบบ เจ้าหน้าที่ดีเอสไอ อัยการสูงสุด เจ้าหน้าที่การข่าว กองทัพอากาศที่ 1 ฝ่ายกฎหมายของ คสช. ศูนย์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ฝ่ายข่าวของ กอ.รมน. รวมแล้วประมาณ 30 คน ทำการสอบสวนประมาณ 3 ชั่วโมงกว่า โดยไม่มีกรจัดทหานายความให้กับเขาแต่อย่างใด

สิริภพบอกว่า เขาไม่ทราบเลยว่า คณะรัฐประหารเชื่อมโยงตัวเขากับนามปากกา ‘รุ่งศิลา’ ได้อย่างไร เพราะเขาค่อนข้างมั่นใจว่ามีเพียงเพื่อนสนิทสองคนเท่านั้นที่รู้ตัวตนจริงๆ ของเขา และคำตอบเหล่านั้นยังคงเป็นปริศนามาจนถึงวันนี้

‘รุ่งศิลา’ กวีการเมืองผู้ออกทัพ ถูกจับตัวมาไว้ที่กองบังคับการปราบปราม และถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืนไม่มารายงานตัวตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แต่เรื่องราวไม่ได้จบลงเพียงแค่นั้น เพราะหลังจากนั้นเขาก็ถูกตั้งอีกหนึ่งข้อหาที่ทำให้เขารู้ว่านี่คือการเล่นเกมงานเขาผ่านกระบวนการยุติธรรม นั่นคือการตั้งข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 พ่วง พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ โดยอ้างว่ามาจากผลงานของเขาจำนวนสามชิ้น ซึ่งเป็นบทกลอนและภาพการ์ตูนเสียดสีการเมือง

เรื่องราวของสิริภพเริ่มยุ่งยากมากขึ้น เมื่อศาลอาญาและศาลทหารเห็นไม่ตรงกันว่า คดีตามมาตรา 112 ของสิริภพต้องอยู่ในเขตอำนาจของศาลใด เพราะการกระทำที่ถูกเจ้าหน้าที่กล่าวหาว่าเป็นความผิดตามมาตรา 112 นั้น เกิดขึ้นก่อน คสช. จะออกประกาศให้คดีบางประเภทต้องขึ้นศาลทหาร และต่างฝ่ายต่างก็อ้างว่าตนมีอำนาจพิจารณาคดีดังกล่าว ทำให้ต้องส่งเรื่องนี้ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด อันประกอบไปด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกสี่คน

แต่ท้ายที่สุด คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยก็เห็นว่า ผู้ต้องหาไม่ได้
 ลบข้อความที่เข้าข่ายความผิดตามมาตรา 112 และข้อความที่เข้าข่ายเป็น
 ความผิดยังคงปรากฏในระบบคอมพิวเตอร์ จึงถือว่าเป็นความผิดที่ต่อเนื่อง
 และเกี่ยวโยงกัน ดังนั้น คดีนี้ต้องอยู่ในเขตอำนาจศาลทหาร

การตีความดังกล่าว แม้ว่าทนายความจะไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับคำ
 วินิจฉัยของคณะกรรมการฯ เนื่องจากการกระทำของสิริภพถือว่าสิ้นสุด
 ตั้งแต่ข้อความถูกเผยแพร่ครั้งแรกในอินเทอร์เน็ตแล้ว จึงไม่ควรนำช่วง
 เวลาที่ข้อความยังไหลเวียนอยู่มาพิจารณา แต่พวกเขาก็ต้องรับสภาพ
 ไปอย่างไม่เต็มใจ และได้แต่กลืนความรู้สึกไม่เป็นธรรมไว้จนกว่าการ
 ต่อสู้คดีจะสิ้นสุด

ความยุ่งยากของสิริภพยังไม่สิ้นสุดเพียงเท่านั้น เพราะนับตั้งแต่
 วันแรกที่ถูกจับกุมจนถูกควบคุมในชั้นตำรวจจนถึงชั้นศาล เขาไม่ได้รับ
 สิทธิในการประกันตัวเลยสักครั้ง ถึงแม้จะยื่นประกันตัวด้วยหลักทรัพย์
 ถึง 300,000 บาทก็ตาม ทั้งนี้ศาลมักจะให้เหตุผลในลักษณะเดียวกัน
 ทุกครั้งว่า “คดีมีโทษสูง หากให้ประกันตัวจำเลยอาจจะหลบหนี” ทำให้
 สิริภพยังต้องสู้คดีอยู่ในเรือนจำ และมีโอกาสเพียงไม่กี่ครั้งต่อสัปดาห์ที่
 จะได้พบทนายความ

สิริภพมักจะกล่าวแทบทุกครั้งที่มีคนยื่นประกันตัวให้ว่า เขารู้ดีว่า
 อย่างไรก็ไม่ได้ ถ้าไม่ใช่ผู้มีชื่อเสียงในสังคมหรือนักการเมืองที่มีอำนาจ
 ต่อรอง แทบทุกคนที่โดนคดี 112 จะไม่ได้สิทธิในการประกัน

อย่างไรก็ดี คดีของสิริภพยังคงดำเนินต่อไปโดยไม่มีใครได้เห็น
 ข้อความที่เขาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่จะเป็นพนักงาน
 สอบสวน อัยการ ทนายความ และศาล เนื่องจากศาลทหารใช้วิธีพิจารณา
 คดีลับ เพราะเกรงว่าถ้าข้อความถูกเผยแพร่ออกไปจะเป็นเรื่องไม่ดี ทำให้
 ไม่มีสาธารณชนคนใดสามารถเข้าไปรบกวนหรือสังเกตการณ์กระบวนการ
 พิจารณาคดีได้

หมายความว่า เราไม่มีทางล่วงรู้ได้เลยว่า การกระทำใดของสิริภพ
 ที่เจ้าหน้าที่รัฐกล่าวหาว่าเขาก่อทำความผิด นั้นทำให้เราไม่สามารถตั้ง
 คำถามต่อไปได้ว่า พฤติกรรมที่เจ้าหน้าที่กล่าวหาว่าผิดนั้นสมควรเป็น
 ความผิดจริงหรือไม่ จึงอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการนี้ยากต่อการตรวจสอบ
 โดยสิ้นเชิง

อานนท์ นำภา ในฐานะทนายผู้รับผิดชอบคดีของสิริภพ กล่าวว่า การ
 ต่อสู้คดีโดยที่ผู้ต้องหาอยู่ในเรือนจำมีความยากลำบากมาก แต่ที่น่ากังวล
 ยิ่งกว่าคือ ศาลทหารมีความแตกต่างจากศาลยุติธรรมปกติ ไม่ว่าจะเป็น
 โครงสร้างของผู้พิพากษาที่ไม่ได้แยกขาดจากผู้บังคับบัญชาของกองทัพ
 หรืออุดมคติศึกษาของผู้พิพากษาที่ไม่เคร่งครัดว่าต้องจบกฎหมายทุกคน

และด้วยเหตุทั้งหมดนี้ สิริภพถึงกับบอกว่า เขาไม่แปลกใจว่าทำไม
 ใครหลายคนที่ถูกตั้งข้อหาตามมาตรา 112 จึงตัดสินใจรับสารภาพ ทั้งๆ
 ที่เป็นผู้บริสุทธิ์

ท่ามกลางการต่อสู้และรอคอยความยุติธรรม สิริภพมีเพียงลูกสาว
 สองคนที่ผลัดกันมาส่งขวัญและกำลังใจ พร้อมกับจัดหาข้าวปลาอาหาร
 ให้กับชายที่เคยเป็นเสาหลักของครอบครัว และถึงแม้ลูกสาวจะขอให้พ่อ
 ยอมรับสารภาพเพื่อให้คดีสิ้นสุด แต่เขาก็ยังยืนยันที่จะต่อสู้

สิริภพกล่าวว่า เขาไม่สามารถยอมรับความผิดที่เขาไม่ได้ทำ สิริภพ
 รู้ทั้งรู้ว่าการต่อสู้ครั้งนี้ มิใช่เพียงการต่อสู้บนฐานข้อเท็จจริง แต่ยังเป็นการ
 สู้กับอุดมการณ์ ทศนคติ ความเชื่อของผู้พิพากษาและคณะตุลาการด้วย

ในยามที่เรือนจำต้องกลายเป็นบ้านชั่วคราวเช่นนี้ เขามีโอกาสสื่อสาร
 กับคนภายนอกที่ไม่มีสิทธิเยี่ยมในเรือนจำได้ผ่านจดหมายเท่านั้น ซึ่งเขา
 ได้ใช้กระดาษเขียนอธิบายการต่อสู้ของเขาว่า

“เรามีได้ออกมาเพื่อเรียกร้องขอความเวทนาสงสาร แต่ออกมาเพื่อ
 เรียกร้องขอความเป็นธรรมให้กับพวกเรา ผู้ต้องคำกล่าวหาตามมาตรา 112
 บ้าง ตามหลักสิทธิมนุษยชน”

ณัฐ: เหตุการณ์เดิมๆ กับสถานที่แห่งเดิม

ผมรู้จัก ‘ณัฐ’ ชายร่างสูงเพรียว ท่าทางกระฉับกระเฉง มาเกือบสองปีแล้ว จำไม่ได้ว่าครั้งแรกเราพบกันที่ไหนและเมื่อไหร่ ถ้าไม่ใช่ที่ศาลก็คงเป็นที่เรือนจำ ซึ่งเป็นที่ที่คนอื่นคงไม่อยากเหยียดไถ้

ณัฐเล่าให้ฟังว่า เขาเริ่มสนใจการเมืองตั้งแต่ช่วงปี 49 เคยไปสมัครเป็นสมาชิกเว็บบอร์ดแห่งหนึ่งเพื่อแสดงความเห็นทางการเมืองบ่อยๆ ผมเย็บถามเขาไปว่า เรียนอะไรมาถึงได้สนใจการเมือง ณัฐบอกว่าเขาเรียนมาไม่สูง ไม่จบปริญญาตรีด้วยซ้ำ

คำตอบของณัฐทำให้ผมอึ้ง เพราะจากท่วงทำนองในการสนทนา เขาจะมีความรู้เรื่องความเป็นมาเป็นไปของการเมืองไทยและโลกเป็นอย่างดีระหว่างที่คุยกัน เขาใช้คำพูดทับศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่บ่อยๆ หลายๆ คำผมเองก็ไม่รู้จัก ดูเหมือนณัฐจะมีความรู้รอบตัวและรู้ภาษาอังกฤษมากกว่าคนจบปริญญาหลายคนเสียอีก

ณัฐเผยเคล็ดลับในความรอบรู้ของเขาว่า เพราะเรียนน้อย เขาจึงต้องค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง ทั้งจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต และการพูดคุยกับคนต่างชาติ เพราะความสนใจและความตื่นตัวทางการเมือง ณัฐเริ่มเขียนอีเมลโต้ตอบกับชาวต่างชาติคนหนึ่งที่เขาไม่เคยเจอตัวมาก่อน ท้ายที่สุดเขาก็ถูกจับเพราะส่งอีเมลโต้ตอบกับชาวต่างชาติซึ่งเป็นคนที่ทางการไทยจับตามองอย่างใกล้ชิด อีเมลของเขาถูกมองว่าเข้าข่ายผิดกฎหมายอาญามาตรา 112

ณัฐเล่าถึงเหตุการณ์ขณะถูกจับกุมอย่างออกรสว่า บ่ายวันที่ 13 ตุลาคม 2552 ขณะอยู่ที่คอนโด เสียงเคาะประตูกึกก้องขึ้น เมื่อเปิดประตู ณัฐพบแขกผู้มาเยือนกว่า 10 คนในชุดพนักงานออฟฟิศ ผู้มาเยือนแจ้ง ณัฐว่าพวกเขามาจากกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือดีเอสไอ พร้อมทั้งแสดงหมายจับและทำการค้น

ตอนที่ทราบว่ามีผู้มาเยือนเป็นใคร เขาตื้อไปหมด ทุกอย่างเกิดขึ้นเร็วมาก หลังเจ้าหน้าที่ค้นบ้านเสร็จก็พาตัวเขาไปสอบสวนที่ดีเอสไอ ณัฐยอมรับว่าระหว่างสอบสวนเขากลัวมาก จนยอมให้พาสเวิร์ดอีเมลกับเจ้าหน้าที่ไป

แม้เหตุการณ์จะผ่านมาหลายปีแล้ว แต่ณัฐยังเล่าเรื่องที่ถูกรวบกุมด้วยน้ำเสียงตื่นเต้นมาก ทำให้คนฟังรู้สึกเครียดไปด้วย แต่แล้วณัฐก็หักมุมแบบตืออู ด้วยการตั้งข้อสังเกตว่า เท่าที่เขาเคยเห็นมา ห้องขังของดีเอสไอดูจะห่วยที่สุดเพราะมีแอร์ ไม่เหมือนห้องขังโรงพักทั่วไป

ณัฐเป็น ‘แขกพิเศษ’ ที่ดีเอสไอสองคืน ก่อนจะถูกส่งตัวไปฝากขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ โชคยังเข้าข้างเขาอยู่บ้าง หลังจากย้ายไปนอนที่เรือนจำได้สองสัปดาห์ ณัฐก็ได้ประกันตัวช่วงปลายเดือนตุลาคม 2552 ด้วยเงินประกัน 400,000 บาท

ณัฐออกมาสูดกลิ่นอายอิสรภาพในช่วงสั้นๆ เท่านั้น 14 ธันวาคม 2552 ยังไม่เต็มสองเดือนหลังถูกจับกุม ณัฐไปขึ้นศาลและให้การรับ

สารภาพ ศาลจึงมีคำพิพากษาในวันเดียวกันให้จำคุก 9 ปี ก่อนจะลดโทษเหลือ 3 ปี 18 เดือน อิสรภาพของณัฐหลุดลอยไปทันทีที่การอ่านคำพิพากษาเสร็จสิ้น

ในเรือนจำ ณัฐพบปัญหาการปรับตัวในช่วงแรก เขาไม่กล้าบอกคนอื่นว่าเข้ามาเพราะคดีอะไร จึงไม่ค่อยกล้าคุยกับใคร ณัฐเล่าให้ฟังว่าช่วงเวลาก่อนเดือนแรกที่อยู่ในเรือนจำ เขาต้องทำงาน ‘ปันถ้วย’ ซึ่งหมายถึงการทำถ้วยกระต่ายกันแหลมที่มักติดไว้กับตู้น้ำดื่มสาธารณะ ซึ่งมีการให้นักโทษทำกันเป็นล่ำเป็นสัน 5 วันต่อสัปดาห์ โดยจ่ายเงินปันผลเดือนละ 100 บาท

เดือนสิงหาคม 2553 ชีวิตของณัฐเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง เมื่อเรือนจำประกาศให้ผู้ต้องขังสอบแข่งขันเข้าทำงานฝ่ายการศึกษา ด้วยความที่เคยจับคอมพิวเตอร์มาก่อน ณัฐจึงสมัครสอบและได้รับคัดเลือกเข้าทำงานในฝ่ายการศึกษา ไม่ต้องนั่งปั้นถ้วยอีกต่อไป

หน้าที่ใหม่ของณัฐคือการเป็นผู้ช่วยสอนคอมพิวเตอร์ เขาต้องเข้าไปประกบเพื่อนผู้ต้องขังและสอนวิธีใช้โปรแกรมต่างๆ ในขณะที่ผู้สอนอีกคนบรรยายที่หน้าชั้น ณัฐบอกว่าคนนำสอนจะต้องพูดจาฉะฉานและที่สำคัญเสียงต้องดัง ณัฐบอกว่าสอนหนังสือผู้ต้องขังจะพูดเสียงเบาเหยาะเหยาะไม่ได้ ณัฐทำหน้าที่ผู้ช่วยสอนจนกระทั่งเดือนเมษายน 2555 เมื่อเขาได้รับการปล่อยตัว

ณัฐได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด เพราะเขามีความประพฤติดี ณัฐเล่าว่า พลันที่เขาพ้นเท้าออกจากเงาตะมึนของเรือนจำ เขามีความสุขอย่างบอกไม่ถูก

แม้จะพ้นโทษแล้ว ณัฐก็ยังแวะเวียนกลับไปเที่ยวเรือนจำบ่อยๆ เพื่อเยี่ยมและให้กำลังใจอดีตเพื่อนร่วมชะตากรรมบางคน นั่นคงเป็นช่วงเวลาที่ณัฐได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และคงเป็นโอกาสที่ผสมกับเขาได้รู้จักกัน ณัฐบอกว่า การไปเยี่ยมเพื่อนนักโทษ ไม่ใช่แค่นักโทษจะได้รับกำลังใจหรือความช่วยเหลือจากคนไปเยี่ยม แต่คนเยี่ยมก็จะได้เรียนรู้อะไร

บางอย่างจากนักโทษด้วย

ตั้งแต่ถูกปล่อยตัวในปี 2555 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2557 ฉันรู้จักประกอบอาชีพสุจริตมาโดยตลอด ด้วยความเป็นคนใฝ่รู้และชอบความท้าทาย ฉันลองผิดลองถูกธุรกิจหลายอย่าง ไปได้ดีบ้าง ล้มเหลวบ้าง แต่ฉันก็ไม่เคยทำอะไรที่เข้าไปใกล้การกระทำผิดกฎหมายอีกเลย เพราะเขาตั้งใจอย่างแน่วแน่แล้วว่าจะไม่กลับไปอยู่ในเรือนจำอีก

ปลายเดือนพฤษภาคม 2557 คณะทหารยึดอำนาจการปกครองประเทศพร้อมทั้งประกาศเรียกคนจำนวนมากเข้ารายงานตัว ฉันเองก็มีชื่อปรากฏในคำสั่งเรียกรายงานตัวด้วย แต่เขาไม่เข้าไปรายงานตัวตามกำหนด เพราะไม่แน่ใจในความปลอดภัย ทำให้ในเดือนมิถุนายน 2557 ฉันถูกเจ้าหน้าที่บุกจับตัวอีกครั้งที่คอนโดแห่งเดิมและถูกนำตัวไปไว้ที่ค่ายทหารแห่งหนึ่งเป็นเวลาเจ็ดวันเพื่อ ‘ปรับทัศนคติ’ ก่อนที่จะกลับมาพบว่า มีหมายจับในความผิดฐานไม่ไปรายงานตัวตามคำสั่งรออยู่ที่บ้าน

ฉันประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าจะเข้าไปพบที่ สน.สามเสน แต่ก่อนถึงวันนัด เจ้าหน้าที่จากอีก สน. หนึ่งบุกจับเขาที่คอนโดอีกครั้งเป็นคำรบสองในปีนั้น และเป็นครั้งที่สามในชีวิต แม้ว่าฉันจะประสานขอมอบตัวไปก่อนแล้วก็ตาม

มกราคม 2558 ใกล้ถึงวันที่ศาลนัดพิพากษาในความผิดฐานไม่มารายงานตัวงวดเข้ามา ฉันเริ่มโพสต์สเตตัสแสดงความกังวลต่อคดีของเขา มิตรสหายหลายคนพยายามให้กำลังใจเขา เพราะเท่าที่ผ่านมา ผู้ถูกดำเนินคดีฐานไม่มารายงานตัวตามคำสั่ง คสช. ก็ได้รับการรอลงอาญาโทษจำคุกกันหมด แต่ปรากฏว่า นี่คือความคิดที่ผิดถนัด!

วันที่ 22 มกราคม 2558 ศาลแขวงดุสิตพิพากษาจำคุกฉันเป็นเวลา 1 เดือนกับ 10 วัน (ลดจาก 2 เดือน 20 วัน เพราะเขาปรับสภาพ) โดยไม่รอลงอาญา ศาลให้เหตุผลว่า เขากระทำความผิดหลังพ้นโทษจากคดี 112 มาไม่ถึง 5 ปี จึงไม่ให้รอลงอาญา ฉันยื่นขอประกันตัวด้วยหลัก

ทรัพย์ 40,000 บาท แต่ศาลไม่มีคำสั่งในวันนั้น และส่งให้ศาลอุทธรณ์เป็นผู้สั่งแทน ฉันจึงต้องเข้าไปนอนรอคำสั่งในเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯอีกครั้ง

ผมไปเยี่ยมเขาในวันรุ่งขึ้น หลังเขาถูกส่งเข้าไปยังสถานที่ที่เขายืนยันว่าไม่พร้อมจะกลับเข้าไป

“ที่นี่เปลี่ยนไปมากนะ กำแพงอะไรก็สร้างใหม่ และที่ตกใจมากคือตอนนี้คดี 112 เยอะมาก เต็มไปหมดเกือบห้าสิบคน” ฉันูล่า

“ถ้าศาลอุทธรณ์ไม่ให้ประกันตัวก็ไม่ต้องยื่นแล้วนะ สองเดือนผมอยู่ได้” เขาบอกอย่างมีกำลังใจ

เป็นเวลาสี่คืนในสถานที่แห่งเดิม ก่อนศาลอุทธรณ์จะอนุญาตให้ประกันตัวในวันที่ 26 มกราคม 2558

ผมพบฉันอีกครั้งหลังได้ประกันตัว เขามาในทรงผมสั้นเกรียนติดหัว ซึ่งเป็นทรงที่คนในเรือนจำทุกคนต้องตัด ฉันบอกว่าเขาไม่รู้สึกรำคาญผมทรงใหม่ เพราะเข้าใจว่าสภาพแวดล้อมในเรือนจำ การไว้ผมยาวคงไม่เหมาะ แต่สิ่งที่เขารู้สึกแยะ คือการที่เขาต้องกลับไปอีกครั้ง ทั้งๆ ที่เขาก็อยู่เฉยๆ ไม่ได้ทำอะไร ที่สำคัญชะตากรรมของเขาก็ยังแขวนอยู่บนเส้นด้าย หากศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายืน ฉันก็อาจต้องกลับไป ‘พักร้อน’ ในเรือนจำอีก 1 เดือน กับ 6 วัน ที่เหลืออยู่

USSWC: **“ผมไม่เคยติดลบเจ้าเลย
ระบบกษัตริย์มีความงดงาม”**

เมื่อพูดถึงชื่อของ ‘บรรพต’ นักจัดรายการวิทยุเรื่องการเมือง และด่าเจ้าทางอินเทอร์เน็ต หลายคนอาจร้องยี้ คนที่ไม่ชอบบรรพตไม่ได้มีแค่คนที่รับไม่ได้กับวิธีที่เขาพูดถึงในหลวงเท่านั้น นักวิชาการหรือนักเคลื่อนไหวทางการเมืองจำนวนไม่น้อยไม่ชอบบุคคลเบื้องหลังชื่อบรรพต เพราะมองว่าเขาวิเคราะห์การเมือง ‘มั่ว’ ‘ไม่รู้’ ไปเอาข้อมูลมาจากไหน สำหรับขบวนการคนเสื้อแดงที่แม้จะมีศัตรู คือการรัฐประหารเหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้นับบรรพตเป็นหนึ่งในขบวนการด้วย

ถึงแม้ไม่มีใครเอาด้วย บรรพตก็ลุยเดี่ยวทำคลิปของตัวเองรวม 400 คลิป ตั้งแต่ปี 2553 จนถึงต้นปี 2558 ซึ่งเขาถูกจับกุม คลิปของเขาเผยแพร่ในหลายช่องทางบนโลกออนไลน์ บางคลิปมีผู้ฟังหลายหมื่นคน เรียกได้ว่าในวงการฮาร์ดคอร์การเมือง บรรพตมีแฟนคลับติดตามรับฟัง

รายการอยู่ไม่น้อย

9 กุมภาพันธ์ 2558 มีข่าวการจับกุมเจ้าของเสียงบรรพต ซึ่งตำรวจแถลงว่า บรรพตคือนามแฝงของ หัสติน ชายวัย 64 ปี ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) และทหารร่วมกันจับกุมได้ที่โรงแรมแห่งหนึ่ง โดยที่ก่อนหน้านั้นมีการบุกค้นบ้านพักและจับกุมคนรอบตัวเขามาหลายคนแล้ว

หัสตินถูกสอบสวนในค่ายทหารเป็นเวลาสามวัน ก่อนถูกนำตัวไปฝากขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2558 และอยู่ที่นั่นเรื่อยมา เขาไม่เคยคิดยื่นขอประกันตัวเพราะไม่เชื่อว่าศาลจะอนุญาต

ก่อนหน้านี้อาจารย์เคยทำธุรกิจส่วนตัวหลายอย่างแต่ไม่ประสบความสำเร็จ มีหนี้สินอยู่จำนวนหนึ่ง ก่อนถูกจับกุมเขาเลี้ยงชีพโดยอาศัยเงินที่ลูกส่งให้ หัสตินมีลูกสาวสองคนแต่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ลูกสาวทั้งสองต่างมีหน้าที่การงานที่ดี และไม่รู้ว่พ่อของพวกเธอทำกิจกรรมทางการเมืองหรือมีความเชื่อทางการเมืองแบบใด

หัสตินแยกทางกับภรรยาคนที่มีลูกด้วยกัน แล้วมาอยู่กินกับภรรยาใหม่ คือ สายฝน ซึ่งเป็นจำเลยร่วมในคดีของเขาด้วย นอกจากเรื่องการเมือง หัสตินก็สนใจประวัติศาสตร์โลก ภาษาต่างประเทศ รวมถึงเรื่องสุขภาพ คลิปรายการของหัสตินจึงไม่ได้มีแค่เรื่องการเมือง แต่มีเรื่องเหล่านี้อยู่ด้วย

หัสตินมีบุคลิกเด็ดเดี่ยวและสงบนิ่ง ทำให้ยากจะล่วงรู้ถึงสิ่งที่อยู่ในใจเขา นอกจากนี้เขาเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง เชื่อมั่นในการวิเคราะห์ของตัวเอง จนอาจจะข่มคนรอบข้างอยู่กี่ยุคยว่ ตลอดบทสนทนา เขามักพูดภาษาไทยปนอังกฤษ รวมทั้งใช้ศัพท์แสงทางวิชาการที่บางครั้งก็เข้าใจยาก

“ผมเนี่ยเป็นหัวใจทั้งหมด แล้วก็ทำให้คนอื่นเดือดร้อนมากมายมหาศาล ก็คือ คนที่ถูกจับ แล้วก็ครอบครัวของเขา คนอื่นที่ถูกจับเขาก็ไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรกับผม แล้วก็ไม่ได้รู้จักกันเป็นการส่วนตัวด้วยซ้ำไป

พวกเขาเป็นเพียงผู้ที่ศรัทธางมงายในตัวผม” หัสตินให้สัมภาษณ์ระหว่างการแถลงข่าวการจับกุมตัวเขา เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2558

สำหรับจุดเริ่มต้นในการทำคลิปบรรพต หัสตินเล่าว่า เขาเริ่มสนใจการเมืองหลังจากฟังบรรยายโดยอดีตนายกฯทักษิณ เพราะรู้สึกว่าคุณคนนี้น่าจะพาประเทศไปรอด จากนั้นจึงติดตามว่าทำไมคนนี้ถูกยิงแก แล้วก็เริ่มสงสัย

หัสตินเล่าถึงตัวเองว่า เขาจบการศึกษาจากโรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก สมัยเด็กๆ เขาชอบเรียนภาษาอังกฤษและทำคะแนนได้ดี ต่อมาเขามีโอกาสไปเรียนต่อด้านการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ เมื่อปี 2514-2515

เมื่อกลับมาเริ่มชีวิตทำงานก็เห็นว่า ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่ไพเราะและเห็นว่า สมัคร สุนทรเวช ซึ่งเป็นนักการเมืองที่เขาชื่นชอบพูดภาษาฝรั่งเศสได้ จึงตัดสินใจไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยปารีส

เมื่อมีความรู้ทางภาษาดี สิ่งที่เขาชอบทำคือ ค้นคว้าเรื่องราวจากสื่อต่างประเทศ เช่น สำนักข่าว AP เลอ ฟิกาโร (Le Figaro) ของฝรั่งเศส สำนักข่าวบลูมเบิร์ก สำนักข่าว CNN แล้วมาเปรียบเทียบกันว่าจิ๊กซอว์ตัวไหนต่อกันแล้วเป็นความจริงบ้าง ซึ่งการค้นหาข้อมูลจากหลายสำนักก็เป็นไปตามปรัชญาการทำงานของเขา คือ “สงสัยสุดค้นหา ค้นหาสุดค้นพบ ค้นพบสู่ความจริง”

หัสตินเล่าย้อนไปว่า ครั้งแรกที่ทำคลิปเสียงของตัวเองเพราะเพื่อนๆ อยากรู้ เป็นการทำแบบฟังกันเอง ไม่ได้เผยแพร่สาธารณะ แต่พอทำแล้วก็มีคนชอบ และแนะนำให้เอาไปลงเว็บไซต์ Internet to Freedom

พอลองเอาไปลงปรากฏว่ามีคนฟังแล้วชอบ ก็เลยทำต่อเรื่อยมา เรื่องความรู้ทางเทคนิค การอัดเสียง การตัดต่อ และวิธีการหลบซ่อนตัวไม่ให้ถูกจับได้ ก็เรียนรู้เอาเองทั้งหมด โดยอาศัยความรู้ภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐาน

“ตัวผมเองไม่มีผลประโยชน์ และก็ไม่เคยได้รับเงินใครแม้แต่บาทเดียว” หัสตินเจ้าของเสียง ‘บรรพต’ กล่าว

หัสตินยังเล่าถึงตัวเองด้วยความภาคภูมิใจว่า ตอนแรกทำคลิปไม่มีการรับเงินเลย แต่ตัวเองเป็นหนี้เยอะมาก ก็เลยทำเสื้อขาย ทำของขาย มีคนฟังอุดหนุนเยอะมาก บางคนโอนให้เกินกว่าราคาของ เช่น เสื้อตัวละ 480 บาท ก็โอนให้ 1,000 บาท ก่อนขายของก็ต้องเอาของไปจำหน่ายเพื่อเอาเงินมาทำคลิปและเป็นต้นทุนซื้อซิมโทรศัพท์ เนื่องจากเวลาทำคลิปต้องซื้อซิมใหม่อยู่เรื่อยๆ จนต้องหมดเงินหลายพันบาทเพื่อหลบเลี่ยงการถูกจับ เงินที่ได้จากการขายของนี่เองช่วยให้หนี้สินลดลงไปได้บ้าง

“ถ้ามีพื้นฐานภาษาอังกฤษที่ดี คุณอ่านอะไรก็ได้ในโลก” นี่คือนิยามของเจ้าของเสียงบรรพตฝากไว้

หัสตินเชื่อว่า ข้อมูลทุกอย่างที่เขาค้นคว้ามาจัดรายการนั้นเป็นเรื่องจริง เกิดจากการต่อจิ๊กซอว์เรื่องราวต่างๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งเนื้อหาหลายอย่างที่เขาค้นคว้าไม่มีในภาษาไทย และไม่สามารถหาในอินเทอร์เน็ตธรรมดาได้ แต่ต้องมีความรู้และต้องค้นเก่งมาก ต้องค้นไปเรื่อยๆ จึงจะเจอ

หัสตินเล่าว่า ประเด็นสำคัญที่เขาชอบคุยผ่านรายการคือ เรื่องการปฏิวัติฝรั่งเศส ในยุคสมัยพระนางมารี อ็องตัวเน็ตต์ เรื่องการปฏิวัติอันรุ่งโรจน์ของประเทศอังกฤษ ในสมัยพระเจ้าเจมส์ และเรื่องกฎบัตรแมกนาคาร์ตา

สาเหตุที่เขาชอบเล่าเรื่องเหล่านี้ก็เพื่อจะบอกว่าประเทศไทยไม่สามารถเปลี่ยนไปเป็นระบอบประธานาธิบดีได้ ที่ฝรั่งเศสเมื่อเปลี่ยนจากยุคของพระเจ้าหลุยส์ ก็เป็นยุคของจักรพรรดินโปเลียน แล้วกลับไปเป็นยุคกษัตริย์พระเจ้าหลุยส์ที่ 18 อีก หลังจากเปลี่ยนไปเป็นยุคนโปเลียนที่ 3 แล้วจึงจะเป็นยุคของ ชาร์ล เดอ โกล แสดงให้เห็นว่าการเดินทางของระบอบประชาธิปไตยที่จะมีประธานาธิบดีเป็นประมุขนั้นใช้เวลาหลายร้อยปี ต้องผ่านศึกสงครามมาก จนทำให้รอยยิ้มของผู้คนหายไป

“ประเทศไทยไม่สามารถเปลี่ยนเป็นระบอบประธานาธิบดีได้ แบบนั้นจะต้องรบกันอีกเป็นร้อยปี ซึ่งผมไม่เห็นด้วยจริงๆ อยากให้มีระบบกษัตริย์ ผมไม่เคยคิดล้มเจ้าเลย ระบบกษัตริย์มีความงดงาม ตอนนี้เหลือแค่ 25 ประเทศในโลกที่มีระบบกษัตริย์ จึงอยากให้คงไว้” หัสตินเล่าความคิดของเขา พร้อมยกตัวอย่างระบบกษัตริย์ของญี่ปุ่นและอังกฤษ ที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ร่วมกับโลกสมัยใหม่ได้อย่างสง่างาม

เมื่อถามว่า การทำคลิปบรรพตออกมามากมายนั้นต้องการบอกอะไรกับสังคมไทย เขาตอบว่า คาดหวังให้คนไทยรู้ว่าการมีวิสัยทัศน์อย่างไร ควรเชื่ออะไร ไม่ควรเชื่ออะไร สิ่งสำคัญที่สุดคือ ประเทศนี้ต้องมีระบบกษัตริย์ แต่ให้มาจากกฎหมายที่ถูกต้อง ไม่ใช่ใครมาสำเร็จราชการแทนก็ได้

หลังเดือนมกราคม 2558 ชีวิตของหัสตินก็ถึงจุดพลิกผันครั้งใหญ่ หัสตินผู้ใช้ชีวิตอย่างหยิ่งทรนงและไร้คนรู้จักถูกจับกุมภายใต้กฎอัยการศึกในช่วงต้นปี 2558 พร้อมกับผู้ที่ถูกโยงว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการทำคลิปบรรพตอีก 15 ชีวิต ถือเป็นกรณีปิดตำนาน ‘คลิปบรรพต’ ที่เลื่องชื่อมานานหลายปี

ลูกสาวสองคนของหัสติน ถูกเจ้าหน้าที่เรียกไปพบเพื่อสอบถามข้อมูลที่มอเตอร์ไซต์รับจ้างคนสนิทของหัสตินถูกจับกุม สมาชิกคนอื่นในบ้านที่เขาอาศัยอยู่ก็ถูกจับกุมไปสอบสวนหาความเชื่อมโยง รวมทั้งสายฝนภรรยาของเขาด้วย บางคนได้รับการปล่อยตัวหลังสอบสวนเสร็จ ขณะที่เขาและสายฝนถูกตั้งข้อหาดำเนินคดีในฐานะผู้สนับสนุนการกระทำความผิดสิ่งที่เกิดขึ้นกับครอบครัว ทำให้หัสตินที่เคยหยิ่งผยองต้องกุมขมับ

หัสตินยืนยันว่า ถ้าเขาต้องการหลบหนี เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีทางจับเขาได้ แต่เขาตั้งใจทิ้งร่องรอยให้ตำรวจตามเจอ เพราะไม่ต้องการให้ครอบครัวเดือดร้อนมากไปกว่านี้ ขณะที่ตำรวจมองว่าการหาตัวหัสตินเจอเป็นผลงานชิ้นใหญ่ เพราะมีการทรมารพิพากरणลงโทษไปมากตลอดหลายปี

หลังการจับกุม หัสตินเคยให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนว่า เขาไม่ใช่ ‘อากง’ ไม่ต้องการให้เอ็นจีโอหรือใครมาหาเขาในคุก แต่เมื่อไรอิสรภาพที่จะทำอะไรได้เอง เขาจึงขอให้คนที่มาเจอที่ศาลทหาร ติดต่อให้ทนายมาช่วยเหลือโดยเร็ว

สิ่งที่เขาขอให้ช่วยคือ ดูแลคดีของสายฝน ภรรยาสุดที่รัก ดูแลทรัพย์สินที่ยังจ่ายหนี้ไม่หมด และดูแลแมวของเขา ส่วนคดีของเขา หัสตินบอกว่าเขาไม่ต้องการความช่วยเหลือใดๆ พร้อมทั้งจะรับสารภาพและรับโทษเท่าที่ศาลจะพิพากษา

ชีวิตในเรือนจำของบรรพตไม่ได้ง่ายนักเพราะในคุกยังมีคน ‘ตัวใหญ่’ กว่าเขาหลายชั้น ประกอบกับคดีของเขามีชื่อเสียงพอสมควร ทำให้เขาถูกเพ่งเล็งอยู่ไม่น้อยและต้องใช้เงินในการซื้อหาของใช้จำเป็น ลูกสาวของเขามีเวลามาเยี่ยมไม่บ่อยนัก หัสตินเองบอกลูกๆ ว่า ไม่ต้องมาเยี่ยม เพราะไม่อยากให้มาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่างๆ ที่เขาได้ก่อไว้

อย่างไรก็ดี ด้านหลังกำแพงสูง บรรพตยังคงวางท่าที่เป็นคนใหญ่โต เหมือนกับตอนจัดรายการ นักโทษในเรือนจำหลายคนเรียกเขาว่า ‘ป้า’ โดยเฉพาะนักโทษการเมืองที่เขาดูแลอยู่ ทั้งโดยการเป็นที่ปรึกษาและช่วยค่าใช้จ่ายประจำวันเล็กๆ น้อยๆ

ไม่ว่าจะเคยใหญ่โตเยี่ยงเสืออย่างไร แต่เมื่ออิสรภาพและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นถูกพรากไป สิ่งที่เหลือคงมีเพียงชีวิตและลมหายใจที่นับวันรอรอโอกาสกลับมาเห็นโลกใบเดิมอีกครั้ง

“ไว้ว่างๆ ก็มาเยี่ยมพวกเราบ้างนะ เพราะพวกเราไม่มีใครมาเยี่ยมเลย” คือสิ่งสุดท้ายที่หัสตินฝากไว้ ก่อนเดินกลับแดน

14 กรกฎาคม 2558 ศาลทหารกรุงเทพมีคำพิพากษาจำคุก ‘บรรพต’ ในข้อหาหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ 10 ปี แต่เนื่องจากบรรพตให้การรับสารภาพไปเมื่อวันนัดสอบคำให้การ จึงลดโทษให้กึ่งหนึ่งเหลือ 5 ปี

ธारा: บั๊กสุขภาพในเรือนจำ

ผมพบ ‘ธารา’ ครั้งแรกในศาลทหาร บรรยายภาคในห้องพิจารณาคดีวันนั้น อิมครีมและขริ่มขล้ง ในห้องที่ดูเหมือนไร่กาลเวลาวันนั้นผมนั่งรอฟังคำให้การต่อศาลของธารา

ก่อนที่เราจะเจอกัน ผมรู้สึกตื่นเต้น ประหม่าที่จะได้พบธารา หนึ่งในผู้ต้องคดี ม.112 ตัวจริงเสียงจริง เขาจะเป็นคนแบบไหนกัน นึกไปเรื่อยเปื่อยว่าเขาอาจจะเป็นคนหยาบคาย รุนแรงก้าวร้าว หรือไม่ก็ทำตาขวาง มีที่ทำไมไว้ใจใครง่าย ๆ

ธาราปรากฏตัวก่อนการพิจารณาคดีจะเริ่มขึ้นประมาณครึ่งชั่วโมง เขาเป็นชายสูงวัย อายุเกือบเกษียณ ผมสั้นเกรียน และใส่เสื้อทำด้วยผ้าดิบสีน้ำตาลมอซอซึ่งเป็นชุดประจำของนักโทษ ธาราเป็นคนตัวเล็ก แขนขาเล็กดูไร้เรี่ยวแรงจะเดินร่น เขาเดินมาด้วยเท้าเปล่า ข้อเท้าถูกล่ามโซ่ ข้อมือถูกใส่กุญแจ แววดตาและสีหน้ามันคง แน่วแน่ แต่ก็ดูไม่ไว้วางใจอยู่ในที่

ธารานั่งบนเก้าอี้ม้ายาว ที่นั่งประจำตัวของฝ่ายจำเลย ทนายเข้ามาสรุปให้ฟังคร่าวๆ ว่าวันนี้เขาต้องพูดอะไร เมื่อคุยเสร็จ ทนายแนะนำผมและเพื่อนอีกคนที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครเพื่อนรับฟังให้ธรรารูจัก หลังจากแนะนำตัวกันแล้ว เราบอกวัดถูกประสงค์ว่าจะเป็นเพื่อนคอยประสานความช่วยเหลือ

หัวข้อที่ธรรารวบรวมเราคุยคือ ‘การดูแลสุขภาพทางเลือก’ มันเป็นเรื่องสนใจของเขา ชีวิตการทำงานที่เขาคลุกคลีมาโดยตลอด ผมถามเขาว่าดูแลตัวเองอย่างไรในเรื่องจำ เราจึงคุยกันเรื่องประโยชน์ของสมุนไพรชื่อนั้นชื่อนี้ ธรราเตือนผมว่าห้ามกินของสังเคราะห์เพราะอันตราย เช่น ครีမ်เทียมนมกล่องหรือแม้แต่น้ำตาล เหมือนเขาเป็นฟรีเซนต์อร์นิตยสารหมอชาวบ้านอย่างไรอย่างนั้น

ธรราบอกเคล็ดลับสุขภาพดี นั่นคือการกินไข่ต้มหมักน้ำสมสายชู สูตรที่เขาค้นพบ เขายังสอนด้วยว่า น้ำมันถั่วเหลืองและน้ำมันพืชต่างๆ ไม่ควรกิน น้ำมันที่เอาไปแช่ตู้เย็นแล้วไม่ใช่แปลว่าใส่สารเคมีเยอะ กินแล้วจะเป็นพิษต่อร่างกาย ควรกินน้ำมันหมูธรรมชาติแช่ตู้เย็นแล้วแข็งเป็นก้อนๆ จะปลอดภัยกว่า

เมื่อผมถามว่า เคยเห็นโฆษณาในโทรทัศน์บอกว่าน้ำมันแบบไม่ใช่ไข่นั้นดีกว่าไม่ใช่หรือ ธรราตอบว่า เป็นโฆษณาหลอกลวงของบริษัทฝรั่งที่ต้องการให้เรากินแล้วป่วย เราจะได้เสียค่ายาค่าหมอ แล้วเขาจะได้รวย

ก่อนธรราถูกจับ เขามีอาชีพหลักเป็นคนดูแลพาร์ตเมนต์ และอาชีพเสริมที่เป็นตัวตนของเขาเองและเป็นสิ่งที่เขาสนใจ คือการขายอาหารเสริมสุขภาพทางเลือก ช่วยคนให้ไม่ต้องเจ็บป่วยโดยใช้เว็บไซต์เป็นหน้าร้านและแหล่งความรู้ด้านสุขภาพ เขายังมีงานรับจ้างบรรยายความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ โดยได้ค่าตอบแทนชั่วโมงละ 900 บาท แต่ละเดือนจะมีคนมาจ้างมากบ้างน้อยบ้างต่างกันไป

ผมถามเขาว่า ที่เรื่อนจำสภาพเป็นอย่างไรบ้าง ธรราบอกว่าไม่ต้องเป็นห่วง เขารู้วิธีดูแลสุขภาพตนเอง เขาแข็งแรง รู้วิธีที่จะหลีกเลี่ยงอาหารก่อโทษ วิธีออกกำลังกาย วิธีหลบเลี่ยงกลุ่มอันตรายในคุก และคบเพื่อนที่เข้าอกเข้าใจกัน

แม้อาหารในคุกจะไม่ดีต่อสุขภาพมากนัก แต่ธรราก็จัดการได้ โดยเขาจะกินอาหารมื้อเดียวต่อวัน คือมื้อเที่ยง และส่วนใหญ่จะไม่กินอาหารที่เรื่อนจำจัดให้ ต้องสั่งอาหารตามสั่งจากข้างนอก ซึ่งต้องใช้เงินของตัวเอง เขาจะกินสลัดเท่านั้น ซึ่งก็พออยู่ท้องบ้าง ส่วนมื้ออื่นๆ เขาจะหาผลไม้พวกกล้วยหรือแอปเปิ้ลไว้กินแทนข้าว

“ไอ้พวกอาหารบำรุงสุขภาพที่เขาขายกันนะ อย่าไปซื้อนะ กล้วยลูกเดียวพอแล้ว ดีกว่าเยอะ” ธรราเล่าอย่างอารมณ์ดี

รอยยิ้มของเขาทำให้พวกเราโล่งใจไปได้ว่า ชีวิตหลังกำแพงสูงนั้น น่าจะพอเอาตัวรอดได้ ก่อนจากกัน ธรรายังส่งยิ้มให้ เราต่างขอบคุณและโบกมือให้กัน

ทุกๆ เดือน ผมและเพื่อนพยายามไปเยี่ยมธรราที่เรื่อนจำตามสัญญา เมื่อพบหน้ากันมากขึ้น ผมจึงทราบภายหลังว่า การแสดงความเข้มแข็ง แซ่มซีนเบิกบานไม่หวั่นไหว กระทั่งเปิดเผยรอยยิ้มในบางโอกาสคือวิธีหนึ่งในการเอาตัวรอด เป็นการทำให้เข้มแข็งท่ามกลางความกดดัน ในการต่อสู้คดีอันยาวนาน บางครั้งเราจึงจะสังเกตเห็นความหวั่นไหว สะเทือนใจ และความโกรธแค้นในความยุติธรรม

ระหว่างรอการพิจารณาคดีอยู่ในเรื่อนจำ ธรรายังคงสนใจประเด็นการบ้านการเมือง เทคโนโลยีไอที ข่าวสารสุขภาพและเรื่องราวที่เคลื่อนไหวอยู่ภายนอก ธรราคูตั้งใจฟังข่าวสารทุกครั้งที่มีโอกาสพบเจอคนจากข้างนอก เพราะข่าวคราวจากผู้มาเยี่ยมแทบจะเป็นช่องทางเดียวที่ทำให้เขารับรู้ความเป็นไปของโลกภายนอก

นโยบายของเรือนจำมีความพยายามจำกัดการรับผู้ข่าวสาร การรับชมข่าวทีวี การอ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือเพื่อความรู้ความบันเทิง การส่งหนังสือให้นักโทษเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครจำกัดเพียงวันอังคารแรกของเดือน เฉพาะเวลา 9.00 - 12.00 น. เท่านั้น ความรู้ ข่าวสารในเรือนจำจึงมีอยู่อย่างจำกัด ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นข่าวลืออยู่บ่อยๆ

เวลาในเรือนจำของธรรมาเดินไปเรื่อยๆ ระหว่างนี้เราก็พบเจอกันบ่อยครั้งขึ้น การพูดคุยระหว่างเราจึงผ่อนคลายและเป็นกันเองมากขึ้นเรื่อยๆ ธารากล้าที่จะปลดปล่อยความเครียดและความกังวลให้เราได้รับรู้มากขึ้น เขาเล่าถึงสภาพที่กดดันและบีบคั้นในเรือนจำ อาทิ การรีบตื่นนอนที่ญาติซื้อให้ แล้วให้นักโทษแต่ละคนมีผ้าเพียงสามผืน สำหรับห่ม ปูรอง และหนุนนอนผ้าคุณภาพต่ำที่แสนคัน ผ้าเหล่านั่นเก่าและเหม็นอับ การซักล้างก็ลำบากเพราะเรือนจำไม่ปล่อยให้ใช้น้ำประปาให้ใช้สอยมากนัก

คำถามที่เรามักจะถามเป็นคำถามท้ายๆ คือ “วันนี้อยากได้ของกินอะไรไหม” ธารามักบอกว่าไม่ต้องการอะไรมากนัก เขาพอใจเพียงผลไม้ น้ำพริก ซาและกาแฟ 3 in 1 เป็นหลัก ส่วนของอื่นๆ ธาราคงไม่ต้องการ หรือถ้าจำเป็นก็จะฝากลูกชายช่วยหาให้

ธารามีลูกชายสองคน คนโตอายุยี่สิบกว่า มีอาชีพค้าขายเสื้อผ้ามือสอง ส่วนใหญ่จะขายวันหยุดเสาร์อาทิตย์ วันธรรมดาจึงหาเวลามาเยี่ยมพ่อได้บ้าง ลูกชายคนเล็กของธารายังเรียนหนังสือไม่จบ จากเดิมที่ธาราเป็นคนส่งเสียค่าเล่าเรียน ภาระจึงตกมาอยู่กับพี่ชายคนโต ส่วนตัวน้องชายขณะเรียนก็ต้องทำงานรับจ๊อบไปด้วย ขณะที่ภรรยาของธาราเป็นแม่บ้านทำความสะอาด ได้ค่าจ้างวันละ 300 บาท เธอไม่ค่อยมีโอกาสมาเยี่ยมธาราบ่อยนัก เพราะหากวันไหนมาเยี่ยมเขา เธอก็ต้องกลางานทำให้ไม่ได้รับค่าจ้าง

ครั้งหนึ่งผมเห็นธาราแล้วรู้สึกว่าเขาดูซูบผอม แก้มตอบ ตัวเล็กลง จึงลองถามเขาด้วยความเป็นห่วงว่าไม่สบายหรือเปล่า ธาราตอบว่า

เหตุที่เขาผอมลงเพราะตัดสินใจอดอาหารเย็น เพราะหากปล่อยให้อ้วนจะมีโอกาสป่วยมากกว่าคนผอม ผมไม่แน่ใจว่าข้อมูลนี้ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์การแพทย์หรือเปล่า แต่โดยรวมธรรมาก็ดูแข็งแรง และหลังจากนั้นเขาก็ไม่ป่วยให้ผมเห็นบ่อยนัก

ทุกครั้งที่ผมถามถึงกำลังใจ ธาราบอกว่าเขาพร้อมจะสู้คดีให้ถึงที่สุดด้วยเขาเชื่อว่าตนเองไม่มีความผิด ดังนั้น ท่วงท่าการปรากฏกายของธาราในชั้นศาล จึงมีลักษณะยืนหยัดและมั่นคงเสมอ

ธาราเป็นผู้ต้องหาคดีมาตรา 112 ซึ่งเป็นข้อหาที่ได้ชื่อว่าหนักหนามากในยุคที่การเมืองปั่นป่วนเช่นนี้ แคมป์ก็ต้องขึ้นศาลทหาร เขาถูกกล่าวหาว่า นำลิ้งค์คลิปเสียง ‘บรรพต’ ไปไว้บนเว็บไซต์ของเขา เขาถูกฟ้องจากคลิป 6 คลิป ทำให้เสียงต่อโทษสูงสุดตามกฎหมาย คือจำคุก 60 ปี

เขาต่อสู้อคดีว่า เขาทำเว็บไซต์นี้ขึ้นเพื่อหารายได้จากจำนวนคนที่คลิกเข้ามาอ่าน เนื้อหาในเว็บไซต์ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพที่เขาเขียนเองบ้าง ไปเอามาจากที่อื่นบ้าง ส่วนคลิปของบรรพตก็มักพูดเรื่องการดูแลสุขภาพ เขาจึงนำลิ้งค์มาไว้บนเว็บไซต์ด้วยเพื่อให้นักเข้าเว็บไซต์มากขึ้น โดยที่ตัวเขาเองก็ไม่ได้ฟังทุกคลิปและไม่ได้สนใจฟังส่วนที่พูดเรื่องการเมือง

ตลอดเวลาที่ถูกคุมขัง ธาราไม่เคยยื่นขอประกันตัว เพราะเขามีเงินเก็บไม่มากนัก และครอบครัวก็มีฐานะไม่ดี ไม่เพียงพอสำหรับการประกันตัวในยุคที่ผู้ต้องหาคดีเดียวกันเคยยื่นขอประกันตัวด้วยเงินเฉียดล้านบาท แต่ศาลก็ไม่อนุญาต

“ออกไปแล้วผมจะตั้งมูลนิธิ ผมจะสอนเรื่องการดูแลสุขภาพ สอนฟรีเลย” ธาราบอก

“ถ้าสอนฟรีแล้วจะเอาตั้งค์จากไหนครับ” ผมถามด้วยความสงสัย

“ก็ขอคนที่เขาจะบริจาค มีนะ เมื่อก่อนสอนเก็บเงิน ตอนนี้จะไม่เก็บแล้ว” ธาราฝันให้ฟัง ทั้งที่ไม่รู้เมื่อไรเขาจะได้ออกไป

ธราวยังคงปักหลักต่อสู้กับคดีที่มีลักษณะยืดเยื้อยาวนาน หลังอยู่ในเรือนจำได้ปีเศษ การสืบพยานเสร็จไปแค่ปากเดียว จากทั้งหมด 11 ปาก การนัดสืบพยานแต่ละครั้งห่างกันประมาณสามสี่เดือน หากอัตราความเร็วในการทำคดียังคงเป็นเช่นนี้ เป็นไปได้ว่าธราตาต้องสู้คดียาวนานกว่า 3 ปี

แม้ว่ากระบวนการยุติธรรมจะยาวนาน และการต่อสู้ครั้งนี้จะต้องใช้พลังงานและกำลังใจอย่างมหาศาล แต่ธรายังเลือกที่จะสู้ ได้แต่หวังว่าพลังของเขาจะยังไม่หมดไปในเร็ววัน

“นมถั่วเหลืองชอบกินไหม อ่ากินนะ”

“พวกเต้าหู้ น้ำเต้าหู้ อะไรที่ทำจากถั่วเหลือง มีสารเอสโตรเจนเยอะ อ้วนเร็ว” ธราตาฝากมาด้วยความหวังดี

ทอม ดันดี: **ตราบที่เรายังมีกันและกัน**

หญิงสาวติดตัวขึ้นจากมานั่งยาวหน้าห้องทันทีที่ประตูห้องพิจารณาคดีเปิดออก เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเครื่องแบบสีทากก็ควบคุมตัวผู้ต้องหาออกมาจากห้อง เขาเป็นชายวัยปลาย 50 ร่างสูงใหญ่ ผมรองทรงสีดอกเลา สวมชุดนักโทษเสื้อแขนสั้นสีส้มและกางเกงขาสั้นสีม่วงคล้ำ เท้าเปลือยเปล่า รีบก้าวไปหาร่างที่ยืนรออยู่ เขายกแขนสองข้างซึ่งสวมกุญแจมือขึ้นเหนือศีรษะเพื่อให้ภรรยาลอดตัวเข้ามาในวงแขน พวกเขากอดกันแน่น รอยยิ้มปรากฏบนใบหน้าของคนทั้งสอง

ภาพดังกล่าวยังติดตาตรึงใจฉันมาจนทุกวันนี้ วันที่อดีตนักร้องชื่อดัง ‘ทอม ดันดี’ ยังคงถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ โดยมี ‘นัน’ ภรรยาสุดที่รักแวะเวียนไปให้กำลังใจอยู่เสมอ

ฉันพบ ‘ทอม’ กับนันครั้งแรกปลายปี 2558 ที่ศาลทหารกรุงเทพฯ วันนั้นเป็นนัดสืบพยานโจทก์ในคดีมาตรา 112 ที่เขาเป็นจำเลย ศาลทหาร

สั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับ ทอมเข้าไปในห้องกับทนายความ อัยการ ฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็นทหาร และองค์คณะตุลาการ ขณะที่ภรรยาได้แต่นั่งรออยู่หน้าห้อง

คดีของทอมเต็มไปด้วยข้อเท็จจริงชวนพิศวง เขาถูกจับกุมครั้งแรก หลังรัฐประหารหนึ่งเดือน คือช่วงเดือนมิถุนายน 2557 เนื่องจากการไม่ไปรายงานตัวตามคำสั่งของ คสช. ต่อมาทหารปล่อยให้เขากลับบ้าน และตามไปจับกุมอีกครั้งในข้อหาหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ ตามมาตรา 112 และความผิดตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ จากคลิปการปราศรัยบนเวที เสื้อแดงในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2556

การปราศรัยเกิดขึ้นก่อน คสช. จะยึดอำนาจและประกาศให้คดีมาตรา 112 ต้องขึ้นศาลทหาร แต่ทอมกลับถูกส่งไปเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลทหาร โดยข้ออ้างว่าคลิปดังกล่าวปรากฏบนยูทูปจนถึงวันที่ 27 มิถุนายน 2557 ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังรัฐประหาร และหลังมีประกาศให้พลเรือนขึ้นศาลทหารแล้ว จึงถือว่าเป็นความผิดที่การกระทำเกิดขึ้นต่อเนื่องมาเรื่อยๆ

ทอมถูกควบคุมตัวในคดีมาตรา 112 ระหว่างต่อสู้คดีมาตั้งแต่ 10 กรกฎาคม 2557 กระบวนการยึดเยื้อยาวนาน ฝ่ายโจทก์แถลงขอสืบพยานกว่า 10 ปาก ล่วงเลยมากกว่าหนึ่งปีจึงได้เริ่มสืบพยานปากแรกในเดือนสิงหาคม 2558 และยังไม่ทันได้สืบพยานปากที่สอง เรื่องเหนือความคาดหมายก็เกิดขึ้น

19 ตุลาคม 2558 อัยการสั่งฟ้องเขาเพิ่มอีกหนึ่งคดี ในข้อหามาตรา 112 และความผิดตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ เหมือนเดิม จากคลิปการปราศรัยบนเวทีเสื้อแดงอีกคลิปหนึ่งเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2556 แต่คดีนี้ไปฟ้องที่ศาลอาญา เพราะคลิปปรากฏบนยูทูปถึง 27 เมษายน 2557 ก่อนมีประกาศให้พลเรือนขึ้นศาลทหาร

ทอมถูกฟ้องคดีในข้อหาเดียวกันจากการปราศรัยในเวลาไล่เลี่ยกัน แต่คดีแรกฟ้องที่ศาลทหาร คดีที่สองฟ้องที่ศาลอาญา ทั้งที่คลิปที่สองถูกโพสต์ลงยูทูปห่างจากคลิปแรกเพียงหนึ่งสัปดาห์ แต่ช่วงเวลาที่ฟ้องกลับห่างกันถึงหนึ่งปีสามเดือน

ฉันพบกับภรรยาทอมครั้งแรก ระหว่างที่เธอนั่งอยู่ตามลำพังหน้าห้องพิจารณาคดีที่ศาลทหารกรุงเทพ จึงถือโอกาสเข้าไปแนะนำตัว ขอนั่งข้างๆ และพยายามคุยด้วย ฉันรู้สึกถึงความระแวงระวังเบื้องหลังรอยยิ้มแจ่มใส นัยยอมรับอย่างตรงไปตรงมาว่าช่วงนี้ไม่อยากให้ข้อมูลมาก เพราะกลัวผลกระทบต่ออาจตามมาหากมีการรายงานข่าวอะไรออกไป

“เราต้องเซฟตัวเองด้วย ถ้าเราโดนข้อหาอะไรไปแล้วใครจะมาดูแลอาทอมล่ะ” นินอธิบาย

พวกเรานั่งรออยู่หน้าห้องนานกว่าสองชั่วโมง คุยกันหลายเรื่องทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับคดีความ จนกำแพงระหว่างกันค่อยๆ ลดต่ำลง นินเล่าให้ฟังว่าก่อนทอมถูกจับกุม พวกเขาใช้ชีวิตชาวไร่อยู่ด้วยกันที่เพชรบุรี

“อยู่กับเขาจะไม่มีเรื่องเครียดอยู่แล้ว ทำไร แล้วเขาก็ตะโกนร้องเพลงอยู่ในไร่” เธอล่าวพร้อมรอยยิ้ม

หลังทอมถูกจับ เธอจำต้องทิ้งไร่มาเช่าบ้านอยู่คนเดียวในกรุงเทพฯ เป็นเวลาเกือบสองปีแล้ว อาศัยรายได้จากการขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต เธอทำงานประจำไม่ได้เพราะติดภาระต้องเดินทางไปเยี่ยมสามีที่เรือนจำทุกวัน โดยหมดเวลาหลายชั่วโมงไปกับการนั่งรถเมล์สองต่อและการรอคิวเข้าเยี่ยม ซึ่งเยี่ยมได้เพียงวันละ 20 นาที

นินเล่าว่าถ้าวันไหนไม่ไปเจอทอม เธอจะยิ่งเครียดเองด้วย เพราะรู้ว่าคนที่อยู่ข้างในกรอแต่คนมาเยี่ยม รอให้หมดวันไป มันทรมานเพราะไม่ได้ทำอะไร หากมีคนมาเยี่ยมก็ยิ่งได้เจอ ได้คุย ได้มีโอกาสเดินออกจากแดนบ้ำง

“วันนี้มาเจอกันที่ศาลแทน สองเดือนนัดที่หนึ่ง แต่ก็ไม่ได้กอด ไม่นัดที่เรือนจำต้องเจอกันผ่านกระจก”

คำพูดของนั้นทำให้ฉันตั้ง เพราะสะท้อนให้เห็นว่าการที่จำเลยต้องมาศาลทหารก็มีแง่มุมดีๆ บางอย่างซ่อนอยู่ เราเจอกันไปครู่หนึ่ง ตอนนั้นเองที่ประตูห้องพิจารณาคดีเปิดออก แล้วฉันก็ได้เห็นกับตาว่าพวกเขามีความสุขแค่ไหนเมื่อกอดกัน

ต้นปี 2559 ฉันพบทั้งคู่อีกครั้งที่ศาลอาญา ห้องควบคุมตัวผู้ต้องหาของศาลอาญาใหญ่กว่าที่ศาลทหารมากและแบ่งเป็นหลายช่อง ทอมสวมชุดแบบเดิม นั่งอยู่ในช่องที่สองซึ่งมีป้ายติดไว้ว่า ‘ห้องคนเก่าคดีทั่วไป’ บรรยากาศศาลอาญาค่อนข้างวุ่นวาย มีทั้งร้านอาหารและห้องควบคุมตัวผู้ต้องหาอยู่ในบริเวณเดียวกัน ผู้ต้องขังและญาติที่มาในแต่ละวันก็มีจำนวนมาก

ส่วนที่ห้องขังชั้นใต้ดิน ผู้ต้องขังและญาติคุยอะไรกันไม่ได้มากนัก เพราะมีแต่เสียงดังอื้ออึงไปหมด ระยะห่างระหว่างคนข้างในกับคนข้างนอกเหมือนตะโกนคุยกันจากคนละฟากถนน แต่เป็นถนนที่กั้นด้วยลูกกรงสองชั้นและรั้วเหล็กอีกชั้นหนึ่ง

ฉันบอกว่าเป็นการมาศาลอาญาคั้งที่สอง ครั้งแรกที่มานั้นมาศาลแบบไม่ทันตั้งตัว

“วันนั้นไปเยี่ยมที่เรือนจำตามปกติ เจ้าหน้าที่บอกว่าาทอมไปศาลนะ ตกใจเลย ไม่เคยไปศาลอาญา เขาไม่แจ้งก่อนเลย ไม่มีใครได้รู้ล่วงหน้า” นั้นเล่า

คดีของทอมที่ศาลอาญา ศาลไม่ได้สั่งพิจารณาลับ ญาติและคนมาให้กำลังใจจึงเข้าไปนั่งในห้องพิจารณาคดีได้ วันนั้นทอมนั่งอยู่ที่ม้านั่งยาวแถวหน้าสุดตรงกลาง นั้นเรียกให้ฉันไปนั่งข้างหลังเขา และบอกว่าตอนนี้ยังมีจังหวะ อยากรู้อยู่อะไรให้คุยได้เลย

ฉันถามถึงชีวิตในเรือนจำ ทอมเล่าว่า ช่วงที่ผ่านมาเขาอยู่แดนหนึ่งซึ่งเป็นแดนแรกจับ มีสถานะเป็นผู้ฝากขังไม่ใช่คนโทษ จึงไม่ต้องทำงานอะไร ขณะที่กิจกรรมยามว่างมีให้เลือกไม่มากนัก เขาใช้เวลาส่วนใหญ่แต่งเพลง อ่านหนังสือ และนั่งสมาธิ บางช่วงได้รับอนุญาตให้ไปเล่นดนตรีให้แดนอื่นฟัง แต่บางช่วงทางเรือนจำก็ไม่อนุญาต

“คุณไม่มีคำว่าสบายหรอก เราก็ปรับตัวเอา ต้องกินง่าย อยู่ง่าย เข้าใจง่าย แล้วพยายามไม่ฝืนกฎระเบียบเขา เราไม่เคยเห็นพระจันทร์ ไม่เคยเห็นดาว ทุกวันเปิดไฟทั้งนอนหลับและตื่น กลางวันก็สว่าง กลางคืนก็สว่าง ส่วนที่นอนก็เล็กๆ ห้องน้ำรวม เปิดไว้นะ เมื่อก่อน 70 คน แต่เดี๋ยวนี้อยู่ห้องคนป่วยคนชรา กิติขันธ์ เหลือ 27 คนต่อห้องน้ำสองห้อง พอได้อยู่”

เมื่อกระบวนการพิจารณาคดีเริ่มขึ้น ทอมยืนยันให้การปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา อัยการฝ่ายโจทก์แถลงขอสืบพยานถึง 16 ปาก และต้องรออีกครั้งปีกว่าจะถึงกำหนดวันสืบพยานปากแรก

“ไม่มีอะไรน่ากลัว เราปรุงแต่งเองทั้งนั้น ปรุงแต่งให้สุขมันก็สุข ปรุงแต่งให้ทุกข์มันก็ทุกข์” ทอมทิ้งท้ายในวันนั้น

เดือนถัดมามีนัดกลับไปสืบพยานที่ศาลทหารต่อ ระหว่างนั่งรออยู่หน้าห้องเพราะเข้าฟังไม่ได้เหมือนเคย นั้นเปิดรูปถ่ายบนเฟซบุ๊กให้ฉันดูเป็นรูปของเธอกับทอมตอนเจอกันครั้งแรกเมื่อปลายปี 2554 วันนั้นเขาเดินขายซีดีเพลงอยู่ในงานปีใหม่ของกลุ่มเสื้อแดงที่มีนบุรี แล้วเธอไปช่วยเดินขายด้วยเลยมีโอกาสได้คุยและทำความรู้จักกัน

“เป็นแฟนคลับอยู่แล้ว ฟังเพลงเขามาตั้งแต่เด็ก ไม่เคยคิดหรอกว่าจะได้มาเป็นแฟนเขา” เมื่อถามว่าชอบเพลงไหนมากที่สุด เธอหัวเราะก่อนตอบว่า เพลง ‘เลือกมีน้ำใจ’

“เป็นเพลงที่ฟังก่อนจะรู้จักกันอีก เขาเป็นคนร้องเพลงช้าได้แปลก คือเนื้อเสียงเขาไม่ใช่เสียงเพราะ แต่เป็นเสียงมีเอกลักษณ์ แล้วเป็นเพลงออกหักแบบแมนๆ ที่ไม่ใช่ผู้หญิงหวาน เป็นผู้หญิงห้าวๆ ไม่เรียบร้อย เป็นคนลุย

เรามันอุดมการณ์เดียวกัน ทั้งกันไม่ได้” เธอกล่าวด้วยน้ำเสียงเด็ดเดี่ยว

การสืบพยานปากที่สามยังไม่แล้วเสร็จ เพราะทนายจำเลยยังไม่ได้ถามค้าน สองสัปดาห์ถัดมาทอมจึงต้องขึ้นศาลทหารอีกครั้ง ตอนที่ฉันมาถึง เจ้าหน้าที่เพิ่งคุมตัวเขาลงจากรถตู้เรือนจำ และกำลังเดินไปที่ห้องขังชั้นใต้ดิน

ทอมบอกว่าวันนี้รู้สึกไม่ค่อยสบาย เหมือนจะเป็นนิว ปีที่แล้วก็เคยเป็นครั้งหนึ่ง พอฉันถามว่ากินยาหรือยัง เขาตอบว่าข้างในมีแต่ ‘พาราเซตามอลทุกโรค’

“ต้องเข้าใจระบบของเขา เขาต้องการสร้างความทุกข์ให้กับคนคุกเพื่อลงโทษ แต่น่าจะแยกบ้างว่าเราสมควรถูกลงโทษไหม เรามีความคิดที่แตกต่างเท่านั้นเอง ความคิดที่แตกต่างไม่ได้ทำให้คนตาย มีแต่เพียงยอดความฉลาดด้วยซ้ำไป คนคิดนอกกรอบสร้างสรรค์สังคมให้เปลี่ยนไป อันนี้คิดแตกต่างก็จับเขา ยัดข้อหาเขา มันไม่ใช่”

“ความรู้บนโลกนี้มหาศาล ไม่มีคำว่าสิ้นสุด ไม่มีทางรู้ได้ทั้งหมด แม้แต่จิตใจของเราเองเรายังรู้ไม่ทั่วเลย เรื่องความรู้ ความคิด ความอ่าน มันห้ามกันไม่ได้ ไปขีดกำหนดเขาไม่ได้ คนโง่เท่านั้นที่ขีดกำหนดความคิด ความอ่านคนอื่น แล้วคุณจะได้สิ่งใหม่” ทอมกล่าว

ระหว่างนั่งรอการพิจารณาคดีดำเนินไปในวันนี้ มีแฟนคลับคนหนึ่งมาให้กำลังใจ ฉันจึงปล่อยให้พวกเธอคุยกันตามสบาย ส่วนตัวเองนั่งสังเกตการณ์อยู่เฉยๆ

“ยิ่งอยู่นานเขายิ่งแกร่งขึ้นนะ เขาบอกว่าอยู่ข้างใน ได้เห็นได้รู้จักทุกอย่าง เป็นบทเรียนของเขา เป็นประสบการณ์ที่จะมาแต่งเพลง เขียนหนังสือ” นันบอก

“อายุยังน้อยอยู่ รอได้เนอะ” คุณนำแฟนคลับถามอย่างอารมณ์ดี

“ได้” นันตอบยิ้มๆ

ปลายเดือนพฤษภาคม 2559 ฉันแปลกใจที่ได้รับข้อความทางไลน์จากนัน เพราะจำได้ว่าอีกนานกว่าจะถึงนัดครั้งต่อไป และปกติจะได้รับข้อความจากเธอเมื่อใกล้ถึงวันนัด

“พຽນ້ອຳທອມຂຶ້ນສາລາຢາຣຳຮຳທະນະະ ຄຳສະດວກເຈັກັນະ ອາຈະມີເຮອຣ໌ໄຟຣ໌ສ ຣອລຸ້ນຟຽງນີ້ະ”

บ่ายวันที่ 30 พฤษภาคม 2559 ชาว ‘ทอม ดันดี’ รับสารภาพ ปรากฏอยู่ตามหน้าสื่อหลายสำนัก นันเล่าว่า เพิ่งตัดสินใจกันเมื่อสัปดาห์ที่แล้วว่าจะเลิกต่อสู้คดีและกลับคำให้การเป็นรับสารภาพ เพราะเห็นว่าคดียืดเยื้อมานานและมีผลกระทบหลายเรื่อง ซ้ำเมื่อยิ่งต่อสู้นานเข้า ก็เห็นว่ามีแนวโน้มจะถูกฟ้องเพิ่มอีกหลายคดี

“ผลกระทบเยอะจริงๆ ขาดโอกาสไปเยอะ แทนที่เขาคouldได้ออกมาทำประโยชน์ให้ครอบครัว ให้สังคม แล้วเรื่องสุขภาพด้วย ความดันเริ่มกลับมา กรดไหลย้อน แล้วเหมือนจะเป็นนิว กลัวยุ่ยาวนานแล้วสุขภาพแย่มาก เพราะการรักษาการป้องกันที่นี้ยังไม่ดีเท่าที่ควร ถ้าไม่ได้ป่วยอะไรหลายๆ เขาไม่ให้ไปโรงพยาบาล ให้กินแคทยาพารา”

เมื่อถามว่ากังวลกับคำพิพากษาหรือไม่ เธอตอบว่าไม่กังวลเพราะพอคาดผลได้ หลังจากดูตัวอย่างในคดีก่อนๆ ก็พอจะรู้ว่าเขาตัดสินกันก็ปี และได้ลดโทษลงเท่าไร อย่างเช่น คดีที่ศาลอาญาส่วนใหญ่ศาลจะลงโทษห้าปี ลดโทษเหลือสองปีครึ่ง ส่วนศาลทหารอาจจะหนักหน่อยเพราะติดที่ 10 ปี แต่ก็ไม่มีอะไรแน่นอน ถ้าตัดสินแล้วจะได้เร่งทำเรื่องขอพระราชทานอภัยโทษ ก็ยังมีความหวังว่าจะได้ออกเร็ว

สำหรับกระแสตอบรับจากคนรอบข้าง นันบอกว่าส่วนใหญ่ให้กำลังใจและเห็นด้วยว่าควรออกจากเรือนจำก่อน

“เขาเข้าใจว่ายังไงเราก็สู้ไม่ชนะกฎหมายข้อนี้ ทุกคนเข้าใจ เห็นใจแล้วก็ไม่ตำหนิ”

วันที่ 1 มิถุนายน 2559 ศาลพิจารณาคดีของทอม โดยเริ่มจากถามว่า เขายืนยันที่จะร้องเพลงปรองดองและปลุกป่าเฉลิมพระเกียรติตามคำแถลง ประกอบคำรับสารภาพหรือไม่ เขารับปาก ศาลขอให้ทุกคนในห้องเป็นพยาน จากนั้นจึงเริ่มอธิบายคำพิพากษา

ศาลไม่ได้ ‘อ่าน’ คำพิพากษาที่เขียนมาแล้ว แต่ใช้วิธีอธิบายว่า ความจริงแล้วศาลต้องการแบ่งความผิดเป็นห้ากรรม ประกอบด้วย การหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์สามกรรม หมิ่นประมาทพระราชินีหนึ่งกรรม และ โปสต์ศิลป์การปราศรัยบนยูทูปอีกหนึ่งกรรม โดยผู้พิพากษาสันนิษฐานว่าการปราศรัยน่าจะขาดความต่อเนื่อง จึงแยกการหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ออกเป็นสามกรรม แต่อธิบตีและรองอธิบดีศาลอาญาเห็นว่าควรนับเป็นกรรมเดียว เพราะเกิดขึ้นในการปราศรัยครั้งเดียวกัน

“วันนั้นจริงๆ แล้วมีคอนเสิร์ตด้วยใช่ไหม หมายความว่าพูดเสร็จ มีคอนเสิร์ตคั่น แล้วขึ้นมาพูดต่อ เพราะคนธรรมดาไม่น่าพูดติดต่อกัน 5-6 ชั่วโมง” ศาลถามทอม และเขายืนยันว่า จำเหตุการณ์วันนั้นไม่ได้ แต่ตามปกติเมื่อพูดเสร็จแล้วคอนเสิร์ตจะเล่นตอนท้ายทีเดียวเลย

“ไม่ใช่ว่าพูดรวดเดียวไปเลยไม่มีดนตรีคั่นถูกไหม คงมีดนตรีคั่นด้วย ศาลยังไม่ได้ดูคลิปนะ แผ่นที่ตำรวจให้มาเปิดไม่ได้” ศาลกล่าวพลางหัวเราะ

ท่ามกลางความสับสนของผู้เข้าร่วมฟังการพิจารณาคดี ศาลสรุปว่า จำเลยมีความผิดสามกรรม ลงโทษจำคุกกรรมละห้าปี รวม 15 ปี โดยลดโทษให้กึ่งหนึ่งเหลือเจ็ดปีหกเดือน เนื่องจากจำเลยรับสารภาพ

“ไม่หนักไปแต่ก็ไม่น้อยไป เพราะว่าคำพุดรุนแรง แต่เปิดเผยไม่ได้ รับปากต่อศาลแล้วว่าจะไปร้องเพลงปรองดอง แล้วก็ปลุกป่านะ ช่วงนี้ร้องช่วยกรรมราชทัณฑ์ไปก่อน” ศาลกล่าว

“ตอนที่แจ้ง เราคิดว่าเป็นกรรมเดียว มาวันนี้ตะลึงมาก ห้ากรรมลดเหลือสามกรรม” นันพูดกับฉันขณะเดินออกจากห้องพิจารณาคดี

มีนักข่าวคนหนึ่งถามว่าจะยื่นอุทธรณ์หรือเปล่า ก่อนได้รับคำตอบว่า “ไม่อุทธรณ์ ขนาดรับสารภาพยังโดนขนาดนี้” เขาตอบ

ทอมยืนยันว่าคดีที่ศาลทหารก็ต้องการรับสารภาพเช่นเดียวกัน แม้ทนายจะบอกข้อกังวลว่าในคำฟ้องบรรยายข้อความการปราศรัยที่เข้าข่ายความผิดไว้ถึง 13 ท่อน และไม่แน่ใจว่าศาลจะนับโทษเป็นกี่กรรม

“ไม่กลัวแล้ว ไม่มีอะไรน่ากลัวมากไปกว่าใจตัวเองแล้ว เมื่อเราเสียสละที่จะสู้ให้กับประชาชน เสียสละให้กับประเทศชาติ ก็ไม่ควรเรียกร้องสิ่งใด ทำตัวเป็นไม้บรรทัดมาพอสมควร ตอนนี้ต้องเป็นสายวัดแล้ว ต้องรู้จักยับยั้ง สังคมนี้เป็นเช่นนี้ ต้องทำตัวเช่นนี้ สู้เท่าที่สู้ได้ ยอมเท่าที่ยอมได้ เป็นเท่าที่เป็นได้ แล้วก็ไปเท่าที่ไปได้”

ทอมกล่าวด้วยความนิ่งสงบต่อชะตากรรมที่รออยู่ข้างหน้า หลังโทษทัณฑ์ตามคำพิพากษาออกมาหนักกว่าที่คาดคิดไว้ ก่อนจะถูกส่งตัวกลับไปยังเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ และรอลุ้นผลคำพิพากษาคดีต่อไป ที่ไม่อาจคาดเดาความหนักเบาได้อีกต่อไป

“พຽງນີ້ເຈັກັນ” นันตะโกนบอกสามี

ท่ามกลางความตลกร้ายของกระบวนการยุติธรรมทั้งหลาย พวกเขา ยังโชคดีที่มีกันและกัน

หมายเหตุ:

ต่อมาในวันที่ 21 มิถุนายน 2559 เมื่อศาลทหารนัดสืบพยานโจทก์ ทอมตัดสินใจเปลี่ยนคำให้การเป็นรับสารภาพ ศาลมีคำพิพากษาในวันที่ 11 กรกฎาคม 2559 ให้จำคุกทอมเป็นเวลาสามปีสี่เดือนโดยให้นับโทษต่อจากโทษเจ็ดปีหกเดือนของคดีแรก รวมแล้วเขาได้รับโทษจำคุก 10 ปี 10 เดือน

คทาวุธ: **หวังว่าคงไม่ได้พบกันอีก**

ผมไม่เคยได้ยินชื่อ ‘คทาวุธ’ มาก่อนเลย จนกระทั่งวันที่ 10 มิถุนายน 2557 ในเช้าวันที่กำลังยุ่งเหยิงอยู่กับจำนวนคนถูกเรียกและถูกจับโดย คสช. ก็มีเซทเข้ามาถามหาคนไปช่วยติดตามผู้ที่ถูกตั้งข้อหา 112 คนใหม่ซึ่งอยู่ระหว่างการสอบสวนและต้องการทนายความช่วยเหลือคดี

ข้อความถูกทิ้งไว้สองชั่วโมงโดยไม่มีใครตอบ ผมเลยลองโทรกลับไปยังต้นทางที่เซททิ้งไว้

“คทาวุธนี้เขาไปทำอะไรมา?” ผมถาม

“คทาวุธที่จัดรายการ ‘คทาวุธ นายแน่นมาก’ ใจไม่รู้จักหรือ? ลองค้นดูก็รู้”

หลังจากได้เรื่องมาคร่าวๆ ผมเตรียมพร้อมด้วยเสื้อเชิ้ตกางเกงสแล็ค เปิด google ค้นหา ‘คทาวุธ นายแน่นมาก’ ผลลัพธ์ขึ้นมาเป็นร้อย เป็นคลิป

ยุทูปเสียส่วนใหญ่แต่เป็นรายการเสียงอย่างเดียว ไม่มีภาพ เปิดฟังได้ไม่กี่นาที เท่าที่จับน้ำเสียงคนจัดรายการวิเคราะห์การเมืองนี่มาก ดูสุขุมและเยือกเย็น ไม่ใช่รายการประเภทอะอะว๊วยว๊วย ปลุกระดม หรือหยาบคาย

ฟังได้ครู่เดียวก็รีบโทรไปประสานงานจนได้คุยกับเจ้าตัวประมาณสองนาที ปลายสายเป็นเสียงชายมีอายุที่สงบนิ่งอย่างมากทั้งที่กำลังจะโดนคดีร้ายแรง ผมอธิบายขั้นตอนว่าวันนี้ต้องเจออะไรบ้าง แล้วจึงถามว่ารับสารภาพไปหรือยัง เขาตอบมาว่ารับสารภาพไปแล้วว่าเป็นเจ้าของเสียงในรายการ แต่ไม่ได้พูดหมิ่นฯ ผมบอกให้เตรียมเงินประกันแล้วไปเจอกันที่ศาลอาญา เขาเพียงรับคำอย่างเรียบๆ

“ครับๆ”

วางสายแล้ววิ่งออกจากบ้าน กระโดดขึ้นมอเตอร์ไซด์ไปศาลอาญา

ที่นั่นผมพบหญิงสาวคนหนึ่งช่วยประสานงาน เราเจอกันครั้งแรกในบรรยากาศไม่เป็นมิตรนัก เธอ่วนอยู่กับการหาเงินมาประกันตัวอย่างปัจจุบันทันด่วน มีเพื่อนเธอสองสามคนตกลงใจให้ยืมเงิน จนก่อนสี่โมงเย็นไม่กี่นาทีเธอก็รวบรวมมาได้ 200,000 บาทยื่นประกันตัวผู้คดี

เกือบหกโมงเย็น ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ประกันตัว เนื่องจากข้อหาที่ถูกกล่าวหาเมื่อตราโทษสูง การกระทำกระทบต่อจิตใจประชาชน จึงเป็นเรื่องร้ายแรง ทั้งเป็นการดำเนินการผ่านเว็บไซต์โดยมีกลุ่มดำเนินการอยู่ที่ สปป.ลาว ซึ่งผู้ต้องหาสมัครกิจก่อสร้างอยู่ ดังนั้นหากปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาอาจหลบหนีออกนอกประเทศ ยากแก่การติดตามตัว

ผมเดินลงไปที่ห้องขังใต้ถุนศาลอาญาร่วมกับข่าวร้าย ได้พบหน้าเจ้าของเสียงอันเยือกเย็นเป็นครั้งแรกในยามที่ยากจะเอ่ยคำทักทายใดๆ เขาเป็นชายร่างเล็ก ใส่แว่น ผมสั้นสีดอกเลา บุคลิกเรียบร้อยและเคร่งขรึม แต่ส่งยิ้มกว้างฝ่าลูกกรงสองชั้นกลับมาอย่างทนายฝึกหัดที่ไม่บ่อยนักจะประกันตัวผู้คนได้สำเร็จ

ไม่กี่นาทีหลังจากนั้น คชวุธถูกนำตัวขึ้นรถตรงไปเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ หญิงสาวคนนั้นร้องไห้ ผมพยายามอธิบายขั้นตอนและวิธีการเข้าเยี่ยมที่เรือนจำ เธอดูไม่ได้รับฟังเท่าไรนัก เพราะในใจคิดวนเวียนอยู่แต่ว่าจะยื่นประกันตัวรอบใหม่อย่างไรดี

ไม่กี่วันต่อมาหญิงสาวคนเดิมโทรมาขอให้ช่วยประกันตัวอีก ผมจึงไปขอเยี่ยมคชวุธที่เรือนจำ เราคุยกันผ่านเครื่องโทรศัพท์โดยมีลูกกรงและแผ่นพลาสติกหนากันกลาง คชวุธเรียนจบกฎหมายและเคยเป็นทนายความ เขาเข้าใจดีว่าในสถานการณ์การเมืองที่ไม่ปกติและข้อหาที่หนักหน่วงทำให้โอกาสประกันตัวมีน้อยมาก แต่อยากทำให้สำเร็จ

หลังคุยข้อมูลครบถ้วน เตรียมทุกอย่างเรียบร้อย ยื่นประกันครั้งที่สองด้วยหลักทรัพย์สามแสนบาท แต่ผลก็คือไม่ได้เหมือนเดิม

หญิงสาวคนเดิมยังคงโทรหาผม เขียนคำร้องประกอบการขอประกันตัวขึ้นใหม่ ไปเยี่ยมผ่านลูกกรงและแผ่นพลาสติก ยื่นครั้งที่สามด้วยหลักทรัพย์สี่แสนบาท ไม่ได้เหมือนเดิม

ในครั้งที่สี่ ด้วยกระบวนการเหมือนครั้งที่ผ่านมามากประการ มีเพียงหลักทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นเป็นห้าแสนบาท แต่ก็ยังไม่สำเร็จ

คนยื่นประกันมีน้ำตาและความผิดหวังให้เห็น ผมจึงให้กำลังใจไปว่าต้องเข้มแข็งและสู้ต่อไป ทั้งที่ตัวเองก็มองไม่เห็นหนทางเช่นกัน คนอยู่หลังลูกกรงเองอยากสู้คดี แต่ก็ยังไม่เห็นคำฟ้องจึงไม่แน่ใจว่าตัวเองถูกฟ้องว่าอะไร และจะสู้อย่างไร พ่อเพิ่งเสียก่อนไปรายงานตัวกับ คสช. แม่ป่วยยังไม่เคยได้ไปหาแม่ นานี่ทำได้เพียงให้กำลังใจและบอกให้เข้มแข็งและสู้ต่อไป

ผมไปเยี่ยมที่เรือนจำอีกหลายครั้ง เสนอแนวทางการต่อสู้ให้หลายอย่างแต่เจ้าตัวปฏิเสธ เพราะอยากรอดูคำฟ้องก่อน กลัวว่าถ้าต่อสู้อะไรไปจะโดนข้อหาหมิ่นใส่ทำให้ถูกฟ้องหนักขึ้นได้ ระหว่างนอนคิดหาแนวทางก็ต้องนอนคิดอยู่ข้างใน คิดแทบตายก็ทำอะไรไม่ได้

ช่วงเวลานั้นมีผู้ต้องขังด้วยข้อหาเดียวกันเพิ่มมากขึ้นอย่างน่าตกใจ หลายคนสับสนและไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ช่วงที่นักโทษการเมืองทุกคนถูกขังไว้ที่แดน 1 ด้วยกัน คนอื่นๆ จะเรียกคหาวูฐว่า ‘อาจารย์’ ใครที่ต้องออกไปศาลแล้วกลับมา ก็จะมีคหาวูฐซึ่งพอมีความรู้บ้างซึ่งแนะแนวทางให้ว่าคดีไหนเป็นอย่างไรมาก่อน และต้องทำอะไรต่อ

เนื่องจากบุคลิกที่ดูเป็นผู้ใหญ่และเคร่งขรึมทำให้หลายคนมาขอคำแนะนำอยู่เรื่อยๆ คหาวูฐจึงเป็นเหมือนศูนย์กลางเก็บข้อมูลว่าเกิดอะไรขึ้นกับคดีอื่นๆ และผู้ต้องขังคนอื่นๆ บ้าง ขณะที่คดีของตัวเองยังไม่รู้จะเดินทางไปทางไหน

22 สิงหาคม 2557 ก่อนถึงกำหนดยื่นฟ้องไม่กี่วัน หมิงสาวคนเดิมโทรศัพท์มาด้วยเสียงสั่น

“คุณคหาวูฐถูกพาไปศาลทหารแล้วค่ะ รีบไปเร็ว!”

คดีที่ฝากขังที่ศาลอาญามาตลอดหลายเดือน วันหนึ่งก็ถูกบอกว่าเป็นอำนาจของศาลทหาร ทั้งที่เป็นคดีที่การกระทำผิดเกิดก่อนการรัฐประหาร พนักงานสอบสวนจึงขอยุติการฝากขังต่อศาลอาญา แล้วนำตัวไปฝากขังต่อศาลทหารแทน

พนักงานสอบสวนที่ไม่เคยคัดค้านการประกันตัวมาตลอด อยู่ดีๆ ก็กลับคัดค้านการประกันตัวที่ศาลทหาร ยื่นประกันตัวต่อศาลทหารอีกครั้ง ไม่ได้เหมือนเดิม

ลู่วางที่ดูสับสนอยู่แล้วยังสับสนหนักขึ้น ความหวังที่มีอยู่เพียงเล็กน้อยกลับตีบตันลงไปอีก

21 ตุลาคม 2557 คหาวูฐถูกพาไปที่ศาลทหารเพื่อขึ้นศาลวันแรก หากตัดสินใจรับสารภาพก็อาจรู้ผลคำพิพากษาเลย จนถึงวันนี้เจ้าตัวยังตัดสินใจไม่ได้ว่าจะเดินทางไปทางไหน ก่อนศาลขึ้นบัลลังก์ก็มีคำสั่งออกมา ก่อนแล้วว่าพิจารณาคดีลับ วันนั้นคหาวูฐขอเลื่อนการพิจารณาคดีไป

ก่อน ศาลนัดใหม่ในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2557

หลังดูคำฟ้องแล้วรู้สึกว่าการหลักฐานอ่อนและมีทางต่อสู้คดีได้ ทนายความพร้อมที่จะต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ พยานที่จะมาให้การมีอยู่แล้ว เขียนคำร้องคัดค้านอำนาจศาลทหารเตรียมไว้แล้ว แต่หลังมีคำสั่งพิจารณาลับ ดูเหมือนจำเลยถูกบีบเข้ามาทุกทาง สิทธิอุทธรณ์ฎีกาในศาลทหารก็ไม่มี ความสับสนวุ่นวายอยู่รอบตัว

อีกครั้งในวันนั้น ยื่นประกันตัวด้วยหลักทรัพย์ 800,000 บาท มากที่สุดเท่าที่หาได้ แต่ผลก็คือยังไม่ได้เหมือนเดิม

ผมไปเยี่ยมคหาวูฐอีกครั้งที่เรือนจำพร้อมทนายความทั้งทีมรวมห้าคน เป็นวันที่ต้องตัดสินใจแนวทางการต่อสู้คดีในสถานการณ์ที่ดูเหมือนถูกบีบจากทุกทางแล้ว

หลังจากสับสนมาหลายเดือน เราคุยกันจบภายในสิบนาที บทสนทนาในวันนั้นไม่สับสนอีกต่อไป เจ้าตัวคิดมาเรียบร้อยแล้วว่าพร้อมรับสารภาพ เพราะเล็งเห็นแล้วว่าการขึ้นศาลทหารในบรรยากาศการเมืองเช่นนี้ไม่มีอะไรรับประกันการพิจารณาคดีที่ยุติธรรมได้เลย หากรับสารภาพแล้วได้ลดโทษครึ่งหนึ่งอาจเป็นทางที่ทำให้ได้ออกจากคุกเร็วที่สุด

ที่สำคัญ ไม่กี่วันก่อนหน้านั้นมีทหารเข้ามาเยี่ยมในที่คุมขัง เจรจากันรู้เรื่องแล้วว่า หากรับสารภาพจะกำหนดโทษไม่สูงไปกว่าศาลพลเรือน โฉนดเงินคือจำคุกห้าปี ลดครึ่งหนึ่งเหลือสองปีครึ่ง

18 พฤศจิกายน 2557 ในห้องพิจารณาคดีลับ คหาวูฐรับสารภาพ ศาลสั่งจำคุกสิบปี ลดครึ่งหนึ่งเหลือห้าปี

ช่วงใกล้สิ้นปี 2557 ผู้ต้องขังมาตรา 112 ยังทยอยเดินเข้าเรือนจำเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ นับรวมแล้ว 24 คน หลายคนต้องขึ้นศาลทหารตามรอยคดีนี้ไป นักโทษการเมืองถูกจับย้ายแดนไม่ให้อยู่รวมกันแล้ว ความปลอดภัยเป็นเรื่องที่ต้องกังวลมากขึ้น คนข้างในก็ยังคงวุ่นวายแบบ

คนข้างใน

คดีที่ศาลทหารของคณาจารย์เป็นอันสิ้นสุด ไม่เหลืออะไรให้ต้องทำอีก
แล้ว อีกไม่กี่ปีข้างหน้าหวังว่าเราคงได้พบกันอีกครั้ง

เชียรสธรรม: ในฤดูร้อนที่ไม่เป็นเช่นเคย

สายวันหนึ่งในช่วงปลายมีนาคม 2558 ฤดูร้อนที่เปลวแดดยังแผดแรง อาคารกรมพระธรรมนุญ หรือที่ตั้งศาลทหารกรุงเทพ ครอบครวัหนึ่งอาศัย รถตู้โดยสาร เดินทางจากนครปฐมเพื่อมานัดตามหมายศาล ด้วยความหวังว่าจะได้พบกับคนที่พลัดพราก และจะได้อยู่ร่วมวันขึ้นปีใหม่ในเวลาที่เหลืออยู่ข้างหน้า พวกเขาเฝ้าอรลุ่นจำนวนปีที่คนคนหนึ่งจะต้องถูกคุมขัง อันเป็นโทษทัณฑ์ของการโพสต์เฟซบุ๊ก

ย้อนกลับไปเมื่อธันวาคมปี 2557 บรรยากาศปลายปีที่ผู้คนเตรียมฉลองกันอย่างชื่นมื่น พวกเขากลับประสบเหตุการณ์อันส่อเค้าว่าปีใหม่ที่กำลังจะมาถึงคงไม่ใช่ปีที่ดีนัก

18 ธันวาคม 2557 ประมาณ 9.00 น. ที่บ้านพักของ 'เชียรสธรรม' ย่านลาดพร้าว ตำรวจหญิงนอกเครื่องแบบทำที่มาถามหาบ้านของคนในละแวกนั้น โดยภรรยาเป็นผู้มาเปิดประตู เจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบผู้มาเยือน

ดูจะไม่เข้าใจเส้นทางที่ภรรยาของเชียรสุธรรมอธิบาย เขาจึงเดินออกมาเพื่อช่วยอธิบาย เมื่อเขาเดินมาถึงบริเวณรั้วบ้าน เจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบก็เข้าจู่โจมโดยที่เขาไม่ทันตั้งตัว เชียรสุธรรมถูกควบคุมตัวไปที่กองบังคับการทหารราบ มณฑลทหารบกที่ 11 พร้อมกับภรรยา

25 ธันวาคม 2557 เจ้าหน้าที่นำตัวเชียรสุธรรมมาขออำนาจศาลทหารกรุงเทพฝากขังในพลัดที่ 1 ภรรยาของเขาว่างเงินสด 400,000 บาท เป็นหลักประกันตัวประกัน และแจ้งต่อศาลว่าเขาเป็นเพียงบุคคลธรรมดา ไม่ได้มีอิทธิพลหรือความสามารถจะไปยังเกี่ยวกับพยานหลักฐานได้ และให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า เขามีปัญหาเรื่องสุขภาพ ป่วยเป็นโรคไตอักเสบ ภูมิแพ้ และโรคกระเพาะ ต้องรับประทานยาเพื่อรักษาโรคดังกล่าวและพบแพทย์เป็นประจำ นอกจากนี้ เชียรสุธรรมมีความรับผิดชอบต้องประกอบธุรกิจหารายได้อย่างเร่งด่วน เพราะเป็นเสาหลักของครอบครัว มีภาระต้องเลี้ยงดูภรรยาและบุตรอีกจำนวน 3 คน

อย่างไรก็ตาม ศาลก็มีคำสั่งไม่ให้ประกันตัว เนื่องจากเห็นว่าเป็นคดีร้ายแรง เก่งว่าปล่อยตัวไปแล้วจะหลบหนีคดี ระหว่างฝากขังรวม 84 วัน ภรรยาพยายามยื่นขอประกันตัวเชียรสุธรรมอย่างน้อย 4 ครั้ง แต่ก็ไม่เป็นผล

วันที่ 31 มีนาคม 2558 ศาลนัดสอบคำให้การ รถของเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ มาส่งเชียรสุธรรมที่ศาลในเวลา 10.00 น. ศาลทหารสั่งพิจารณาคดีเป็นการลับ ทำให้ภรรยาและญาติของเขา รวมทั้งผู้สังเกตการณ์คดีไม่สามารถเข้าฟังได้ ภรรยาของเขาทำได้เพียงแนบแผ่นกระดาษที่ลูกๆ เขียนบรรยายถึงพ่อ ให้ทนายความนำไปยื่นในคำร้องประกอบคำรับสารภาพ เพื่อให้ศาลลงโทษสถานเบา

เมื่อศาลสั่งพิจารณาคดีลับ ในห้องพิจารณาคดีจึงมีเพียงผู้พิพากษา อัยการทหาร จำเลย ทนายจำเลย และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เท่านั้น ภายหลังการพิจารณาคดี ทนายความเปิดเผยว่าเชียรสุธรรมให้การรับสารภาพ

ทุกข้อกล่าวหา ศาลจึงอ่านคำพิพากษาทันที

เชียรสุธรรมรับสารภาพว่าเป็นผู้ใช้เฟซบุ๊กชื่อ ‘ใหญ่ แดงเดือด’ โพสต์ข้อความรูปภาพวิจารณ์ คสช. และพาดพิงสถาบันกษัตริย์ จำนวน 5 ข้อความ ถือเป็นความผิด 5 กรรม ศาลทหารกรุงเทพลงโทษจำคุก เชียรสุธรรมในความผิดฐานหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ และความผิดตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14 (3) จากการโพสต์ข้อความ ข้อความละ 10 ปี 5 ข้อความ รวม 50 ปี

เนื่องจากเชียรสุธรรมให้การรับสารภาพจึงลดโทษลงกึ่งหนึ่ง คงโทษจำคุก 25 ปี นอกจากนี้ ศาลสั่งด้วยว่า เวลา 7 วันที่จำเลยถูกควบคุมตัวตามกฎหมายอัยการคดีไม่สามารถนำมาหักลบจากเวลาที่จำเลยจะต้องรับโทษได้

‘จำคุก 50 ปี’ เป็นสถิติใหม่ของการกำหนดโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ เท่าที่ iLaw เคยบันทึกมา

ขณะถูกจับกุม เชียรสุธรรม อายุ 58 ปี ก่อนถูกจับกุมเขาประกอบอาชีพผู้รับเหมาก่อสร้าง เป็นกำลังหลักหาเลี้ยงครอบครัวที่ประกอบด้วยภรรยา ลูกที่ติดจากภรรยาที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมปลาย และลูกบุญธรรมที่กำลังศึกษาโรงเรียนเตรียมทหาร

ภรรยาของเชียรสุธรรมยอมรับว่า การขาดหายไปของเชียรสุธรรมทำให้ครอบครัวได้รับผลกระทบมาก ทั้งด้านจิตใจและรายได้ ซึ่งตอนนี้ส่วนใหญ่มาจากร้านขายเครื่องเขียนที่เพิ่งกลับมาทำอีกครั้ง โดยก่อนหน้านี้เคยทำแล้วให้ผู้อื่นเช่ากิจการต่อ อย่างไรก็ตามกำลังใจจากลูกๆ ก็ยังพอเยียวยาให้ชีวิตมีความหวังบ้าง และยังรอคอยวันได้พบกันพร้อมหน้าอีกครั้ง

“เราพบกันช่วงเทศกาลเมื่อหน้าร้อนของปีหนึ่ง... พี่เลี้ยงน้องมาก่อนเจอพี่ใหญ่ พี่ใหญ่ทราบตัวว่าพี่ชอบช่วยเหลือคน ยิ่งน้องน่าสงสารที่พ่อแม่เล็กกัน เด็กๆ เหล่านี้เป็นเด็กที่ขาดพ่อ... พี่พยายามเติมเต็มคำว่าพ่อที่ดีให้

กับลูกพี่และน้องหนึ่งลูกบุญธรรม พอมาเจอกับพี่ใหญ่ ดีใจเด็กๆ ขึ้นชมว่าพ่อเก่ง เก่งมาก เด็กก็พยายามถามถึงการเรียน ว่าต้องทำอะไรจะเก่งแบบพ่อ ด้วยความรู้ที่พี่ใหญ่มีมักจะเอาออกมาสอนเด็กๆ ในช่วงวันหยุด เช่น สอนการออกเสียงการพูดภาษาอังกฤษ การวางแผนการเรียน ว่าต้องไปทางไหนอย่างไร”

“จากเสาหลักของครอบครัว เป็นบุคคลบันดาลใจของลูกๆ ให้ขยันตั้งใจเรียน และสิ่งที่เด็กน้อยตามหามาทั้งชีวิตคือความรักความอบอุ่น มาวันนี้สิ่งนั้นกลับถูกพลัดพรากไปแบบโหดร้ายเหลือเกิน สำหรับเขา พวกเขาไม่เข้าใจว่าทำไม โทษมันหนักขนาดนี้” ภรรยาของเชียรสุธรรมเล่า

“สุดท้ายพี่คือหัวหน้าครอบครัวที่ต้องดูแลทุกๆ คน เพราะสถานการณ์มันบีบให้เราต้องเป็น และการจะทิ้งคนคนหนึ่งไว้ที่คู่ๆ เพียงแค่คำว่าลำบาก นั้นไม่ใช่จากชีวิตของผู้หญิงอย่างพี่ ยามดึก เขาก็ดูแลเราและลูกเราดี ถึงจะเป็นเวลาสั้นๆ พี่จึงทิ้งพี่ใหญ่ไม่ลงและจะสู้ต่อไปจนสุดแรงเท่าที่จะทำได้นะ” เหล่านี้คือคำตัดพ้อของภรรยาหลังคำพิพากษาออกมา

ครอบครัวของเรา

ศศิวิมล: **วันแม่ที่ไม่มีแม่อยู่**

จดหมายลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2558 เดินทางออกมาจากเรือนจำ ด้วยชื่อ
ว่า ‘เราห่างกันเพียงแค่วัน’ ที่ข้อความนับได้ 15 บรรทัดพอดีตามระเบียบ
ของเรือนจำ ข้อความหวังโยของแม่คนหนึ่งบอกเล่าถึงลูกๆ ว่า

“เป็นไงกันบ้าง 2 สาว ตอนนี้กำลังทำอะไรกันอยู่น้า คิดถึงจังเลย
อยากเห็นหน้าลูกสาวของแม่จัง ตื้อกันบ้างหรือป่าว โดยเฉพาะน้องไอติม
ต้องตื้อแน่ๆ เลยใช้ไหมลูก คิดถึงแม่กันบ้างไหม ช่วงนี้ฝนตก อากาศ
ก็เย็น ดูแลตัวเองด้วย อย่าแอบไปเล่นน้ำฝนกันล่ะ เดี่ยวไม่สบาย เรื่อง
เรียนเป็นไงบ้าง ok ไหม ทำการบ้านเก่งแล้วนี้ เห็นแม่ใหญ่บอกว่าอึ้งอึ้ง
เดี๋ยวนี้เก่งขึ้นเยอะเลย สอนการบ้านน้องถูกหมด ยิ่งไงก็ตั้งใจเรียน อ่าน
หนังสือเยอะๆ นะจะคนเก่ง”

ภาพวาดในชื่อ ‘ครอบครัวของเรา’ ถูกระบายสีอยู่ทางด้านล่าง...
เหมือนกับครอบครัวทุกๆ ไป ทั้งสี่คนในรูปวาดกำลังยิ้มอย่างมีความสุข

‘ศศิวิมล’ หรือไอ้ในวัย 29 ปี ทำงานเป็นพนักงานในแผนกเครื่องดื่มน้ำที่โรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ เธอแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย ก่อนแยกทางกับสามีในเวลาต่อมา พวกเขามีลูกสาวด้วยกันสองคน คนโตอยู่ในวัย 10 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.4 ส่วนคนเล็กอายุ 7 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.2

ปัจจุบันเด็กสาวทั้งสองอยู่ในการดูแลของยาย ที่มีโรคประจำตัว และทำงานเป็นพนักงานทำความสะอาดในโรงแรมเดียวกันกับไอ้ ขณะที่ญาติๆ ล้วนเป็นคนหาเช้ากินค่ำไม่ต่างกัน

โดยไม่เคยคิดฝันและไม่เคยแม้แต่ร่วมชุมนุมทางการเมืองใดๆ มาก่อน ปลายเดือนกันยายน 2557 เจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบเดินทางมาตรวจค้นที่บ้านเช่าของเธอ โดยนำเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือไปตรวจสอบ เธอยังถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้โพสต์ข้อความเข้าข่ายความผิดมาตรา 112 ในเฟซบุ๊กที่ใช้ชื่อว่า ‘รุ่งนภา คำภิชัย’ โดยเจ้าหน้าที่ได้เชิญตัวไปสอบสวนที่สถานีตำรวจ

จากคำบอกเล่าของไอ้ เธอยืนยันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าไม่ใช่ผู้โพสต์ข้อความดังกล่าว แต่เจ้าหน้าที่เกลี้ยกล่อมให้เธอรับสารภาพว่าเป็นผู้โพสต์ข้อความ โดยบอกว่าขอให้อภัยไปก่อน ไม่ใช่เรื่องร้ายแรงแล้ว จะปล่อยตัวไป

วันนั้นยังเป็นวันที่ซุลมุนวุ่นวายสำหรับเธอ ลูกสาวคนเล็กที่พามาสถานีตำรวจด้วยเนื่องจากไม่มีใครดูแลกำลังไม่สบาย หัวหน้างานก็โทรศัพท์มาตามไปทำงาน และเนื่องจากไม่เคยทราบเรื่องมาตรา 112 หรือกระบวนการทางกฎหมายใดๆ มาก่อน ไอ้จึงให้การรับสารภาพโดยไม่มีทนายความอยู่ด้วย

13 กุมภาพันธ์ 2558 ก่อนหน้าวันแห่งความรัก ไอ้นัดหมายเดินทางเข้าพบเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยไม่ทราบว่าจะถูกควบคุมตัวดำเนินคดี และไม่เคยคิดจะหลบหนี เจ้าหน้าที่แจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดตามมาตรา 112 ก่อนนำตัวไปฝากขังยังศาลทหาร

เธอจึงถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำนับแต่นั้น...

เด็กๆ ทั้งคู่ เรียกยายของพวกเขาว่า ‘แม่ใหญ่’ และเรียกแม่ของพวกเขาว่า ‘แม่ไอ้’

จากคำบอกเล่าของยาย หลานสาวคนโตจะติดแม่มากกว่าคนเล็ก แต่ไอ้และลูกสาวทั้งสองก็ยังสนิทสนมกันมาก มักไปไหนมาไหนและทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยกันเสมอ ไอ้ทำหน้าที่รับส่งลูกสาวไปโรงเรียนทุกเช้าเย็น นอนดูหนังด้วยกัน พาไปเที่ยวด้วยกัน โดยเฉพาะชอบพาไปกินหมูกระทะเดือนละสามสี่ครั้ง ทำให้สองสาวชอบกินหมูกระทะไปด้วย

ไอ้ยังเป็นคนตามใจลูก มักซื้อของเล่นต่างๆ ให้เสมอ เธอและแม่ชอบซื้อข้าวของเครื่องใช้เป็นคู่ๆ ให้ลูกทั้งสองคนใช้เหมือนๆ กัน

จากเด็กค่อนข้างร่าเริง ยายเล่าว่า ทั้งสองสาวดูเงิบๆ ซึมๆ มากขึ้น ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ที่แม่ไม่ได้กลับบ้านอีกต่อไป...

ทุกวันนี้ ยายต้องเข้างานตั้งแต่รุ่งเช้า ทำให้ต้องปลุกเด็กๆ ตื่นนอนและพาซ้อนจักรยานยนต์ไปส่งที่โรงเรียนก่อนโรงเรียนจะเข้า เมื่อเลิกงานแล้ว ยายจึงมารับทั้งคู่กลับบ้านในตอนเย็น ส่วนวันอาทิตย์ที่ยายยังต้องทำงาน เด็กๆ สองคนต้องอยู่บ้านกันเอง โดยยายทำได้เพียงโทรศัพท์กลับมาพูดคุยด้วยเป็นพักๆ

ยายทำได้เพียงบอกเด็กๆ ว่า “ช่วงนี้ให้แม่ใหญ่เป็นแม่แทนแม่ไอ้ไปก่อนนะ”

ทั้งคู่ไม่ทราบว่ามีถูกจำคุกด้วยสาเหตุใด...

7 สิงหาคม 2558 ก่อนหน้าวันแม่ไม่กี่วัน

แม่ของพวกเขาต้องขึ้นศาล...เด็กๆ เตรียมพวงมาลัยดอกมะลิซุกไปในกระเป๋า ไปรอไหว้แม่

โดยปกติ เรือนจำเปิดให้ญาติเยี่ยมเฉพาะวันทำการ ทำให้เด็กหญิงทั้งสองไม่สามารถเดินทางไปเยี่ยมแม่ที่เรือนจำได้ เนื่องจากยังต้องไป

เรียนหนังสือในวันธรรมดา ในช่วงสองสามเดือนหลังซึ่งโอ้ถูกนำตัวมาขึ้นศาล ยายจึงลาโรงเรียนให้เด็ก ๆ และพาสองคนมาเยี่ยมแม่ที่ศาลแทน

สำหรับผู้ต้องขังหญิงเมื่อมาศาล เจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ได้นำตัวไปคุมขังในห้องขังเหมือนผู้ต้องขังชาย แต่สามารถนั่งรอกระบวนการของศาลร่วมกันกับญาติๆ ได้ แม่ใหญ่กับญาติๆ จึงมักเตรียมอาหารการกินที่โอ้ชอบมาที่ศาลเพื่อนั่งกินด้วยกันเสมอ ทั้งลาบดิบลาบสุก ของหวาน กาแฟสด ผลไม้ โดยเฉพาะทุเรียนที่โอ้ชอบ ขณะที่เด็กๆ จะผลัดกันกอดและไม่ยอมปล่อยให้แม่อยู่ห่างกาย

วันนั้นแม่โอ้มาสาย เพราะเรือนจำลืมนึกตัวออกมา ทำให้ญาติๆ และสองสาวต้องนั่งคอยแม่อยู่นาน เมื่อวิ่งเล่นในบริเวณศาลจนเบื่อแล้ว ยังมานอนเล่นเกมจากมือถือบนตักยาย

เมื่อโอ้มาถึงหลังเที่ยง สองสาวรีบวิ่งเข้าไปกอดตั้งแต่ที่แม่ลงรถมาก่อนจูงมือเข้าไปในศาล แล้วจึงหยิบพวงมาลัยจากกระเป๋าทันทีเตรียมมาก้มลงกราบแม่

น้ำตาแม่โอ้ไหลอาบแก้ม...

หลังกินข้าวด้วยกันในมือเที่ยงนั้น สองเด็กสาวต้องรออยู่ด้านล่างศาล ส่วนโอ้ต้องขึ้นไปยังห้องพิจารณาคดีด้านบน

ศาลทหารอ่านคำพิพากษาอย่างรวดเร็ว ภายหลังจากจำเลยเพ่งยื่นขอกลับคำให้การเป็นรับสารภาพในตอนเช้า ความผิดตามมาตรา 112 จำนวน 7 กรรม ลงโทษจำคุกกรรมละ 8 ปี รวมเป็นจำคุก 56 ปี ให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา ลดโทษเหลือจำคุก 28 ปี

ศาลพิจารณาดูว่าได้ลงโทษจำเลยในสถานเบาอยู่แล้ว จึงให้ยกคำร้องประกอบคำรับสารภาพที่ขอให้ลงโทษสถานเบาหรือรอการลงโทษ

หลังจากนั้น สองเด็กสาวก็เห็นภาพแม่ร้องไห้เสียงดังอยู่ในอ้อมกอดของยายและญาติๆ ก่อนแม่โอ้จะถูกนำตัวขึ้นรถจากไป...หลังจากกอดลา

พวกเธอสองคนแล้ว

ยายเล่าว่าวันนั้น หลังกลับถึงบ้าน ได้พยายามบอกเรื่องคำพิพากษากับหลานๆ ทั้งสองคน

ลูกคนโตพอเข้าใจว่าแม่ต้องติดคุกอีกสักพักใหญ่ๆ ดูเหมือนเธอจะไม่รู้หรือกว่า 28 ปี นั้นนานขนาดไหน แต่เธอก็ยังซึ้งๆ ไปบ้าง

ขณะที่น้องเล็ก ยายบอกว่าเธอยังไม่เข้าใจ ก็เลยวิ่งไปเปิดดูปฏิทินที่ผนัง แล้วชี้ไปยังเลขวันที่ 28 สิงหาคม 2558 โดยนึกว่าแม่จะได้ออกมาวันนั้น...เธอยังคอยถามว่า “ทำไมแม่ไม่กลับบ้าน”

เด็กหญิงทั้งคู่ยังไม่รู้ และไม่เข้าใจว่าแม่ถูกดำเนินคดีด้วยข้อหาอะไร

แม่ใหญ่เองนอนร้องไห้ โดยไม่สามารถขมตาหลับได้ในคืนแห่งการพิพากษานั้น และยังคงเล่าถึงเรื่องของลูกสาวด้วยน้ำตา พร้อมความรู้สึกที่เธอบอกว่ามัน ‘ก็ตอก’ อยู่ข้างใน

วันแม่ปีนี้ และอีกหลายปีจากนี้ไป...แม่ใหญ่จะไม่มีลูกสาวอยู่ดูแลครอบครัว และสองเด็กหญิงก็ไม่มีแม่อยู่ข้างๆ กัน

X X X

ยุทธภูมิ: พี่ฟองน้อง ในห้องลับหลังประตูบ้าน

คดีของยุทธภูมิ ถูกนำขึ้นศาลในวันที่ 19 กันยายน 2555 ยุทธภูมิถูกกล่าวหา ดำเนินคดีตามมาตรา 112 จากเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ที่ดูจะห่างไกลจากความผิด อันกระทบต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร คนที่เคยได้ยินเรื่องคดีนี้จะเรียกกันเล่นๆ ว่า ‘พี่ฟองน้อง’

เหตุการณ์ของคดีนี้ เป็นอีกฉากหนึ่งที่ต้องจดจำไว้เป็นบทเรียนเพื่อเล่าขานกันต่อสำหรับคนที่สนใจการทำงานเพื่อสร้างบรรยากาศความกลัวของกฎหมายหนึ่งในมาตราที่เป็นที่ถกเถียงกันมากที่สุดของยุคสมัย การที่พี่ชายนำถ้อยคำที่น้องชายพูดกันขณะดูทีวีในบ้านสองคน และข้อความบนแผ่นซีดีที่อ้างว่าน้องชายเป็นคนเขียนแล้ววางไว้เฉยๆ มากล่าวหาน้องชายว่าหมิ่นฯพระมหากษัตริย์ อันเป็นเรื่องภายในบ้านที่ไม่มีคนอื่นได้รับรู้ได้เห็น แต่กลับมีโทษจำคุก 3-15 ปี พร้อมโทษทัณฑ์ทางสังคมอีกนับไม่ถ้วน

คดีนี้ตอกย้ำความบิดเบี้ยวของกระบวนการยุติธรรมอีกชั้น เมื่อนายยุทธภูมิไม่ได้รับการประกันตัวเพื่อต่อสู้คดีในชั้นศาล และต้องถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ มานานเกือบหนึ่งปี

20 สิงหาคม 2556 ตัวพี่ชายขึ้นเบิกความ ตอบคำถามอัยการอย่างฉะฉาน นอกจากกล่าวหาน้องชายว่าพูดคำหยาบคายขณะที่ในทีวีมีภาพในหลวง และเขียนข้อความหยาบคายลงบนแผ่นซีดีได้คำว่า ‘พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว’ แล้ว พี่ชายยังยอมรับว่า ‘ไม่ถูกกับน้องชายมานานแล้ว เคยทำการค้าขายด้วยกันแต่ทะเลาะกันรุนแรงจนต้องย้ายออกจากบ้านถึงสองครั้ง เพราะน้องชายชอบกินเหล้าเมา ชวนทะเลาะวิวาท และเคยมีเรื่องกันจนน้องชายไปแจ้งตำรวจ พี่ชายเห็นว่าน้องชายเป็นคนไม่ดี ไม่สำนึกในความผิดที่ทำไม่ดีกับตน จึงนำเรื่องดูหมิ่นในหลวงมาแจ้งตำรวจ ปัจจุบันแยกกันอยู่และไม่พูดคุยกัน ศาลสรุปใจความได้ว่าผู้กล่าวหาทั้งจำเลยมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน

เรื่องราวแบบนี้ฟังผิวเผินศาลควรจะยกฟ้องทันที แต่ความยากอยู่ตรงที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ของตำรวจให้ความเห็นยืนยันว่า ลายมือบนแผ่นซีดีที่พี่ชายนำมาเหมือนกับลายมือของจำเลย นั่นเป็นปมที่ยังแก้ไม่ออก ขณะที่จำเลยปฏิเสธเสียงแข็งว่าไม่เคยพูด และไม่ได้เขียนข้อความตามฟ้อง แต่ถูกใส่ร้ายเพราะทะเลาะกันในเรื่องอื่น ด้านภรรยาจำเลยเพื่อนบ้าน และแม่ก็เบิกความตรงกัน เชื่อว่าพี่ชายกล่าวหาใส่ร้าย ส่วนจำเลยยืนยันความจงรักภักดีมาตลอด

ปมข้อกฎหมายอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจในคดีนี้ คือ ต่อให้จำเลยกระทำตามที่พี่ชายกล่าวหาจริง ลำพังเพียงการสบถขณะดูโทรทัศน์ โดยมีพี่ชายอยู่บริเวณนั้น กับการเขียนข้อความลงบนซีดีแล้ววางไว้เฉยๆ ไม่ได้เอาให้ใครดู เมื่อไม่มีผู้รับสารโดยตรงจะถือเป็นการ ‘ดูหมิ่น หมิ่นประมาท หรืออาฆาตมาดร้าย’ ได้หรือไม่ และการกระทำของจำเลยภายในบ้านของตัวเอง ร้ายแรงขนาดกระทบต่อ ‘ความมั่นคงของรัฐ’ อันเป็นวัตถุประสงค์

ที่กฎหมายอาญามาตรา 112 มุ่งคุ้มครองหรือไม่

หากการกระทำตามฟ้องคดีนี้เพียงพอที่จะเป็นความผิดตามมาตรา 112 อันมีโทษจำคุก 3-15 ปีแล้ว คดีนี้คงส่งผลสะท้อนต่อบรรยากาศการถกเถียงพูดคุยกันอย่างสันติในสังคมไทย ผลักให้ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกลายเป็นเรื่องอ่อนไหวที่ไม่อาจแม้แต่จะเอ่ยปากกับคนในครอบครัวได้ ทั้งยังปิดประตูให้สถาบันพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทยถูกขังอยู่ในห้องลับเบื้องหลังความหวาดกลัวของประชาชน

คดีนี้เป็นกรณีศึกษาที่ไม่ควรมองข้ามในระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย หากศาลไม่เชื่อคำกล่าวหาของพี่ชายเพราะมีเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน ระยะเวลาในเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ เกือบหนึ่งปีคงเป็นบทเรียนชีวิตราคาแพงของยุทธภูมิและครอบครัว หากศาลเชื่อคำกล่าวหาของพี่ชาย และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน แนวทางการตีความบังคับใช้กฎหมายของศาลในคดีนี้คงจะเป็นที่โจษขานกันไปนานเท่านั้น

หลังสืบพยานเสร็จสิ้น ยุทธภูมิและครอบครัวมีความหวังเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากการยื่นขอประกันตัวครั้งที่เจ็ดด้วยหลักทรัพย์จากกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่ยังทำหน้าที่อยู่ข้างประชาชน ก่อนที่จะเดินกลับไปห้องขังอีกครั้งเพื่อการรอคอยและพบกับความผิดหวังครั้งที่เจ็ดในอีกหนึ่งวันให้หลัง

13 กันยายน 2556 ศาลอ่านคำพิพากษาให้ยกฟ้องและให้ปล่อยจำเลยเป็นอิสระ ศาลเห็นว่า พี่ชายที่มาเป็นพยานกับจำเลยมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันรุนแรงหลายครั้ง จึงถือว่าพยานกับจำเลยมีสาเหตุโกรธเคืองกันอย่างรุนแรง คำเบิกความของพี่ชายมีข้อพิรุณและไม่มีน้ำหนักอันควรแก่การรับฟัง ลักษณะเป็นการกลั่นแกล้งก็เป็นได้

ศาลอธิบายไว้ด้วยว่า คดีนี้ตัวอักษรเขียนด้วยปากกาเคมีเส้นใหญ่ ยากที่จะพิสูจน์ถึงความหนักเบาของลายเส้นและรูปน้ำหนักของการเขียน โดยแท้จริง ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญเรื่องการพิสูจน์ลายมือ จึงยัง

ไม่อาจรับฟังได้โดยสนิทใจ

หลังอ่านคำพิพากษา ยุทธภูมิได้รับการปล่อยตัวคืนสู่อิสราภาพอีกครั้ง เขากลับไปใช้ชีวิตตามปกติและทำธุรกิจส่วนตัวอย่างสุจริตเพื่อดูแลครอบครัว เวลา 359 วัน ที่เขาต้องเสียไปในเรือนจำ กับข้อกล่าวหาที่ไม่อาจพิสูจน์ได้ แต่ก็ไม่สามารถขอประกันตัวได้ คงเป็นความทรงจำอันเลวร้ายช่วงหนึ่งที่ไม่อาจเยียวยาให้ดีขึ้นได้

โอกาส: **The Old Man and His Love**

Close your eyes and I'll kiss you. Tomorrow I'll miss you.

สุภาพสตรีคนหนึ่งฮัมเนื้อเพลงท่อนนี้ขึ้น เมื่อผมเอ่ยปากว่าชอบเพลง 'All My Loving' ของ The Beatles วงดนตรีสากลชื่อดังจากยุค 60s ที่สุด

ต้นพฤศจิกายน 2557 ที่ศาลทหารกรุงเทพ ผมพบโอกาสและภรรยา เป็นครั้งแรก โอกาส ชายวัย 67 รูปลักษณ์ภายนอก ผมสีดอกเลา กับท่าทางใจดี พร้อมด้วยรอยยิ้ม เมื่อเข้าไปใกล้แล้วทักทายและเอ่ยปากชวนคุย เราสามคนก็เข้าไปห้องอยู่ในบทรสนทนาหลากหลายเรื่องราว จากภาษาวรรณกรรม ลงเอยด้วยดนตรี สิ่งที่เราต่างก็สนใจเหมือนๆ กัน

แม้โอกาสจะเรียนจบอาชีวศึกษา แต่ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่เขาหลงใหล ทั้งโอกาสและภรรยาสนใจอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ ฟังเพลงสากล ดูทีวีและข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศที่เพิ่มพูนทักษะทางภาษาให้พวกเขา

ทักษะด้านภาษาช่วยให้โอกาสได้ทำงานแผนกต่างประเทศของบริษัทชื่อดัง มีโอกาสไปต่างประเทศบ่อยครั้ง ธุรกิจค้าขายหนังสือต่างประเทศเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เขาทำมานานหลายปีเช่นเดียวกับดนตรีสิ่งที่เขารักมากที่สุด

ยี่สิบกว่าปีก่อน โรงแรมนารายณ์ ถนนสีลม คือหนึ่งในสถานที่ที่โอกาสเคยเล่นดนตรีสากลในตำแหน่งลีดกีตาร์ ร่วมยุคเดียวกับนักดนตรีแนวหน้าของเมืองไทยในขณะนั้น เช่น แหลม มอริสัน ช.อัน ณ บางช้าง ชรัส เฟื่องอารมณี สุรสีห์ อิทธิกุล ฯลฯ อีกทั้งในวัยหนุ่มเขายังเคยเป็นอาจารย์สอนดนตรีอีกด้วย

นอกจาก The Beatles ที่เป็นแรงบันดาลใจเวลาโอกาสเล่าถึงเส้นทางสายดนตรี The Rolling Stones วงร็อกอังกฤษจากยุค 60s ก็เป็นอีกวงที่ชายวัยเลยเถิดชื่นชอบ โอภาสเล่าว่า แท้จริงความหมายของชื่อนี้คือ มนุษย์ที่ครุ่นคิด จับเข้ากับเรื่องเดิมๆ จนอับเฉาเกินไป

ผมเริ่มฉุกคิดว่า ชีวิตของลุงโอกาสก็เป็นเหมือนกับชื่อวงร็อกนี้หรือเปล่า? เสพข่าวสารการเมือง-ฟังวิทยุชุมชน-ดูข่าวทีวี-เกิดความเครียด-ต้องหาที่ระบาย-อัดอัดในสภาวะที่แสดงออกไม่ได้ จนลงเอยด้วยการเขียนลงบนผนังห้องน้ำ

15 ตุลาคม 2557 ทหารในเครื่องแบบ 4 นาย คอยคุมตัวชายแก่ อายุ 67 ปีคนหนึ่งจากห้างสรรพสินค้าซีคอนสแควร์ไปสอบสวน และแถลงข่าวต่อหน้าสื่อมวลชนตามข้อกล่าวหาที่ว่า ใช้ปากกาเคมีเขียนข้อความที่มีลักษณะหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯบนฝาผนังห้องน้ำของห้างสรรพสินค้า

เบื้องต้นเจ้าตัวรับว่าเขียนข้อความตามข้อกล่าวหาจริง แต่ไม่ได้มีเจตนาหมิ่นกษัตริย์ฯ เพียงแต่ต้องการวิจารณ์คณะรัฐประหาร

โอกาสถูกคุมขังอยู่ที่ห้องขังกองปราบปรามเป็นเวลา 5 วัน ภายใต้

บรรยากาศทางการเมืองที่เข้มงวด ท่ามกลางความไม่รู้ไม่เข้าใจ กระบวนการทางกฎหมายและอนาคตที่ต้องขึ้นอยู่กับอำนาจศาลทหาร ประกอบกับความเครียดทั้งเรื่องการทำงานการเงินและครอบครัว มีภรรยาสุดรักเพียงคนเดียวที่คอยเป็นกำลังใจอยู่ข้างๆ เดินทางมาเยี่ยม ซื้อข้าวซื้อน้ำ และของใช้จำเป็นอื่นๆ มาส่งให้ทุกวัน

20 ตุลาคม 2557 ภรรยาของโอกาสหอบโฉนดที่ดินมูลค่าประเมิน 2.5 ล้านบาท เพื่อยื่นขอลปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งถือว่าเป็นคดีมาตรา 112 ที่ยื่นประกันตัวด้วยหลักทรัพย์ที่สูงที่สุดของปี แต่ศาลไม่อนุญาต โดยให้เหตุผลว่า...

“หากปล่อยตัวผู้ต้องหาออกไปกระทำการใดๆ หรือก่อเหตุประการอื่น หรือผู้ต้องหาอาจหลบหนี ให้ยกคำร้อง”

หลังจากวันนั้น ภรรยาของโอกาสยังเวียนเดินทางจากบ้านไปศาลทหารเพื่อยื่นขอลปล่อยตัวชั่วคราวอีกอย่างน้อย 4 ครั้ง นอกจากหลักทรัพย์ที่สูงแล้ว ยังมีใบรับรองแพทย์ประกอบว่าโอกาสมีปัญหาสุขภาพ เป็นโรคเส้นเลือดในใจอวัยวะบวมซึ่งอาจแตกและทำให้ตาบอดได้ ปกติผู้ต้องหาต้องพบแพทย์ทุก 2-3 เดือน หากมีอาการเครียดมากและไม่ได้ได้รับการรักษาโดยเร็วด้วยการยิงเลเซอร์ หากไม่ทันตาอาจบอดได้

ซึ่งศาลมีคำสั่งว่า ...แม้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำผู้ต้องหาก็มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดอาการอยู่แล้ว ข้ออ้างนี้จึงฟังไม่ขึ้น...

หลังผ่านลูกกรงที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ...

สิ่งที่พอจะเยียวยาและช่วยให้โอกาสยังมีกำลังใจตอนนี้ได้ คงเป็นการสอนภาษาอังกฤษที่เขารักให้เพื่อนนักโทษ และสอนภาษาไทยให้นักโทษชาวต่างชาติในเรือนจำ อีกทั้งกำลังใจจากภรรยาที่เดินทางไปส่งกำลังใจให้อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

อัยการยื่นฟ้องคดีของโอกาสตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมกราคม 2558

20 มีนาคม 2558 ศาลทหารกรุงเทพพิพากษาให้จำคุกสามปี ลดโทษกึ่งหนึ่งเหลือหนึ่งปีหกเดือน

ระหว่างรับโทษในคดีนี้ในเดือนกรกฎาคม 2558 โอดาสถูกฟ้องคดี 112 เพิ่มอีกหนึ่งคดีจากการเขียนผนังห้องน้ำอีกแห่งหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นไล่เลี่ยกันแต่ถูกนำมาแยกฟ้องในภายหลังศาลมีคำพิพากษาคดีแรกแล้ว โอดาสรับสารภาพและถูกพิพากษาจำคุกเป็นเวลาหนึ่งปีหกเดือนเช่นเดียวกับคดีแรก โดยโทษของคดีที่สองเริ่มนับหลังโอดาสรับโทษในคดีแรกหมด ทำให้โอดาสต้องรับโทษรวมอย่างสูงสองปี 12 เดือน

ในเดือนสิงหาคม 2559 มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ 2559 โอดาสมีชื่ออยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ เขาได้รับการปล่อยตัวในวันที่ 27 สิงหาคม 2559 รวมเวลาที่ถูkcคุมขังทั้งสองคดี 678 วัน

ชาญวิทย์: **อุดมการณ์อันยาวนาน กับใบปลิวเอกสารที่รอกการพิสูจน์**

แม้ในปี 2558 ชาญวิทย์ จะมีอายุ 60 ปีแล้ว แต่เขากียังคงเป็นคนที่มีความตื่นตัวทางการเมือง ไม่ต่างจากสมัยหนุ่มๆ ที่เคยร่วมเคลื่อนไหวในเหตุการณ์เดือนตุลา ทั้งปี 2516 และ 2519 จนต้องสูญเสียอิสรภาพ

ในปี 2558 ชาญวิทย์ต้องสูญเสียอิสรภาพอีกครั้ง เมื่อใบปลิวที่เขาแจกในงานชุมนุมทางการเมืองที่ทำนันทน์ เมื่อปี 2550 ถูกมองว่าเข้าข่ายความผิดฐานหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112

ชาญวิทย์เป็นชาวจังหวัดพัทลุง เขาจบการศึกษามัธยมปลายจากโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูร จังหวัดสงขลา ในปี 2516 เขาสอบเข้าคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ แต่ก็เรียนไม่จบ เนื่องจากเป็นโรคเครียด จึงลาออกขณะเรียนอยู่ปี 3 เพื่อรักษาตัว

ชาญวิทย์สนใจการเมืองและทำงานเคลื่อนไหวร่วมกับภาคประชาสังคมมาตลอด เขาเข้าร่วมขบวนการนักศึกษาในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เขาเคยถูกศาลจังหวัดเชียงใหม่พิพากษาให้จำคุกมาแล้วครั้งหนึ่ง

หลังจากออกจากคุกในช่วงปี 2520 เขาเข้าร่วมกับศูนย์นิสิตนักศึกษาภาคเหนือและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ชาญวิทย์เล่าถึงอุดมการณ์ของเขาในขณะนั้นว่า เขาต้องการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

หลังรัฐบาล พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ มีคำสั่งที่ 66/2523 นิรโทษกรรมให้กับผู้ร่วมขบวนการคอมมิวนิสต์ที่ยอมเข้ามามอบตัว ชาญวิทย์ก็หยุดการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ในเดือนพฤษภาคม 2535 ชาญวิทย์เข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองอีกครั้ง โดยร่วมเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง เป็นผลให้เขาถูกจับกุมและถูกขังที่เรือนจำคลองเปรม 3 วัน ช่วงปี 2539 ชาญวิทย์เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 ก่อนที่จะมาทำหน้าที่ติดตามกฎหมายจากรัฐสภาให้กับสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

หลังการรัฐประหาร 2549 ชาญวิทย์วิเคราะห์สถานการณ์การเมืองไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน และทำใบปลิวแจกจ่าย เนื่องจากต้องการให้เจตนารมณ์ของคณะราษฎรเกิดขึ้นจริง นั่นคือ ‘ระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย’

ใบปลิวความยาวห้าหน้าที่ชาญวิทย์แจก มีการกล่าวถึงพระบรมวงศานุวงศ์ บุคคลสำคัญ และนักการเมืองอย่างน้อย 13 คน มี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รวมอยู่ด้วย เนื้อหาของใบปลิวมีลักษณะเป็นการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ และวิเคราะห์พฤติกรรมในอดีตของบุคคลต่างๆ โดยเชื่อมโยง

กับโชคชะตา

และใบปลิวเจ้าปัญหาทำให้ชาญวิทย์ถูกดำเนินคดีด้วยมาตรา 112 ในปี 2551 ระหว่างสู้คดี ชาญวิทย์ได้รับการประกันตัว แต่ต่อมาเขาไม่มารายงานตัวตามนัดศาล ทำให้กลายเป็นผู้ต้องหาหนีคดี และถูกออกหมายจับ

เดือนมีนาคม 2558 มีเหตุปะทะเปิดศาลอาญา ชาญวิทย์มีชื่อเป็นหนึ่งในผู้ต้องสงสัยด้วย เขาถูกจับอีกครั้งเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2558 ที่จังหวัดสมุทรปราการ ก่อนถูกจับกุมเขาไปเป็นวิทยากรประเด็นประชาธิปไตยให้กลุ่มประชาชนในจังหวัดขอนแก่น และมักแจกใบปลิวเพื่อเผยแพร่แนวคิดในประเด็นต่างๆ เป็นประจำ

ในคดีประเวศ นอกจากมือระเบิดสองคนที่ถูกจับจากที่เกิดเหตุซึ่งให้การรับสารภาพไปแล้ว ชาญวิทย์และอีกอย่างน้อย 20 คนที่อยู่ในกลุ่มไลน์เดียวกัน ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารตามจับตัวได้ทั้งหมด ส่วนใหญ่ให้การปฏิเสธ ในจำนวนนี้ได้รับการประกันตัว 1 คน

ระหว่างถูกควบคุมตัวในคดีประเวศศาลอาญา เจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวเขากลับมาดำเนินคดี 112 อีกครั้ง หลังคดีถูกจำหน่ายชั่วคราวไปกว่า 7 ปี

“ผมต้องการให้สถาบันฯมีความมั่นคงขึ้นตามเอกสารชิ้นนี้” และ “ประเมินสถานการณ์ในช่วงเปลี่ยนผ่านเท่านั้น” ชาญวิทย์เบิกความไว้ตอนหนึ่งในวันสืบพยานที่ศาลจังหวัดนนทบุรี เมื่อเดือนกันยายน 2558

จากใบปลิว 1 ชุด อัยการฟ้องชาญวิทย์โดยแยกเป็นความผิดตามมาตรา 112 จำนวน 4 กรรม คือ การหมิ่นประมาท 1) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2) สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ 3) สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร 4) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งชาญวิทย์บอกกับศาลว่า เขาประเมินและวิจารณ์ตามหลักวิทยาศาสตร์สังคมและโหราศาสตร์ที่ศึกษามา และไม่

เห็นว่าเป็นการหมิ่นประมาท แต่จะทำให้สถาบันมั่นคงขึ้นดังเช่นโมเดลของประเทศญี่ปุ่น โดยข้อมูลบางส่วนมาจากเอกสารที่ได้จากงานศพ พ.ท.ณรงค์เดช นันทโพธิ์เดช และรวบรวมจากที่อื่นๆ

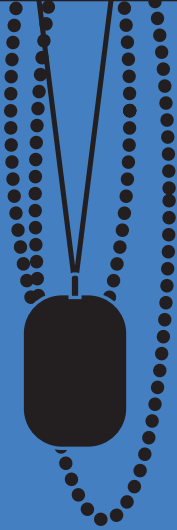
ชาญวิทย์ยังต่อสู้ในประเด็นที่ว่าด้วยองค์รัชทายาทนั้นครอบคลุมถึงพระองค์ใดบ้าง โดยเขาระบุว่า ตามกฎหมายมาตรา 112 คุ่มครองพระมหากษัตริย์ พระราชินี และรัชทายาท ซึ่งตามกฎหมายฉบับนั้น กำหนดให้องค์รัชทายาทเป็นชายเท่านั้น จึงไม่ครอบคลุมถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ตามที่โจทก์ฟ้อง

“การแจกใบปลิวเป็นปฏิบัติการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ผมเป็นพลเมืองผมจึงต้องนำเสนอแนวคิดต่อสังคม ไม่อาจนั่งเฉยๆ” ชาญวิทย์แถลงต่อศาลเพื่อย้ำถึงจุดประสงค์ที่ทำ

“ไม่มีครอบครัว อยู่ตัวคนเดียวมาตลอด” เขาพูดด้วยบุคลิกเด็ดเดี่ยว และทำที่ที่มั่นใจในตัวเองสูง เมื่อถามถึงครอบครัวและอุดมการณ์ที่ต่อสู้ หลังสืบพยานเสร็จสิ้น ชาญวิทย์ขอสัมผัสมือกับผู้มาร่วมฟังการพิจารณาคดีในศาล เป็นสัญญาณถึงมิตรไมตรีต่อกันก่อนจากลา

“ไม่เป็นไร ช่างนอกกับช่างในก็ไม่ต่างกันเท่าไร ต่างแค่ขนาดของกรง” เขากล่าวกับเพื่อนที่ตามไปฟังการพิจารณาคดี เมื่อถามถึงสภาพการคุมขังข้างใน

1 ธันวาคม 2558 ศาลจังหวัดนนทบุรีมีคำพิพากษาว่า ชาญวิทย์มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 มีโทษจำคุก 6 ปี หากนับช่วงเวลาถูกควบคุมตัวที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ ก่อนการพิพากษาอยู่ที่มากกว่า 8 เดือน ขณะที่คดีปาระเบิดศาลอาญายังอยู่ระหว่างพิจารณาคดีที่ศาลทหาร

ยุทธศักดิ์: บทสนทนาราคาแพงของคนขับแท็กซี่

ด้วยสภาพการทำงานที่บังคับให้ต้องนั่งอยู่ในห้องโดยสารแคบๆ คนเดียวทั้งวัน คนขับแท็กซี่หลายคนจึงมักจะชวนผู้โดยสารคุยเพื่อคลายความเหงา บทสนทนาของคนขับแท็กซี่กับผู้โดยสารมักเป็นเรื่องทั่วไป ไปอย่างลมฟ้าอากาศ กีฬา เรื่องปากท้อง ไปจนถึงเรื่องการเมือง

บทสนทนายาระหว่างผู้โดยสารกับคนขับแท็กซี่คงไม่ใช่เรื่องพิเศษหรือมีอะไรน่าจดจำ ถึงที่หมายจ่ายค่าโดยสารก็ลืมกันไป ‘ยุทธศักดิ์’ เองก็คงหวังให้บทสนทนาเรื่องการเมืองระหว่างเขากับผู้โดยสารคนหนึ่งเป็นเช่นนั้น เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือเขากำลังรับโทษจำคุกด้วยมาตรา 112 เพราะบทสนทนาที่ออกนอกกรอบไป

ยุทธศักดิ์เป็นคนขับรถแท็กซี่ธรรมดาๆ คนหนึ่ง รถแท็กซี่ที่เขาขับเช่ามาจากอยู่แห่งหนึ่งในย่านห้วยขวาง ยุทธศักดิ์ไม่เคยไปร่วมชุมนุมทางการเมือง ไม่ว่าจะกับเสื้อสีใด เนื่องจากต้องทำมาหากิน

8 มกราคม 2557 เขาได้รับผู้โดยสารคนหนึ่งจากซอยสุขุมวิท 55 ไปส่งที่ซอยอารีย์ ช่วงนั้น บรรยากาศทางการเมืองกำลังคุกรุ่น มีการชุมนุมยืดเยื้อเพื่อประท้วงรัฐบาล การเมืองจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของบทสนทนา ระหว่างยุทธศักดิ์กับผู้โดยสาร

แม้ว่าเครื่องปรับอากาศจะทำให้อากาศในรถเย็นสบาย แต่บทสนทนา ระหว่างยุทธศักดิ์กับผู้โดยสารก็ทำให้บรรยากาศในรถร้อนระอุขึ้นมา เมื่อการถกเถียงในประเด็นการเมืองร้อนแรงขึ้น และมีการพาดพิงถึงสถาบันฯ ผู้โดยสารก็ใช้โทรศัพท์บันทึกบทสนทนาไว้ เมื่อยุทธศักดิ์ขับรถไปส่งผู้โดยสารถึงที่หมาย เขาก็ขับรถจากไปโดยไม่ได้เอะใจเลยว่า การถกเถียงในประเด็นการเมืองระหว่างเขากับผู้โดยสารจะกลายเป็นหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินคดีเขาในเวลาต่อมา

ผู้โดยสารนำคลิปเสียงบทสนทนาระหว่างเธอกับยุทธศักดิ์ไปมอบให้พนักงานสอบสวนหลังเกิดเหตุหนึ่งวัน แต่หลังจากนั้นก็ยังไม่มีการจับกุมยุทธศักดิ์ยังคงใช้ชีวิตและทำมาหากินตามปกติ

จนกระทั่งมีการรัฐประหารในปลายเดือนพฤษภาคม และมีการเร่งรัดนำตัวผู้ถูกกล่าวโทษในคดี 112 มาเข้ากระบวนการยุติธรรม ยุทธศักดิ์จึงถูกจับกุมในวันที่ 2 มิถุนายน 2557 เขาถูกควบคุมตัวจากบริเวณใกล้ๆ อยู่แท็กซี่ย่านห้วยขวางไปยังสถานีตำรวจนครบาลพญาไท ซึ่งเป็นที่ที่ผู้โดยสารมาร้องทุกข์ไว้

ยุทธศักดิ์เป็นโรคเบาหวาน ต้องฉีดอินซูลินเป็นประจำ หลังนอนที่โรงพักได้หนึ่งคืนเขาจำเป็นต้องฉีดอินซูลินอีกครั้ง จึงได้ประสานขอให้เพื่อนที่ขับแท็กซี่อยู่ด้วยกันนำมาให้ ยุทธศักดิ์ขออนุญาตร้อยเวรที่เฝ้าห้องควบคุมตัวฉีดยา แต่ไม่ได้รับอนุญาต เพราะร้อยเวรเกรงว่า หากยุทธศักดิ์เป็นอะไรไปจะต้องรับผิดชอบ

ยุทธศักดิ์พยายามอธิบายว่าเขาฉีดยาเองเป็นประจำอยู่แล้ว และหากไม่ได้ฉีดอาการจะกำเริบ แต่ร้อยเวรไม่ยอม ยืนยันว่าต้องให้แพทย์มาฉีด

ให้เท่านั้น ซึ่งก็คงเป็นไปได้ยาก สุดท้ายยุทธศักดิ์จึงขอให้ร้อยเวรติดต่อพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนเพื่อขออนุญาต ซึ่งพนักงานสอบสวนก็เข้าใจและบอกร้อยเวรว่าให้ยุทธศักดิ์ฉีดยาได้ ยุทธศักดิ์จึงถูกนำตัวออกมานอกห้องขังชั่วคราวเพื่อให้ฉีดยาได้สะดวก

ในวันเดียวกันมีคนขับแท็กซี่คนหนึ่ง ซึ่งไม่เคยรู้จักกับยุทธศักดิ์มาก่อน หิวขนมและนำมาฝากเขา โดยบอกว่ามาเยี่ยมในฐานะเพื่อนร่วมอาชีพ ร้อยเวรผู้รับฝากของอนุญาตให้ยุทธศักดิ์นำขนมและน้ำบรรจุขวดพลาสติกเข้าไป แต่ไม่อนุญาตให้นำเครื่องดื่มบรรจุกระป๋องเข้าไป โดยอธิบายว่าเป็นระเบียบของโรงพักเพราะกระป๋องน้ำอัดลมอาจใช้เป็นอาวุธได้

ยุทธศักดิ์ถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจอยู่สองคืน เจ้าหน้าที่ก็นำตัวเขาไปที่ศาลอาญาในวันที่ 4 มิถุนายนเพื่อขออำนาจศาลฝากขัง ทันทีที่มาถึงศาลในช่วงเที่ยง ยุทธศักดิ์ก็รีบประสานให้ญาติมายื่นประกันตัว เขารอญาติซึ่งอยู่ไกลถึงฝั่งธนอย่างกระวนกระวายใจ เพราะหากญาติมายื่นเอกสารไม่ทัน เขาก็ต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำ เวลาผ่านไปอย่างเชื่องช้า จนกระทั่งราวบ่ายสามโมง ชายชราที่บ่หญิงวัยกลางคน ซึ่งเป็นญาติห่างๆ ของยุทธศักดิ์ก็เดินทางมาที่ศาล

ทันทีที่มาถึง ญาติของเขาก็รีบลงไปที่ห้องขังใต้ถุนศาล แต่การสื่อสารระหว่างกันเป็นไปได้ยาก เพราะระยะห่างจากห้องขังและเขตที่กั้นไว้ให้ญาติยืนห่างกันราวสองเมตร ขณะที่โทรศัพท์สายตรงที่ต่อไว้ให้คนด้านในและด้านนอกคุยกันก็ใช้ไม่ได้ ญาติและผู้ถูกควบคุมตัวจึงต้องตะโกนคุยกันท่ามกลางเสียงดังอื้ออึงตลอดเวลา ยุทธศักดิ์กับญาติทำได้แค่โกนทักทายกันสั้นๆ ก่อนที่ญาติจะรีบขึ้นมาเพื่อยื่นหลักทรัพย์ประกันตัว

ชายชราซึ่งแทนตัวว่า ‘อาเจ็ก’ เล่าว่า ตอนนี้อยู่ยุทธศักดิ์ไม่มีใคร เพราะแยกออกมาอยู่ตัวคนเดียวหลายปีแล้ว อาเจ็กเองก็ไม่ได้เจอหน้าเขามานานแล้ว แต่ก็เป็นที่ญาติคนเดียวที่ยังติดต่อกันอยู่บ้าง เจ้าหน้าที่ศาลผู้รับคำร้องขอประกันตัวช่วยเหลือญาติของยุทธศักดิ์ในการเขียนคำร้องเป็น

อย่างดี แม้พวกเขาจะไม่รู้เรื่องกฎหมายและไม่เคยขึ้นโรงขึ้นศาล แต่ก็บอกว่ายกศาลจะให้ประกันตัว

หลังจากนั่งรอคำสั่งศาลได้ประมาณชั่วโมงเศษ เจ้าหน้าที่ศาลเรียกญาติของยุทธศักดิ์ไปที่หน้าเคาน์เตอร์พร้อมแจ้งว่า ศาลยกคำร้องประกันตัว เพราะคดีหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ เป็นคดีร้ายแรง กระทั่งกระเทือนต่อจิตใจประชาชน และมีโทษสูง หากปล่อยตัวไปเกรงว่าจะมีการหลบหนี

เมื่อญาติบอกยุทธศักดิ์ว่าเขาไม่ได้ประกันตัว ยุทธศักดิ์ก็ตะโกนขอบคุณอาเจ็กและลูกสาวอาเจ็กที่ช่วยเดินเรื่องประกันให้ พร้อมกับไหว้วานให้ช่วยจัดการเรื่องห้องเช่ารวมทั้งทรัพย์สินในห้องพัก เพราะตนเองคงจะไม่ได้กลับไปอีกนาน

ยุทธศักดิ์ถูกศาลพิพากษาในเดือนสิงหาคม 2557 ว่ามีความผิดตามมาตรา 112 และถูกตัดสินจำคุก 5 ปี แต่ศาลลดโทษเหลือ 2 ปี 6 เดือน เพราะเขาไร้สารภาพ ทุกวันนี้คนขับแท็กซี่แปลกหน้าที่ส่งขนมและน้ำให้ยุทธศักดิ์ที่สถานีตำรวจยังเดินทางไปเยี่ยมยุทธศักดิ์ที่เรือนจำอยู่เนืองๆ

**GIVE
MY DAD
THE RIGHT
TO JUSTICE**

สมยศ: **Give My Dad the Right to Justice**

บรรยากาศฟ้าโปร่งในแดดช่วงสาย ถนนรัชดาฯ กุณภาพันธุ์ปีนี้ผมจำได้ดี แม้จะอยู่ใกล้ฤดูสอบปลายภาค แต่ด้วยนัดสำคัญต้องมาพบเพื่อนคนหนึ่ง เขากำลังอดอาหาร 112 ชั่วโมงเพื่อเรียกร้องให้ศาลให้สิทธิประกันตัวแก่พ่อของเขา ผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมาตั้งแต่เมษายนปีที่แล้ว (2554) บริเวณด้านหน้าศาลอาญาวินนั้นคลาคล่ำไปด้วยสื่อมวลชน นักกิจกรรม และผู้มาให้กำลังใจลูกชายของ สมยศ พุกกะพิน นักโทษคดี 112 จากการเป็นบรรณาธิการนิตยสารการเมืองฉบับหนึ่งที่มิชอบความเผยแพร่เนื้อหาเข้าข่ายหมิ่นเบื้องสูง

ระหว่างการอดอาหารดำเนินไป มีหลายคนเข้าไปพบและพูดคุยด้วยความเป็นห่วงต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ นักข่าวหลายสำนักรอสัมภาษณ์ถึงที่มาและเหตุผลของกิจกรรมเพื่อพ่อนี้ เช่นเดียวกับผมและเพื่อนอีกจำนวนหนึ่งที่มาพบเขาแม้เพียงไม่กี่นาที

สภาพที่เริ่มอึดโรย ผมเผ้าถูกโกนโล้นเตียน ในเสื้อสีขาวสกปรก ข้อมความภาษาอังกฤษ ‘Give my dad be Right on bail.’ สื่อตรงไปตรงมาถึงเรื่องที่ทำ เขาพยายามยกมือไหว้แสดงความขอบคุณทุกคนที่ไปพบในวันนั้น แม้กับคนที่ไม่รู้จักและเคยเห็นหน้าค่าตา ก่อนพวกเขาจะลาจากเขา ซึ่งตอนนั้นแทบไม่มีเรี่ยวแรงจะพูดอะไร เพราะอดอาหารล่วงเช้าวันที่สาม จากกำหนดหกวันแล้ว

ผมเหลือบไปเห็นบริเวณซุ้มที่เขาอยู่ มีภาพถ่ายเอกสารและสมุดบันทึกข้อความเพื่อฝากถึงลูกของสมยศ หลายคนเขียนขึ้นชมเขาเพราะเห็นถึงการแสดงออกอย่างสันติวิธี หลายคนทิ้งในหลักนิติศาสตร์ที่เขายึดถือ ทุกคนยอมได้รับการพิสูจน์จนกว่าศาลจะพิพากษาถึงที่สุด ขณะที่ผมยังอ่อนไหว ไม่แน่ใจ ในความถูกผิดหรือความรู้สึกนึกคิดต่อเหตุการณ์ที่พบเจอ มีเพียงข้อความผ่านเสียงข้างในจิตใจ เขียนทิ้งไว้เผื่อเขาจะได้อ่านใจความสั้นๆ นั้น

“อาจไม่เห็นด้วย หรือรับรู้เข้าใจอุดมการณ์ทั้งหมด แต่ก็มาเป็นกำลังใจในฐานะเพื่อน”

หากย้อนหลังไปสองปีจากวันที่เขาอดอาหารประท้วง ผมพบ ‘เพื่อน’ ไท-ปณิธาน พุกษาเกษมสุข ตั้งแต่ช่วงแรกๆ ที่เข้ามาหาวิทยาลัย ครั้งแรกทราบจากเพื่อนบางคนว่า เขาคือลูกชายของนักเคลื่อนไหวทางการเมืองกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสูงในพรรคเพื่อไทย แต่ก็ไม่ได้มีความรู้สึกอะไรเป็นพิเศษ เพราะผมเองก็ยังไม่ประสาอะไรนักกับการเมือง อีกทั้งช่วงนั้นสนใจประเด็นทางสังคมอื่นๆ มากกว่า

ระหว่างเราแม้จะอยู่กันคนละคณะ แต่กิจกรรมขณะเรียนทำให้พบเจอกันบ่อย ไม่ว่าจะป็นกลุ่มล้อการเมือง ทำแคมเปญรณรงค์ต่อต้านรัฐบาล รุนแรง หรือแม้กระทั่งชุมนุมบนท้องถนนกรณีทวงค่าแรงขั้นต่ำให้แรงงาน ซึ่งรัฐบาลพรรคที่ชนะเลือกตั้งในปีนั้นให้คำมั่นสัญญาไว้

เขาค่อนข้างมีความโดดเด่นกว่าคนอื่น ในฐานะผู้นำ กล้าคิดและเสนอสิ่งท้าทายต่อจารีตสังคมไทย โดยเฉพาะการติดป้ายผ้าบนสแตนด์เชียร์ของงานฟุตบอลประเพณีในปีหนึ่ง บนผ้ามีตัวอักษรเขียนไว้ว่า ‘Free SomYot’ มีจุดประสงค์ให้สังคมตระหนักถึงความไม่เป็นธรรมที่ครอบครัวเขาได้รับและรณรงค์ปลดปล่อยนักโทษทางการเมืองคดีอื่นๆ ถึงแม้สิ่งที่เขาได้รับตอบแทนตอนนั้นจะเป็นเสียงโห่ร้องและท่าที่ไม่เห็นด้วยจากคนที่มองว่าพวกเขาบ่อนทำลายสถาบันฯ ก็ตาม

จากเหตุในงานฟุตบอลปีนั้น แม้ผมไม่ได้มีส่วนและไม่เห็นด้วยกับการกระทำของเขาเท่าไรนัก เพราะเห็นเป็นประเด็นที่ล่อแหลมและท้าทายสังคมเกินไป แต่กลับทำให้สนใจใคร่รู้เรื่องพ่อเขามากขึ้น เท่าที่ค้นและอ่านข้อมูลมา สมยศ พุกษาเกษมสุข นอกจากเป็นบรรณาธิการนิตยสารเล่มหนึ่งแล้ว ยังมีอาชีพหลักทำธุรกิจทัวร์ท่องเที่ยวไปกัมพูชาและเดินทางไปกัมพูชาเป็นประจำ

เขาถูกจับกุมที่ด่านอรัญประเทศขณะนำลูกทัวร์เดินทาง ก่อนจะถูกนำตัวไปฝากขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ ภรรยาของเขาพยายามยื่นขอประกันตัวระหว่างเมษายน 2554 - กันยายน 2555 ไปมากกว่า 10 ครั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัว โดยให้เหตุผลในทุกครั้งว่า คดีหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 เป็นความผิดร้ายแรง กระทบต่อความรู้สึกและศีลธรรมของประชาชน

ขณะเดียวกัน การพิจารณาคดีของสมยศถูกกำหนดขึ้นในหลายจังหวัดทั่วประเทศไทย เช่น สระแก้ว เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และสงขลา ทำให้เขาประสบความยากลำบากมากในการเดินทางระหว่างสู้อคดี กระทั่งมกราคม 2556 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกสมยศรวม 10 ปีจากความผิดสองกรรม

หลังวันพิพากษา องค์กรสิทธิมนุษยชน นักวิชาการ และสื่อมวลชนทั่วโลกต่างร่วมประณามมาตรา 112 และกระบวนการยุติธรรมไทย ที่กลาย

เป็นเครื่องมือกลั่นแกล้ง คุณคามลิตีและเสรีภาพการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะการไม่ให้สิทธิ์ประกันตัวนักโทษทางความคิด

หลังจากศาลอ่านคำพิพากษาคดีนั้น ผมและไทเจอกันที่มหาวิทยาลัยน้อยลง เพราะต่างคนต่างมุ่งทำกิจกรรมในทางที่ตนถนัด ผมมักไปออกค่ายอาสาตามต่างจังหวัดและติดตามเรื่องการเมืองอยู่ห่างๆ ขณะที่เขากลับหลักทำกิจกรรมรณรงค์ทางการเมืองอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเรื่องนิรโทษกรรมนักโทษทางการเมืองที่เขาและครอบครัวเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่ก็ยังได้พบเจอและทักทายกันบ้างตามงานเสวนาวิชาการหรืองานการเมืองต่างๆ ที่เขามักมีส่วนร่วมจัด

หลังเรียนจบ เราต่างแยกย้ายไปตามทางที่แต่ละคนฝันใฝ่ เพื่อนผมที่เคยทำกิจกรรมด้วยกันสมัยเรียนไปเป็นข้าราชการบ้าง ทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชนบ้าง เท่าที่ทราบไทเข้าทำงานกับบริษัทที่ปรึกษากฎหมาย ขณะที่ผมได้งานเป็นพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง และแล้วเรื่องราวความเป็นไปของเขาก็เริ่มห่างหายไปจากความนึกคิดของผม

จนเมื่อเดือนธันวาคม 2558 บนหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งที่ผมหยิบมาอ่าน ปรากฏภาพชีวิตสมยศ พุกษาเกษมสุขในเรือนจำ ซึ่งสื่อมวลชนเข้าไปเก็บบรรยากาศมา ใบหน้ายิ้มแย้มของสมยศแสดงถึงจิตใจอันเข้มแข็ง ไม่ยอมจำนนต่ออัยสราภพที่สูญเสีย จากปากคำสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง สมยศขณะถูกจองจำที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุด และยังคงค้นคว้าข้อมูลเพื่อเขียนบทความวิเคราะห์สถานการณ์การเมืองไทยอยู่เสมอ

มากไปกว่าข่าวสารที่รับรู้ ผมหวอนึกถึงความหลังเมื่อสี่ปีก่อน ที่พ่อของ ‘เพื่อน’ ถูกจองจำในกรงขังอันแน่นหนา เป็นสี่ปีที่สามีพรากห่างภรรยา และสี่ปีที่ลูกพรากจากพ่อ จากวันนั้นถึงปัจจุบัน สถานการณ์สิทธิเสรีภาพในเมืองไทยที่ถูกจำกัดโดยชนชั้นนำ และโทษอันกระหน่ำของคดีหมิ่นฯ จะไม่ลดน้อยถอยลงเลย มีหน้าซ้ำยังพบแต่ข่าวร้ายเป็นส่วนใหญ่

ในวิธีพิจารณาของศาลทหาร

จากอดีตนักศึกษาที่สนใจประเด็นสังคมและการเมืองบ้าง โดยเฉพาะในยุคที่ผู้คนถกเถียงถึงระบอบบริหารประเทศตามจริตและเล่ห์สืบทอดถือผมคงไม่อาจทักทักเอาเองว่า ระบอบการเมืองแบบไหนดีกว่า หรือทุกครั้งที่มีรัฐประหาร สถานการณ์จะย่ำแย่ลงหรือไม่ แต่เมื่อความไม่เป็นธรรมของการต่อสู้ในชั้นศาล ดังเช่นคดีมาตรา 112 ของครอบครัวพุกษาเกษมสุข ยังคงมีอยู่ในสังคมที่ผมอาศัย มันน่าจะบอกถึงทัศนคติและปัญหาภายในที่ไม่เคยได้รับการแก้ไขใดๆ เลย

หมายเหตุ:

แม้ทนายความจะยื่นอุทธรณ์คดีก็ไม่เป็นผล โดยศาลพิพากษายืนตามศาลชั้นต้น คงจำคุก 10 ปี เมื่อเดือนกันยายน 2557

ขณะนี้สมยศต้องโทษที่เรือนจำมาแล้วอย่างน้อย 1,380 วัน ยังมีโทษจากคดีหมิ่นประมาท พลเอกสพรั่ง กัลยาณมิตร อดีตผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบกอีกหนึ่งปี โดยยืนยันไม่ขอพระราชทานอภัยโทษ

อากง: SMS และการพิสูจน์หลักฐานทางเทคโนโลยี

30 กันยายน 2554 ณ ห้องพิจารณาคดี 801 ศาลอาญารัชดา ผมบอกตัวเองว่าถ้านานๆ ได้ร้องให้กับเรื่องราวของคนอื่นบ้างอาจทำให้ชีวิตตัวเองชุ่มชื้นมากขึ้น เวลาดูหนังซึ่งๆ เราก็อ่านให้ได้ ดังนั้น หากเป็นเรื่องจริงที่หนักหนากว่าในหนังมาปรากฏอยู่ตรงหน้า การเสียน้ำตาบ้างคงไม่ตืดเกินไป

ผมติดตามคดี ‘อากง SMS’ มาสักระยะในฐานะที่เป็นคดีมาตรา 112 ที่ตราฆ่าที่สุดคดีหนึ่ง ซึ่งผมมักจะใช้ยกตัวอย่างให้คนที่ไม่เข้าใจปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญามาตรา 112 หรือกฎหมายหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ ได้ฟัง

คนที่เราเรียกว่า อากง หรือ นายอำพล (ขอสงวนนามสกุล) ถูกจับเมื่อกลางปี 2553 หลังเหตุการณ์การชุมนุมของเสื้อแดงได้ไม่นาน เป็นคดีผลงานคดีเดียวที่ตำรวจไล่จับตามที่อ้างว่าพวกเสื้อแดงมีขบวนการหมิ่นฯ

ล้มล้างสถาบันฯ และออกแถลงข่าวใหญ่โต ข้อหาคือการส่ง SMS เข้ามือถือ เลขชานายกรัฐมนตรี เป็นข้อความผิดกฎหมายข้อความ ซึ่งแอบดูมาเห็นว่าหนักทีเดียว เป็นข้อความที่แรงและหยาบคายที่สุดสำหรับการฟ้องร้องคดีหมิ่นฯทั้งในยุคนี้และยุคก่อน

คดีนี้มีชื่อเสียง นอกจากเพราะตำรวจแถลงข่าวใหญ่โตแล้ว ยังมีเรื่องราวเป็นนัยน่าสนใจมากมายเพราะอาจเป็นคนแก่ที่ไม่ได้ถนัดเทคโนโลยี แกบอกว่าจะไม่เคยส่ง SMS และแกล้งไม่เป็น แต่อย่างไรก็ตาม อาจไม่ได้รับการประกันตัว แกมีโรคประจำตัวและแก่ก็เครียดจนไม่สบายหนักในช่วงที่โดนจับใหม่ๆ งานของผมบังคับให้ผมต้องติดตามคดีนี้ ทั้งที่หากผมประกอบอาชีพอื่นและนอนดูทีวีอยู่บ้าน ผมก็อาจจะนึกสัปแช่ง อาจจะไปแล้ว ไม่ต่างจากที่หลายๆ คนอาจเคยทำ

ผมไม่เคยรู้จักอากงมาก่อน รู้ตามสื่อว่าแกเคยไปชุมนุมกับเสื้อแดง แต่เสื้อเหลืองแกก็ไปร่วมกับเขาเหมือนกัน ผมเคยเข้าเยี่ยมอากงในคุกหนึ่งครั้ง ไปกับคนอื่นแบบไม่ได้ตั้งใจคุยกับอากงไม่กี่คำก็สามารถเชื่อเหมือนที่หลายๆ คนเชื่อได้

อากงในวัย 61 ปี แม้จะมีอายุไล่เลี่ยกับคนรุ่นพ่อแม่ผม แต่แกกลับดูแก่กว่าอายุมาก เดินช้า หลังค่อม ผมชาว สายตาฝ้าฟาง พูดจาสุภาพกับทุกคน พูดภาษาไทยไม่ชัดติดสำเนียงจีน แกเหมือนชาวบ้านที่ใส่ชื่อยากจนและหวาดกลัว แกยิ้มแย้มอย่างมีกำลังใจเสมอเมื่อพบคนที่มาเยี่ยม แต่ข่าวทุกสายบอกว่าอากงไม่สบายและแอบนอนร้องไห้บ่อยๆ ในห้องขัง

อากงบอกว่าตัวเองไม่รู้เรื่องอะไรเลย แกไม่รู้ว่าเป็นคนส่งข้อความ ไม่รู้ว่าทำไมตำรวจมีหลักฐานทางคอมพิวเตอร์โยงมายังมือถือของแกได้ ไม่รู้จักเบอร์โทรศัพท์ที่ส่งถึง สรุปแล้วแกไม่รู้อะไรเลย รู้แต่ว่าไม่ได้ทำ

ทีมทนายความเองก็ไม่ว่าจะตั้งประเด็นในการต่อสู้คดีอย่างไร ที่จริงทีมทนายไม่รู้ด้วยว่าความเป็นจริงเป็นอย่างไร อัยการก็ไม่รู้ ตำรวจที่มา

เบิกความก็ไม่รู้ ศาลก็ไม่รู้ ผมเองก็ไม่รู้... แต่เรารู้ว่า ต่อให้แกทำจริง ก็ยังเกินไปที่คนอย่างแกต้องเผชิญหน้ากับโทษจำคุกสูงสุดหกสิบปีเพียงลำพัง

หลังอัยการส่งฟ้อง ศาลอ่านข้อความที่ถูกฟ้องแล้วคงรู้สึกไม่ต่างจากคนไทยหลายต่อหลายคนจึงสั่งไม่ให้ประกันตัว อากงนอนอยู่ในห้องขังเรือนจำพิเศษกรุงเทพพรวมแล้วเกือบหนึ่งปี ก่อนจะได้รับการพิจารณาความถูกผิด และในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนกันยายน 2554 สายตาจำนวนมากก็จับจ้องไปที่บัลลังก์พิจารณาคดีของศาลอาญา

ตามบันทึกการประชุม ในฐานะสมาชิกเครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน ผมอยู่ในคดีนี้ด้วย แต่ไม่ได้รับผิดชอบเป็นหลัก ผมเพิ่งเข้าร่วมประชุมกับทีมทนายความช่วงใกล้วันสืบพยานทำให้เห็นว่าการนี้ไม่ง่าย

หลายคนอาจรู้สึกว่าการนี้ไร้สาระทีเดียว เพราะไม่มีทางมีใครเห็นอากงหยิบโทรศัพท์มากดส่ง SMS ไปเบอร์นั้นเบอร์นี้ แต่เมื่อตำรวจนำส่งหลักฐานเป็นข้อมูลการใช้โทรศัพท์จากผู้ให้บริการ ขณะที่อากงก็ไม่ว่าอย่างเดียว ไม่สามารถให้ข้อมูลอะไรได้ในการต่อสู้ ไม่มีนิตินัยถึงตัวผู้กระทำผิดจริงมาบอกศาล คดีนี้จึงหนักกว่าที่คิด

ทนายความอายุน้อยทั้งสามคนที่มีความตั้งใจ พยายามเปิดประเด็นต่อสู้เรื่องหลักฐานทางเทคโนโลยีในวันแรกๆ แต่ก็ถูกตอกกลับจากพยานฝั่งโจทก์ซึ่งเป็นคนจาก DTAC True และตำรวจปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่เตรียมตัวกันมาอย่างดี

ประกอบกับเมื่อผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายได้ยืนยันว่าเป็นคดีหมิ่นฯ ก็ไม่มีใครกล้ามาเบิกความเป็นพยานเข้าข้างจำเลย พยานหลักฐานชั้นสำคัญที่สุดที่ฝั่งจำเลยมีอยู่คือตัวอากงเอง ด้วยบุคลิกสุภาพ ยิ้มแย้ม กับความใสซื่อของคนแก่ที่สุขภาพไม่แข็งแรงอาจเป็นสิ่งเดียวที่ยืนยันได้ว่า แกทำผิดที่ร้ายแรงขนาดนี้หรือไม่

30 กันยายน 2554 ห้องพิจารณาคดี 801 ศาลอาญารัชดา เวลา 9.00 น. เป็นวันที่อากงจะขึ้นเบิกความต่อศาล หลังจากที่พยานหลักฐาน

เกี่ยวกับเทคโนโลยีและกระบวนการสืบสวนที่อาจฟังไม่เข้าใจได้ถูกนำสืบไปหมดแล้ว

ผมรู้ว่าผมเป็นคนอินกับอะไรค่อนข้างง่าย และก็ชอบ dramatize ข้อเท็จจริงให้ emotional มากขึ้น แต่เรื่องราวของคดีนี้มันดราม่ามาตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว และก็ดราม่าในวันสืบพยานทุกวันที่อากงแกลงจะนั่งมองศาลอย่างเหม่อลอย และร้องไห้กอดกับหลานๆ ก่อนถูกนำตัวกลับเรือนจำ

วันนี้ กองเชียร์เข้ามาเติมห้อง ส่วนหนึ่งเป็นนักกฎหมายสิทธิเพื่อนๆ ทีมทนาย ส่วนหนึ่งเป็นนักข่าว ส่วนหนึ่งเป็นคนเสื้อแดงที่ไม่ได้รู้จักอะไรกับอากงมาก่อน ป้าอุ๊ ภรรยาสุตริกที่อากงเรียกว่า ‘แฟนผม’ และหลานๆ สีห้าคนที่อากงเลี้ยงมากับมือ

ตอนสาบานตน แกมองไม่เห็นแผ่นคำสาบานจึงต้องให้ทนายอ่านให้ เมื่อศาลถามชื่อ ที่อยู่ และถามอาชีพ แกก็ตอบเต็มปากเต็มคำ “เลี้ยงหลานครับ” สร้างเสียงฮาปนสะเทือนใจให้กับกองเชียร์ ก่อนแกอธิบายว่าเคยขับรถขนส่งแต่สุขภาพไม่ดีเลิกทำงานมาสิบกว่าปีแล้ว จึงมีหน้าที่เลี้ยงหลาน และคอยรับส่งไปโรงเรียน

อากงตอบคำถามอย่างฉะฉาน ด้วยสำเนียงไทยปนจีน เล่าถึงชีวิตประจำวัน ประวัติการใช้มือถือ เมื่อถามว่าบ้านที่แกอยู่เป็นยังไง คือ ทนายตั้งใจจะให้บอกว่าอยู่กับหลายคน แกก็มองรอบๆ ทำหน้างงๆ แล้วตอบว่า “ประมาณครึ่งหนึ่งของห้องนี้” (ห้องพิจารณาคดี 801) พร้อมทำมือประกอบ

ทนายความถามแกไปตามสูตรที่เตรียมมา ถามว่ากรณีที่ถูกฟ้องนี้แกทำจริงหรือเปล่า

“ผมไม่ได้ทำครับ” อากงเงยหน้ามองศาล พุดอย่างฉะฉาน

ทนายความถามว่า เบอร์โทรศัพท์ของเลขานายก อากงรู้ไหมว่าเป็นเบอร์ของใคร

“ผมไม่รู้ครับ” อากงตอบฉะฉานเช่นเดิม

แล้วทนายก็มีคำถามที่เราไม่ได้เตรียมพร้อมกันมาก่อน โดยเอาข้อความที่ถูกฟ้อง ซึ่งเป็นถ้อยคำหยาบคายมาเปิดให้แกดู ทนายพุนสุทถามอากงว่า “พยานเห็นข้อความนี้แล้วรู้สึกอย่างไร”

อากงตอบไม่ฉะฉานแล้ว เสียงแกสั่นเครือ “ผมเสียใจมากครับ...ก็เค้าตำหนิหลวง” มองจากข้างหลังเห็นคอแกแดงก่ำ แกร้องไห้ นาทินั้นทั้งห้องเงยบกริบ

ทนายบอกว่า ใจเย็นๆ ค่ะ แล้วพยานมีความรู้สึกอย่างไรต่อในหลวงคะ?

“ผมรักในหลวงครับ” อากงยังร้องไห้อยู่ ตอบเต็มปากเต็มคำอย่างช้าๆ

หลังจากนั้นอากงยังเล่าให้ศาลฟังว่า ตอนในหลวงป่วยก็ไปเยี่ยมที่ศิริราช เคยไปลงนามถวายพระพร ไปร่วมงานเฉลิม และ “งานที่วางดอกไม้จันทน์ ผมก็ไป” อากงเสียใจมากที่ถูกฟ้องคดีนี้เพราะอากงรักในหลวง ตลอดการกล่าวถึงประวัติของแกกับสถาบันฯ คนแก่อายุ 61 ยังคงร้องไห้ต่อหน้าบัลลังก์ศาลและต่อหน้าทุกคน ถ้าอากงกำลังโกหก นักแสดงรางวัลออสการ์คงต้องกลับมาให้อากงสอน

ผมเห็นสีหน้าของศาลอ่อนโยนลงบ้าง ศาลผู้หญิงยกมือขึ้นปิดปาก อัยการรุ่นใหม่สามคนที่ก่อนหน้านี้ยังทำเสียงดุขู่นายกจำเลยนั่งซุบซิบกันด้วยแววตาที่บ่งบอกถึงความเป็นมนุษย์ ช่วงระยะเวลาหนึ่งผมเริ่มบกร่องในหน้าที่ ตามผมเริ่มฝ่าวาง สมาธิหลุดและไม่ค่อยได้ฟังการสืบพยาน

“กลิ่นเองๆ อย่าเอาทีชซูเซ็ด” พี่ผู้หญิงที่นั่งติดกันกระซิบบอกผม ขณะที่แกกั๊กกั๊กหน้าอยู่เหมือนกัน น้องข้างหลังสะกิดขอทีชซูผมสั๊กแผ่น แต่ผมไม่ได้ยิน เพราะผมไม่กล้าหันไปมองกองเชียร์ที่อ่อนไหวข้างหลังนั้น ทนายความหันมายิ้มให้กับหมู่กองเชียร์ สักพักน้องอีกคนวิ่งหนีออกไปจัดการความรู้สึกนอกห้องพิจารณา ก่อนความรู้สึกที่พุ่งเข้ามาปะทะกับความ เป็นมนุษย์ของคนกว่า 30 ชีวิตในนาที่นั้นคงไม่ต่างกัน

อาจงเปิดความจบบอย่างรวดเร็วมาก เพราะไม่ได้มีประเด็นข้อต่อสู้อะไรนอกจาก “ผมไม่ได้ทำครับ”

และ “ผมไม่รู้ครับ” อาจงลุกขึ้นยกมือไหว้ศาลทั้งสามคนที่อายุรวมกันแล้วคงไม่มากกว่าอายุของแก๊งค์ บอกว่า “ขอบคุณมากครับ” แยกยังเชื่อมั่นของแกเสมอ หลานๆ วิ่งเข้าไปคุกเข่ากอดอาจง (ในห้องพิจารณาคดีถ่ายรูปไม่ได้) ศาลนัดฟังคำพิพากษา 23 พฤศจิกายน

ก่อนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะพาอาจงขึ้นรถกลับไปยังเรือนจำ อาจงเดินเข้าไปไหว้ลาอัยการอายุร่นราวคราวลูก บอกว่า “ขอบคุณครับขอบคุณมากครับ” อาจงยกมือไหว้กองเชียร์ที่ไม่เคยรู้จักกัน ไหว้ผมด้วย ป้าอู๋ก็ไหว้ผม ก่อนอาจงจะเดินอย่างเชื่องช้าไปไหว้ทนายทั้งสามคนที่อายุรวมกันแล้วคงไม่มากกว่าอายุของแก๊งค์เช่นกัน

หลานๆ เดินไปส่งแกถึงประตูทางลงไปยังห้องขังใต้ถุนศาล ผมแอบถ่ายรูปแกไว้

ปริศนาของคดีนี้ยังไม่มีใครรู้ความจริง ใครเป็นคนส่งข้อความ? ส่งทำไม? และทำไมหลักฐานถึงโยงมาว่าเป็นอาจง? ทนายความได้ใช้ความเป็นมนุษย์เข้าต่อสู้กับหลักฐานทางคอมพิวเตอร์ที่ดีที่สุดแล้ว มีคนคนเดียวที่รู้คำตอบนั้นนั่นคือ ตัวอาจงเอง และวันนี้อาจงได้ใช้โอกาสเดียวที่มีบอกความจริงกับโลกแล้ว

อาจง จะคอยสอนเราเสมอ

23 พฤศจิกายน 2554 คือวันที่ศาลนัดอ่านคำพิพากษาคดีอาจง จำเลยคดีส่ง SMS หมิ่นฯ เข้ามือถือเลขาฯ นายกอบภิสิริที่สี่ข้อความ ขณะที่สถานการณ์น้ำท่วมยังโอบล้อมเมืองหลวงอยู่ไม่ห่าง ต้องลุ้นกันวันต่อวันว่านัดอ่านคำพิพากษาจะถูกเลื่อนเหมือนคดีอื่นๆ หรือไม่

เข้านี้ญาติๆ กองเชียร์ และทนายความเดินทางมาถึงศาลได้ ไม่มีใครติดน้ำ ยกเว้นคนเดียว คือ ตัวอาจงเอง

เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ บริเวณถนนงามวงศ์วานยังถูกน้ำท่วมอยู่ ทำให้การเดินทางออกมาทำได้ยากลำบาก จริงๆ แล้วน้ำท่วมสูงแค่ไหนผมไม่รู้ แต่เมื่อนักโทษคนอื่นๆ ก็เดินทางออกมาไม่ได้ทุกคดี ผมจึงเชื่อว่านี่ไม่ใช่การกลั่นแกล้งอะไรกัน เป็นแค่การเริ่มต้นวันที่ไม่สวยเท่าไรนัก

เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ในคดีอาญา กฎหมายบอกว่า ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาทุกขั้นตอนต่อหน้าจำเลย ศาลจึงจะอ่านคำพิพากษาในห้องพิจารณาพิเศษผ่านวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ ที่ต่อไปยังเรือนจำให้อ่างได้ฟัง เกิดความผิดก็เพิ่งเคยเห็นกระบวนการนี้ครั้งแรก

ขั้นแรกการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ดูจะขลุกขลักเล็กน้อย เพราะเหมือนจะห้ามญาติๆ เข้าไปในห้อง เข้าได้เฉพาะทนายความ เมื่อทนายความเขียนคำร้องต่อศาล ศาลก็อนุญาตให้ทุกคน ทั้งญาติ กองเชียร์ นักข่าว รวมทั้งผม เข้าไปได้

ภายในห้องพิจารณาคดีที่อยู่ใต้ถุนศาล รูปทรงยาวๆ แปลกๆ กองเชียร์นั่งหันข้างให้ศาล หันหน้าไปยังกล้องวิดีโอกลางห้อง โทรทัศน์ขนาดใหญ่อัดอัดลงมาจากเพดาน ภาพเคลื่อนไหวในโทรทัศน์ปรากฏชายแก่ในชุดนักโทษสีส้มนั่งอยู่กลางจออย่างเดี๋ยวดาย นั่นคืออากง

ลูกๆ หลานๆ และป้าอู๊ ภรรยาสุดที่รักนั่งโกล้งโกล้งมากที่สุด โบกไม้ โบกมือให้อากง อากงโบกมือกลับ ทนายความเดินมายกมือไหว้กล้อง ทักทายอากงทีละคน สัญญาณเสียงจากฝั่งเรือนจำได้ยินไม่ถนัดนัก

ผู้พิพากษาท่านที่นำกระบวนการสืบพยานมาตลอดเดินขึ้นบัลลังก์อย่างสง่าผ่าเผย พร้อมด้วยผู้ช่วยหน้าใหม่อีกหนึ่งท่าน ท่านนั่งลง เรียกชื่อจำเลย แล้วเริ่มอ่านในทันที

คำพิพากษาถูกอ่านเร็วมาก ผมฟังเข้าใจ แต่จดไม่ทัน ฝรั่งเศสที่ภาษาไทยไม่แข็งแรงฟังไม่ทันแน่นอน และผมก็แปลไม่ทันแน่นอนเช่นกัน ศาลอ่านข้อความใน SMS ตามฟ้องให้คนทั้งห้องฟัง ฟังก็ทีก็สะดุ้งโหยง แต่เป็นขั้นตอนที่ถูกต้องแล้วที่ท่านต้องอ่านเพื่อให้ทุกคนเข้าใจ ไม่ใช่ปิดๆ บังๆ หรือปล่อยความเข้าใจไว้กับสาธารณชน

ครึ่งทางของคำพิพากษา ผมหันไปมองหน้าเจ้าหน้าที่นั่งอยู่ข้างๆ ยิ้มเล็กๆ ให้กัน แล้วสายหน้า รู้สึกดูท่าไม่ค่อยดี ทนายความพูนสุขยกมือกุมหน้าผาก จุดที่ผมนั่งคือแถวหลังสุด จึงมองไม่เห็นทั้งหน้าอากงในทีวี มอง

ไม่เห็นหน้าป้าอู๊และญาติๆ ที่อยู่แถวหน้า

ศาลยังอ่านต่อไป ผมจดบ้างไม่จดบ้าง สายตาสอดสายไปรอบๆ ห้อง หิวระหะหือใจ คิดกับตัวเองว่า วันนี้มาถึงจริงๆ แล้วสินะ ก่อนหน้านี้จินตนาการถึงวันนี้ไม่ออกจริงๆ เจ้าหน้าที่ยังกระซิบ “ใจเย็นๆ อย่าร้องนะ”

20 ปี ‘อากง SMS’ โทษฐานส่ง SMS 4 ข้อความ ข้อความละ 5 ปี อ่านจบศาลเก็บสำนวน เดินดุ่มๆ ลงจากบัลลังก์ ยังไม่ทันที่ใครจะยื่นทำความเคารพ

หลายคนลุกเดินออกด้วยสีหน้าเปลี่ยนไป หลายคนเริ่มต้นวิพากษ์วิจารณ์ตั้งแต่ยังนั่งอยู่ในศาล ทนายยังลุกไม่ขึ้น ป้าอู๊ลุกขึ้นหันหลังเก็บของ ผมเห็นน้ำตาอาบหน้าแก เช่นเดียวกับลูกสาวที่นั่งอยู่แถวถัดมา หลานสาวอายุ 12 ที่กล้าขึ้นให้การเป็นพยานในคดีก็ตาแดงก่ำ คงร้องมานานแล้ว

เสียงเจ้าหน้าที่ฝั่งเรือนจำดังออกมาจากลำโพง “สัญญาณไม่ชัดเลยได้ยินไม่ชัด ว่ายังงั้นนะ”

“ยี่สิบปี นายอำพล ยี่สิบปี” เจ้าหน้าที่เทคนิคที่นั่งอยู่ใต้บัลลังก์ตอบกลับไป

“คราวหน้าเอาไมค์ไว้ใกล้ๆ กว่านี้หน่อยนะ” เสียงจากเรือนจำดังกลับมาตอกย้ำว่า อากงเป็นคนสุดท้ายในที่นั้นที่ได้ทราบชะตากรรมของตัวเอง

ขณะที่ทุกคนยังจับกลุ่มคุยกันด้วยอารมณ์เศร้าหมองหน้าห้องพิจารณา ป้าอู๊พาลูกๆ และหลานๆ ไปถึงไปเยี่ยมอากงที่เรือนจำทันที ภัยน้ำท่วมทำให้จากหน้าตาวันนี้ย้ายจากบัลลังก์ศาลไปอยู่ที่ห้องเยี่ยม ป้าอู๊บอกกับพี่นักข่าวที่ไปเรือนจำด้วยกันว่า แกคิดว่า คงจะได้เจอสามีแกอีกแล้วก่อนตาย

ไม่ใช่อากง ไม่ใช่ทนายความ กลุ่มคนที่ก้มหน้าเดินหันหลังให้ศาล เป็นกลุ่มแรกคือคนที่ต้องการความเข้มแข็งที่สุดในเวลานี้

เพราะไม่ว่าผลคำพิพากษาจะออกมาเช่นไร มีคนกลุ่มหนึ่งที่จะต้อง

ใช้ชีวิตอยู่ต่อไป เมื่อขาดกำลังหลักในการเลี้ยงดูหลานๆ คนกลุ่มนั้นก็ยิ่งต้องอยู่ต่อไป

ผมเขียนอะไรขึ้นเล็กน้อยท่ามกลางฝุ่นตลบ เพื่ออยากให้ความสนใจของสังคมมองไปยังกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบโดยตรงให้มากกว่านี้มากกว่าสนใจ ‘ระบบกฎหมาย’ ‘ความยุติธรรม’ หรือสารพัดคำใหญ่ๆ โดๆ

ผมเศร้าสลดไม่แพ้คนอื่น ๆ แต่ผมเองยังต้องมุ่งหน้ากลับออฟฟิศ เพราะมีงานรออยู่ไม่น้อยในอีกสองสามวันข้างหน้า ผมอดย้อนนึกถึงวันที่ตัวเองเริ่มเข้าประชุมและเป็นส่วนหนึ่งในคดีนี้ไม่ได้

“ผมไม่ได้เป็นทนายความในคดีนี้” ผมมีส่วนร่วมแค่เพียงเล็กน้อย ผมทำงานสังเกตการณ์คดี แต่เนื่องจากผมจบกฎหมายและเป็นสมาชิกเครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน ผมจึงเข้าประชุมด้วย แรกๆ ก็พยายามจะหลบเลี่ยงบ้าง เพราะลำพังงานในหน้าที่ที่รับเงินเดือนก็บกพร่องตลอดอยู่แล้ว

ช่วงสัปดาห์ก่อนการสืบพยาน ผมต้องเดินทางไปต่างจังหวัดหลายที่ ร่างกายทรุดโทรม แต่ก็จำได้ว่าถูกตามให้ตื่นเช้าไปคุยกับร้านซ่อมมือถือเป็นเพื่อนทนาย

ตอนนั้นเจ้านายกระซิบว่า ในบางนัดก็ไม่ต้องไปหรอก ผมเข้าใจแต่นั้นผมตัดสินใจเองว่า ไม่ว่าจะอย่างไรผมก็จะไปทุกนัด เพราะหากผมนอนอยู่บ้าน และผลคดีออกมาไม่เป็นอย่างที่หวัง ผมคงจะรู้สึกผิดกับอากงไปตลอด

แล้วผมก็ได้ทำอะไรเล็กๆ น้อยๆ เท่าที่ทำได้ไปแล้ว วันนี้ผมจึงเดินออกจากศาลด้วยอารมณ์เศร้าที่ไม่ต่างจากทุกคน แต่ผมบอกตัวเองได้ว่า ระหว่างทางที่ผ่านมาไม่มีอะไรที่จะสามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้แล้ว และผมอยากบอกกับคนอื่นๆ ด้วยว่าทนายความในคดีนี้ได้ทำอย่างดีที่สุด เท่าที่เวลาและประสบการณ์ของตัวเองจะมี และไม่มีอะไรที่เราควรจะต้องกลับไปรื้อฟื้นมันใหม่

หากเราเชื่อว่า อากงไม่ได้กระทำความผิด แต่ตกเป็นเหยื่อ เราควรจะมีมุมมองด้วยว่า มีผู้คนอีกมากมายเท่าไร ที่ไม่ได้กระทำความผิดแต่ต้องเป็นแพะรับบาปอยู่ในเรือนจำ

หากเราเชื่อว่า ถึงอากงจะทำหรือไม่ทำ แต่การส่ง SMS 4 ข้อความก็ไม่ควรมีโทษหนักขนาดนี้ นั่นคือเราควรจะต้องตั้งคำถามต่อกฎหมาย และไม่ได้มีกฎหมายฉบับเดียวในปัจจุบันที่มีโทษสูงเกินจำเป็น

หลังวันสืบพยานปากสุดท้าย น้ำตาท่วมห้องพิจารณาคดีของศาล ผมกลับบ้านมาเขียนบันทึกเล็กๆ ชิ้นหนึ่งเพื่อให้ตัวเองจดจำช่วงเวลานั้นได้ โดยไม่ได้คิดว่าจะฮิต บันทึกเล็กๆ เรียกน้ำตาคนได้มหาศาล และมียอดคลิกสูงสุดเท่าที่ทำงานเขียนบทความมาหลายปี ยกเว้นเรียกน้ำตาคนคนเดียวไม่ได้

เจ้านายบอกผมว่า “หยุดนะ ห้ามร้อง! ถ้าไม่ใช่คนแก่ละ ถ้าเป็นคนหนุ่มแข็งแรง จะร้องไหม?”

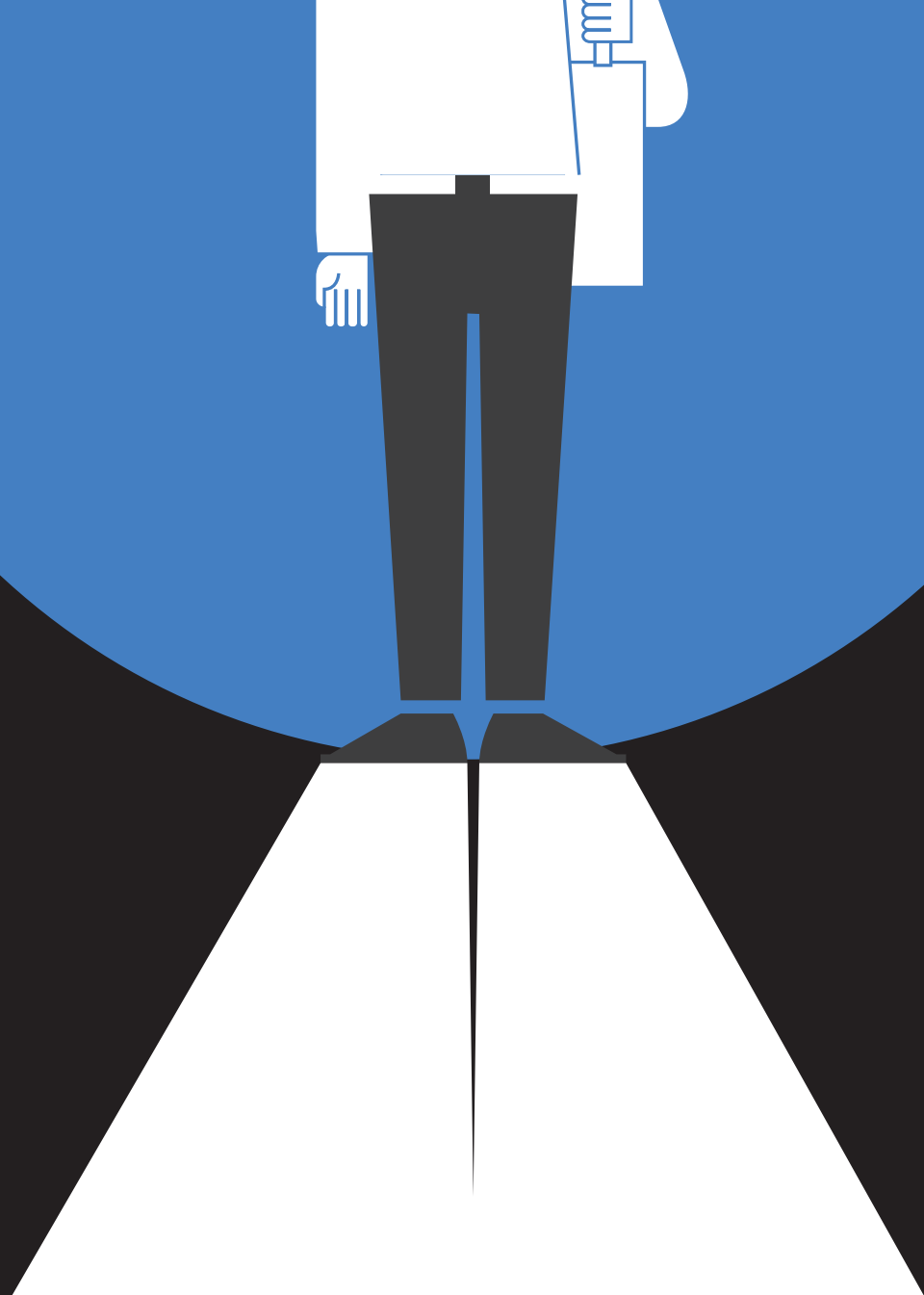
ถ้าเชื่อว่าทุกชีวิตมีค่าเท่ากัน นอกจากอากงแล้ว มีคนอยู่ในคุกเพราะกฎหมายมาตรา 112 พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ และเป็นเหยื่อของความขัดแย้งทางการเมืองอีกมากมายสักเท่าไร พี่หนุ่ม เรดนอนท์ single dad ที่ต้องพรากจากลูกตัวเล็กๆ 13 ปี ทั้งที่คดีนั้นหลักฐานอ่อนกว่าคดีอากงมาก นี่ก็เป็นอีกคนที่ผมเคยเสียน้ำตาให้ และผมก็แทบจะไม่ได้ไปเยี่ยมเขาอีก

อากงเป็นแค่คนหนึ่งที่มีบุคลิกน่าสงสาร และเราเชื่อว่าเขาไม่ได้กระทำความผิด แต่ปลายเดือนนี้ยังมีคดีคนถูกฟ้องว่าทำเพจเฟซบุ๊กหมิ่นอีกคดี ต้นเดือนหน้ามีคนถูกหาว่าโพสต์ลึงค์ฟ้าเดียวกัน คดีความยังรออยู่อีกมาก ทั้งเด็ก เยาวชน ผู้หญิง คนแก่ และคนหนุ่ม

เราไม่รู้หรอก ผมก็ไม่รู้พอๆ กับที่ไม่รู้ในคดีอากงว่าพวกเขาทำความผิดจริงหรือเปล่า เพียงแค่พวกเขาไม่ได้แก่และไม่ได้นจน แต่ไม่ได้หมายความว่าคดีความของพวกเขาไม่มีความสนใจน้อยไปกว่ากัน

บทเรียนจากความรู้สึกในคดีอากง บทเรียนจากเจ้านายที่คอยตั้งคำถามชวนคิดอยู่เสมอบอกผมว่า เราจะต้องก้าวต่อไป เราทำอะไรในคดีนี้ได้มากแล้ว แต่ยังมีคดีหน้า และคดีหน้าๆ ที่จะเข้ามาอีกเรื่อยๆ

ถ้าเรามีความรู้สึกกับคดีอากงเท่าไร เราจะต้องจดจำความรู้สึกนี้ไว้ให้แม่นยำที่สุด เพื่อจะบอกตัวเองเสมอว่า เราจงทำอะไรก็ได้และทำให้ดีที่สุด เพื่อไม่ให้มีอากง 2-3-4-5 หรือใครก็ตามที่อาจคล้ายอากงบนโลกใบนี้อีก ซึ่งนั่นคงมีอะไรให้ทำอีกมากมายเหลือเกิน

บันทึก อาร์ณีญาร์: ความฝันภายใต้ดวงอาทิตย์

ฉันรู้จักลุงครั้งแรกผ่านตัวหนังสือ ความฝันภายใต้ดวงอาทิตย์ หนังสือกิ่งชีวิตประวัติของลุง ความยาว 562 หน้า ตอนนั้นฉันอยากทำหนังสือสารคดีที่เกี่ยวกับมาตรา 112 คิดแค่ว่าอยากทำในแบบที่เล่าเรื่องราวชีวิตมนุษย์ ไม่ใช่แค่ให้ข้อเท็จจริงและข้อมูลเชิงวิชาการ พี่ที่โอลอว์เป็นคนแนะนำให้ฉันรู้จักคดีของลุง แล้วให้หนังสือเล่มนั้นมา

ฉันตะลึงอ่านด้วยความรู้สึกผสมปนเปกันไปหมด ตอนนั้นฉันรู้แค่ว่าลุงถูกศาลตัดสินว่ามีอาชญากรรมทางจิต แต่ในหนังสือหากไม่นับส่วนที่มีข้อความซ้ำหลายตอน บางตอนทำให้ฉันเศร้า บางตอนทำให้ฉันหัวเราะ และตอนจบทำให้ฉันร้องไห้

หนังสือเผยให้เห็นชีวิตของลุงที่เต็มไปด้วยความทุกข์ ถูกกตัญญู ถูกเอารัดเอาเปรียบ แฝงด้วยลีลาการเล่าเรื่องเสียดสีประชดประชันเกมขบขัน และบางตอนก็ทำให้หลุดลอยเข้าไปในจินตนาการเหนือจริงของ

ลุง ขณะเดียวกันก็เห็นความจริงที่ลุงต่อสู้ดิ้นรน แสวงหาความรู้ ใช้ชีวิตอย่างซื่อสัตย์เท่าที่สภาพแวดล้อมจะเอื้ออำนวย แม้บางครั้งต้องทำชั่วเพื่อเอาชีวิตรอด ลุงก็ยอมรับและเปิดเผยออกมาอย่างบริสุทธิ์ใจ

ที่น่าสนใจคือมุมมองของลุงที่มีต่อโลก ลุงมองลึกลงไปในใจของผู้คน กระซอกหน้ากากกายนอกของพวกเขาออก เปลื้องให้เห็นถึงความจริงภายใน ลุงปฏิเสธสิ่งที่คนในสังคมปฏิบัติ นั่นคือการไม่ตั้งคำถามหรือวิพากษ์วิจารณ์กับหลายๆ สิ่ง ลุงตั้งคำถามถึงความเหลื่อมล้ำในสังคม และการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรม ฉันทัวร์ในทันทีว่าอยากทำสารคดีเกี่ยวกับลุง และไม่สำคัญเลยว่าใครจะตัดสินลุงว่าอย่างไร...

ฉันพบลุงครั้งแรกในศาลทหาร ชายชราผมสีดอกเลาตัดสั้นเรียบแปล้ เสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาว กางเกงขากระบอกสีดำ สะพายย่ามสีขาว ย่ามพิเศษที่ล้วงออกมาเมื่อไรมักเจอหนังสือกชุดสีเล่มของลุง แม้จะลดราคาจาก 900 บาทเหลือ 300 บาทก็ยังหาคนอุดหนุนยากอยู่ดี

วันนั้นฉันและเพื่อนได้รับหนังสือฟรีมาคนละชุด เราไปนั่งคุยกันต่อที่ธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์ ตัวจริงของลุงก็มีส่วนคล้ายกับเรื่องในหนังสือ แต่วันนั้นฉันได้เห็นความตือตึงบางอย่างในตัวลุง ฉันไม่ได้มองว่าเป็นข้อเสียไปทั้งหมด แต่คิดว่าถ้าลุงไม่ต่อลุงก็คงไม่เป็นอย่างทุกวันนี้ อาจจะไม่ได้โดนข้อหา 112 อาจจะไม่ต้องแยกทางกับครอบครัว แล้วก็อาจจะไม่ได้เขียนหนังสือ และถ้าเป็นแบบนั้นฉันคงเสียชีวิต

ครั้งแรกที่ฉันไปบ้านลุงพร้อมแบกกล้องวิดีโอและขาตั้งกล้องไป พระุงพะรัง ลุงลุกจากเก้าอี้ไม้ตัวโปรดข้างชั้นวางของ ค่อยๆ ค่อยๆ ให้ฉันดื่มกาแฟที่ลุงชงให้ ห้องของลุงเรียบง่าย โลงตา ดูสะอาด และไม่มีเตียงนอน แต่มีหนังสือกองโตที่ลุงเขียน เอกสารเกี่ยวกับคดีและเรื่องสั้นที่ลุงแปลบ้าง แต่งบ้าง วางอยู่ในกล่องอย่างเรียบร้อย แต่ลุงมักบ่นว่าหาอะไรไม่ค่อยเจอที่โต๊ะทำงานมีเครื่องพิมพ์ดีดรุ่นเก่าแก่แต่ยังใช้การได้ดีวางอยู่ข้างๆ เป็นดิกชันนารีอังกฤษ-ไทยเล่มใหญ่ และปึกกระดาษเรื่อง *Father and Son*

ของ Ivan Turgenev นักเขียนชาวรัสเซีย ฉันทามว่าทำไมลุงถึงแปลเล่มนี้ “มันก็มีส่วนคล้ายชีวิตผมเหมือนกัน เรื่องนี้พ่อกับลูกก็ขัดแย้งกันคล้ายๆ เดียวกับผม” ลุงเล่าด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ทั้งที่ในอดีต ความขัดแย้งระหว่างลุงกับพ่อของลุงคงไม่อาจใช้คำบรรยายว่าราบเรียบได้

“ผมมาเมืองไทยตอน 6 ขวบ มาพร้อมแม่กับย่า มาอยู่โคราช เตี่ยผมมีเมียน้อยอยู่ที่นี้ ตอนเด็กๆ ผมเห็นเตี่ยตีแม่ผมด้วยด้ามไม้กวาดบ้าง ไม้ขัดหม้อบ้าง บางทีก็รองเท้ายางหนาๆ แม่เลี้ยงก็ใช้ให้แม่ผมทำงานหนัก สุดท้ายแม่ผมโดนคนข่มขืนจนท้อง ถูกเตี่ยส่งไปอยู่ที่โรงพยาบาลโรคจิต แล้วก็ตายในฐานะคนไข้นาธา”

เมื่อได้คลุกคลีกับลุงนานเข้า ฉันจึงเข้าใจถึงความเจ็บปวดคับแค้นแสนสาหัสของลุงในเรื่องนี้ และเข้าใจได้ว่าทำไมงานเขียน ความคิด และการแสดงออกของลุง จึงมักวนเวียนอยู่กับเรื่องความไม่เป็นธรรมในสังคม และการกดขี่จากผู้มีอำนาจสูงกว่า

ผลงานเขียนและแปลของลุงมีเกือบ 50 เล่ม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้นของ บี. ทราเวน นักเขียนชาวเยอรมัน หรือนิทานพื้นบ้านญี่ปุ่น ผลงานของลุงส่วนใหญ่จัดพิมพ์โดยเพื่อนสนิทที่คบหากันมานานหลายปี บางเล่มก็พิมพ์เอง นำเสียดายที่ผลงานของลุงมักขายไม่ได้และต้องนำมาเลหลังเล่มละไม่กี่บาท

“หนังสือผมมันไม่มีคนอ่าน พิมพ์ไปก็ขายไม่ออก” ลุงเปรยขึ้นมาบ้างบางครั้ง นอกจากเรื่องนี้ลุงก็ตัดพ้อด้วยความน้อยใจว่าผลงานของแกถูกคนอื่นขโมยไปใส่ชื่อแล้วตีพิมพ์

แต่ความท้อใจก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไฟในการผลิตผลงานของลุงได้ พอฉันเจอลุงในวันต่อมา ลุงก็ยื่นเรื่องสั้นเรื่องใหม่ที่เพิ่งแต่งจบให้ฉันอ่าน แล้วถามอย่างกระตือรือร้นว่าเป็นอย่างไรบ้าง บางโอกาสเราถกเถียงกันเรื่องการเมือง สังคม ศาสนา ไปจนถึงชีวิตและวิถีคิดในบางประเด็น ความคิดเห็นของเราขัดแย้งกันบางเรื่อง แม้ลุงจะยึดมั่นในความคิดของ

ตัวเองอย่างแน่แน่ แต่ลุงก็ฟังความคิดเห็นของฉันทันเสมอ

ตอนนี้ลุงอายุ 75 ปี อาศัยอยู่คนเดียวบนชั้นสามของอพาร์ทเมนต์แห่งหนึ่งย่านหนองแขม ลุงเคยเป็นโรคต่อมลูกหมากโตและมะเร็งกระเพาะปัสสาวะ ต้องตัดไตออกข้างหนึ่ง รวมทั้งกระเพาะปัสสาวะด้วย แล้วแทนที่ด้วยถุงปัสสาวะที่ต้องใส่ติดตัวตลอดเวลา แต่ภายนอกลุงยังดูแข็งแรงเดินเหินปกติ ทำทุกอย่างได้ด้วยตัวคนเดียว เดินทางไปตามงานเสวนาที่ต่างๆ เป็นประจำ สะพายย่ามคู่มือที่ภายในมีหนังสือ เรื่องสั้น หรือเอกสารเกี่ยวกับคดีของแก บ้างก็แจกจ่าย บางทีโชคดียังขายได้

“ผมสงสัยมากเลยนะว่าพวกดวงดาว จักรวาลมันเกิดขึ้นมาได้ยังไง”

ลุงตั้งคำถามขึ้นมาอย่างที่ชอบทำ ตอนนั้นเราสี่คนนอนดูดาวกันที่เชียงดาวระหว่างที่ไปถ่ายทำสารคดี คืนนั้นเป็นคืนฟ้าเปิด เห็นดาววาววับมากมาย เราคุยกันไปเรื่อยเปื่อย

“ทฤษฎีบิกแบงไงคะ” ฉันทอบ “ไอ้หนังสือพวกนั้นผมก็อ่านมาบ้าง แต่เข้าใจยากเกินไป ผมอยากเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องพวกนี้นะ เหมือนที่ผมสงสัยว่าพีชมันเจริญเติบโตขึ้นมาจากไต่ดินได้ยังไง คิดดูสิ ดินมันก็เป็นแค่ดิน แต่ดินเป็นที่มาของพืชทุกชนิด มันเป็นความมหัศจรรย์นะ”

คำถามซ้อๆ กระตุ้นให้ฉันทันคิดถึงหนังสือเล่มแรกของลุงที่ฉันทันอ่านในตอนจบลุงก็ลงท้ายด้วยคำถามแบบนี้เช่นกัน

ความมหัศจรรย์ของลุงนั้นเรียบง่ายเหลือเกิน

ลุงดำรงอยู่ด้วยความคิดและความสงสัยต่อชีวิตและจุดกำเนิดของมัน เช่นที่ลุงเฝ้าสงสัยเกี่ยวกับกำเนิดดวงดาว จักรวาลและพรรณพืช เช่นที่ลุงชอบนั่งดูคลิปเกี่ยวกับดาวอังคารในมือถือ เช่นที่ลุงเชื่อว่ามนุษย์ต่างดาวอาจมีจริง เช่นที่ลุงชอบเลี้ยงนกและเฝ้ามองพวกมันหากิน ขณะเดียวกันชีวิตลุงก็มีปมปัญหาที่ไม่อาจสลัดหลุด ลุงยึดติดอยู่กับอดีตบางอย่าง อันน่าขมขื่นที่ชั่วชีวิตของมนุษย์คนหนึ่งคงไม่อาจลืมได้

ลุงทำให้ฉันทันเข้าใจว่าชีวิตมนุษย์มีความซับซ้อนและลึกลับเกินกว่าที่ใครคนหนึ่งจะไปตัดสินการกระทำของเขาหรือบอกให้เขาปล่อยวางได้

ฉันทันจะไม่ตัดสินและไม่บอกให้ลุงปล่อยวาง ถ้าลุงจะเขียนหนังสือหรือขึ้นไปพูดในวงเสวนาไหนๆ ฉันทันจะเป็นคนรับฟัง เพราะความฝันอย่างหนึ่งที่ลุงต้องการคงเป็นการได้แสดงความคิดเห็นอย่างชัดตรงและเปิดเผยโดยไม่ถูกปิดกั้นหรือตัดสินจากใคร

หมายเหตุ:

ในปี 2546 บัณฑิตกล่าวแสดงความคิดเห็นและแจกเอกสารในงานสัมมนาวิชาการซึ่งจัดโดยสำนักงาน กกต. และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยที่เนื้อหาถูกกล่าวหาว่าเข้าข่ายหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกาพิพากษาให้มีความผิด 2 กระทั่งรวมจำคุก 4 ปี แต่จำเลยป่วยเป็นโรคจิตเภท ให้รอการลงโทษไว้ 3 ปี บัณฑิตถูกคุมขังรวม 98 วันระหว่างพิจารณาคดีก่อนจะได้รับการประกันตัวด้วยหลักทรัพย์ 200,000 บาท

ปี 2557 ศาลทหารมีคำสั่งให้ประกันตัวบัณฑิตที่ถูกควบคุมตัวตั้งแต่วันที่ 26 พฤศจิกายน หลังแสดงความคิดเห็นในเวทีระดมความเห็นเรื่องการปฏิรูปของพรรคนวัตกรรม โดยมี วาด รวี เพื่อนนักเขียนเป็นนายประกัน และญาติใช้หลักทรัพย์เป็นเงินสด 400,000 บาท ขณะที่ทนายความจากศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนเขียนคำร้องประกอบระบุถึงปัญหาสุขภาพที่จำเลยเหลือใจแต่เพียงข้างเดียวและต้องมีถุงปัสสาวะติดลำตัวมาตลอดหลายปี

เสาร์: เราจะคิดถึงวันสวยงาม... เมื่อกาลเวลาผ่านไป

“ทิ้งไปแล้วไวยยยยย!!”

เสียงชายผู้นั่งแผ่เข้านพร้อมดวงตารื่นปนระอา เมื่อครั้งที่ ‘เสาร์’ ทวงถามถึงสัญญา เขาเคยจดเบอร์อดีตนักการเมืองคนสำคัญของประเทศ ให้กับน้องชาย ฝากฝังให้โทรไปถามเรื่องการจัดตั้งพรรคการเมือง และ เสนอนโยบายของพรรค ซึ่งผู้เป็นน้องได้แต่ส่ายหัว รำพึงรำพันปนขำว่า ต้องเสียค่าโทรทางไกลเท่าไรกัน กว่าจะติดต่อถึงดูไบ โฟนอินเองง่าย กว่าไหม

เสาร์ได้ยินดังนั้น เดว่าแม้จะผิดหวังไปบ้าง แต่กลับมีเพียงสีหน้า เรียบเฉย เขายิ้มน้อยๆ เศร้าๆ พองาม ไม่ได้เอ่ยถามอะไรต่อ...

‘เสาร์’ ชายร่างเล็ก อายุราว 50 ปี เชื้อชาติไทลื้อ เขาเล่าที่มาตัวเองว่า เกิดที่เชียงรุ่ง เข้ามาประเทศไทยเมื่อปี 2517 ด้วยการเดินเท้า เสาร์เกิดแก่ เจ็บตายอยู่ในวัฏจักรอาชีพที่หลากหลาย ในวัยเด็ก เขาไม่เคยเข้าโรงเรียน อ่านออกเขียนได้จากการคร่ำพักลักจำ ทั้งเรียนรู้อเองและกับครูอาสา

เมื่อเข้าสู่วัยหนุ่ม เขากลายเป็นทหารรับจ้างในหน่วยกระต๊องแดง ร่วมสมรภูมিরบกว่า 10 เดือน สะสมบาดแผลกายใจมาไม่น้อย จากนั้นผันตัวเองจากพินราบลงสู่ผืนทะเล มาเป็นลูกเรือตั้งเกที่จังหวัดตราดนานนับ 10 ปี

จากนั้นเขายังล่องไหลไปตามสายธารแห่งชีวิตจนเสียฟันหน้าไปซี่หนึ่ง เสาร์ใช้ชีวิตระหกระเหินเรื่อยมาและเริ่มพัวพันกับคดียาเสพติดจนต้องโทษ เสาร์เริ่มมีอาการเหม่อลอย พุดคนเดียวในเรื่องที่คนอื่นไม่เข้าใจ และสื่อสารกับบุคคลสำคัญผ่านโทรศัพท์

เสาร์คือผู้ต้องหาคดีหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ พ่วงตำแหน่งผู้ป่วยทางจิตเวชร่วมด้วย เสาร์มีอาการหลงผิดและพุดไม่รู้เรื่องบ่อยครั้ง ก่อนข้างหมกมุ่นและสนใจการเมืองเป็นพิเศษ หากแต่โดยรวมถือเป็นคนสุขภาพจิตดี ไม่เคยมีประวัติทำร้ายร่างกายใคร และไม่นำเป็นภัยต่อสังคม

และนี่คือเรื่องเล่าบางฉากและชีวิตช่วงหนึ่งของเสาร์

ชุดพนักงานรักษาความปลอดภัยแขวนอยู่กลางห้อง กลิ่นอับชื้นกระจายไปทั่ว ความมืดสลัวภายในกำลังสู้รบกับแดดบ่ายอ้ออ้อย แสงสว่างในห้องดูไม่แยแสกับการมืออยู่ของเขานัก ทว่ากลับขับเน้นใบหน้าของเสาร์อย่างชัดเจน ภายในห้องไม่เล็กไม่ใหญ่ ปราศจากเครื่องเรือน มีเพียงเสื่อผืนหมอนใบ ไม่มีทั้งโทรทัศน์และเครื่องปรับอากาศ ไม่มีแม้โต๊ะเก้าอี้ข้าวของน้อยชิ้นราวกับพระพุทธรูป

เสาร์พักอยู่ที่ห้องนี้ในฐานะพนักงานรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านแห่งหนึ่งย่านปทุมธานี ความเป็นอยู่ดีตามอัตภาพ เนื่องจากเขาไม่เคยมีความอยากได้อะไรมากนัก (นอกจากการจัดตั้งพรรคการเมืองและโทรหานายกรัฐมนตรี)

บ้านเช่าที่เสาร์อยู่ถูกแบ่งซอยเป็นห้องย่อยๆ เรียงกันเป็นแนวยาว ตั้งอยู่ท้ายหมู่บ้าน หน้าบ้านพักมีบ่อน้ำขนาดใหญ่ และร้านอาหารเรือนไทย เสาร์เล่าว่าถ้าแก่เป็นคนจัดหาให้ เดินทางสะดวก ราคาถูก หากแต่ต้องแชร์ร่วมกับผู้อื่น

ท่านผู้เมียสองตัวในบ่อน้ำหน้าบ้านพักกำลังหยอกเย้า เสียงดูตื่นทว่าสดใส รึว่าน้ำสาดกระเซ็นเป็นระยะ ผมนั่งมองพวกมันไปพลางระหว่างรอเสาร์เลือกอาหารในเมนู มันถูกเจ้าของนำมาปล่อยไว้ในบ่อน้ำของร้านอาหารแล้วกันตาข่ายจำกัดบริเวณเอาไว้ ด้วยความดูร้ายและความต้องการอิสรภาพ ทำให้พวกมันไม่มีโอกาสออกมาข้างนอกได้ตามต้องการ แม้พวกมันจะสวยงามเพียงใด แต่ท่านคู่นี้มีพื้นที่เท่าที่เจ้าของได้กำหนดไว้ให้เท่านั้น

กับคนบางคน คนธรรมดาสามัญ คนที่ไม่มีใครจดจำ และไม่เคยทำอันตรายใคร ก็อาจมีสิทธิ์เลือกแค่เพียงเมนูอาหารเหมือนกับเสาร์

“เอานี่แหละ หมูกระเทียม” เสาร์ร้องขึ้นด้วยน้ำเสียงไร้เดียงสाराวเด็กน้อย

บางทีผมก็รู้สึกเหมือนเขาเป็นเด็ก เด็กน้อยผู้ไม่ประสาโลก คนแบบนี้หรือจะไปมีพิษภัยกับมวลมนุษยชาติได้

หลังเลือกเมนูอาหารเสร็จ เราคุยกันเรื่องสัตเพเหระ แต่วันนี้ดูจะพิเศษกว่าทุกวัน

“ให้เพื่อขอบคุณที่อุทิศส่วที่อยู่เป็นเพื่อนกัน”

เสาร์เปล่งประโยคนี้ออกมา พร้อมมอบสร้อยหลวงพ่อกเงินแก่ผมอลังการด้วยการร้อยมากับสายสร้อยลูกประคำดินเผาความยาวประมาณสองรอบคอ ผมรับองค์พระอย่างสุภาพมาแนบไว้กลางอก หัวใจสั่นไหวแววดตาของเขาชัดเจนขึ้นว่าเปล่งประกาย

ผมกล่าวขอบคุณ พลังนี้ในใจว่าเสาร์ก็ทำซึ่งเป็นกับเขาด้วย

ก่อนจากลา เสาร์เดินมาส่งผมที่ทางออก ผมถามเขาว่า อยากได้อะไร หรืออยากไปไหนหรือไม่ เช่น เดินจับจ่ายซื้อของ หรือดูหนังฟังเพลง

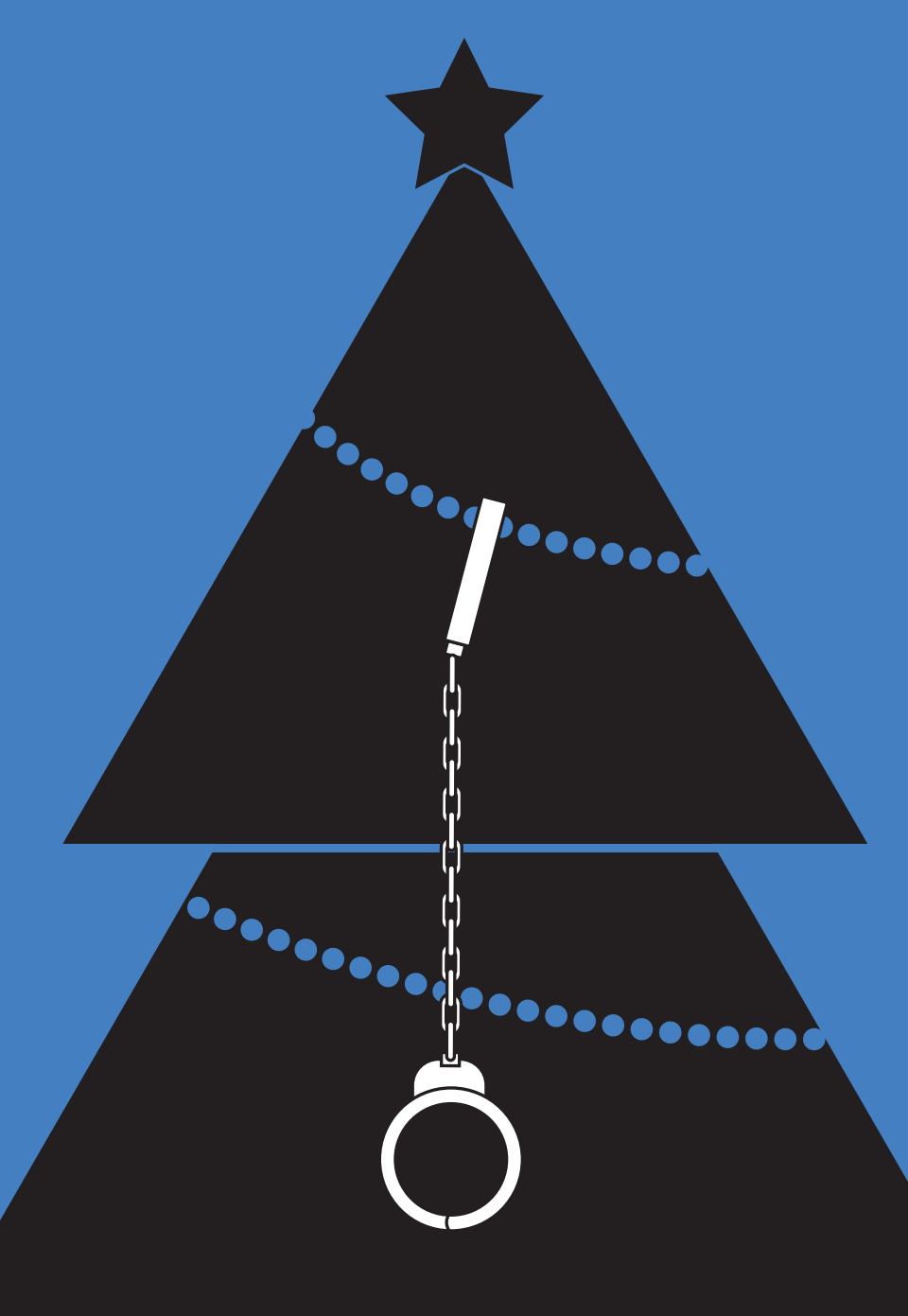
เขาชายตามองผมนิ่ง

“อยากไปเดินเล่นสวนสาธารณะ อยากไปเดินสูดอากาศ นั่งมองผู้คน แต่จะไปได้ยังไงกันล่ะ” เขาตอบเพียงเท่านี้ รอยยิ้มบางเบาผุดที่ใบหน้า ทว่าแววตาสิ้นหวัง

ผมรู้สึกจุกอยู่ที่คอกับความต้องการอันแสนสามัญ หัวใจและร่างกายที่ถูกจองจำหวังเพียงเท่านี้เองจริงๆ

หมายเหตุ:

28 พฤษภาคม 2558 เสาร์ถูกพนักงานสอบสวนนำตัวมาฝากขังต่อศาล หลังครบกำหนดฝากขัง พนักงานสอบสวนก็ยังไม่ได้ส่งสำนวนให้กับพนักงานอัยการเนื่องจากเห็นว่า ใ้คงการสอบสวนและส่งเสาร์เข้ารับการรักษาอาการป่วยทางจิตที่สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ จนกว่าจะหายหรือสามารถต่อสู้คดีได้ ซึ่งผลตรวจต้องรอไม่ต่ำกว่า 45 วัน

คดี: คริสต์มาสในศาล ข่าวลือในความเชื่อ

25 ธันวาคม 2555 วันคริสต์มาส

สำหรับคนที่ไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์อย่างผม อาจจะไม่เข้าใจความสำคัญของวันคริสต์มาสเท่าไร นอกจากมีซานต้า และโรงเรียนไม่ยอมปิดสองวันก่อนหน้าเพิ่งไปร่วมงานของชาวคริสต์กลุ่มหนึ่งมา ได้ยินเขาพูดกันทำนองว่า วันคริสต์มาสจริงๆ ไม่ใช่เรื่องของซานตาคลอสเท่านั้น แต่เป็นวันที่พระเจ้าอยากให้นุชนุชย์ทุกคนมีความสุข ไม่ว่าจะเชื่อชาติไหน นับถือศาสนาไหน

เนื่องจากโรงเรียนไม่ปิด ราชการไม่หยุด ศาลเองก็ไม่หยุดเช่นกัน วันที่ 25 ธันวาคม ปีนี้จึงเป็นวันนัดอ่านคำพิพากษาในคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและเสรีภาพการแสดงออกคดีหนึ่ง วันที่ศาลอาญาจะจัดงานเลี้ยงให้กับเจ้าหน้าที่ศาล ตั้งแต่ช่วงเช้าลานจอดรถถูกเนรมิตเป็นสถานที่จัดงาน มีเวทีใหญ่ตั้งอยู่ และมีโต๊ะจีนกำลังทยอยจัดเรียง

9.40 น. ห้องพิจารณาคดี 906 ศาลชั้นบัลลังก์ จำเลยและทนายความ จำเลยอยู่ที่นั่นแล้ว แต่อัยการไม่มา ก่อนศาลอ่านคำพิพากษาในคดีนี้ ศาลอ่านคำพิพากษาในคดีอื่นก่อน จริงๆ ผมไม่ได้ตั้งใจฟังเท่าไร แต่สังเกตเห็นจำเลยที่ 4 เป็นชายสูงวัยนั่งอยู่บนรถเข็น ทำทางมีฐานะ แต่กลับเป็นคนเดียวที่ถูกตัดสินให้ต้องเข้าคุก

สองปีเศษก่อนหน้านี้ ขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช วันหนึ่งตลาดหุ้นไทยก็ตกระเนระนาด เป็นข่าวใหญ่โต ที่วิหลายช่องรายงานว่ามีคนปล่อย 'ข่าวลือไม่เป็นมงคล' เป็นเหตุให้หุ้นตก แม้ข่าวลือนี้เกือบทุกบ้านพูดกันมาก่อนหุ้นตกหลายวัน ไม่มีสื่อในประเทศรายใดรายงานข่าวลือดังกล่าวคืออะไร แต่มีสำนักข่าวต่างประเทศ รายงานข่าวลือนี้เป็นลายลักษณ์อักษรก่อนหุ้นตกในช่วงบ่ายวันนั้น

ไม่กี่วันหลังจากนั้นจึงมีข่าวการจับกุมใครสักคน และตามด้วยการแถลงข่าวใหญ่โต เขาเป็นคนธรรมดา เป็นนายหน้าขายหุ้นหรือโบรกเกอร์ของบริษัทแห่งหนึ่ง ไม่ว่าเขาจะเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ และไม่ว่าข่าวลือจะเป็นความจริงหรือไม่ ข้อความที่เขาถูกกล่าวหาว่าเป็นคนโพสต์ลงในเว็บบอร์ด ระบุเวลา 15.05 น. ของวันที่หุ้นตก ซึ่งเป็นเวลาที่หุ้นตกไปเรียบร้อยแล้ว แต่เขาถูกฟ้องฐานเป็นผู้นำเข้าซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

ไม่ใช่เพราะเขาเป็นโบรกเกอร์ หรือเพราะเขาเป็นคนเลว แต่เพราะในวันที่มีข่าวลือร้ายแรง ต้องมีคนถูกจับ

10.25 น. หลังอ่านคำพิพากษาคดีอื่นแล้ว จำเลยที่ 1-3 และญาติของคุณลุงยังจับกลุ่มคุยกันอยู่ในห้อง ศาลอีก 2 ท่านเดินขึ้นบัลลังก์ เรียกชื่อจำเลย "นายคธา..." เมื่อจำเลยยืนขึ้น ศาลจึงเริ่มอ่านคำพิพากษา

"ในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริย์" ศาลเริ่มต้นอ่านประโยคนี้ หัวกระดาษแบบฟอร์มศาล ทั้งที่คดีคุณลุงรถเข็นก็ไม่เห็นต้องอ่านประโยคนี้

เพียงประโยคแรก ก็แอบได้ยินผลคดีอยู่ไกลๆ

ศาลอ่านทวนข้อความที่ถูกนำมาฟ้อง ฟังดูแล้วเป็นการแสดงความความคิดเห็น แต่ในที่นี้เอามาเขียนให้อ่านไม่ได้อีกเช่นกัน

"ยอมแสดงให้เห็นว่า จำเลยมีแนวความคิดหรือความเชื่อมั่นกับเรื่องดังกล่าวจึงได้แสดงออกโดยการโพสต์หรือเขียนข้อความในเรื่องดังกล่าวลงในเว็บไซต์" อย่างน้อยศาลก็รับรู้หลักการว่าที่คนแสดงออกอะไรสักอย่างก็เพราะเขาคิดและเขาเชื่อนั่นเอง

"เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าพระมหากษัตริย์และรัชทายาททุกพระองค์ทรงรักและให้ความเมตตาแก่พสกนิกรของพระองค์เท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นบุคคลของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และพระมหากษัตริย์และรัชทายาททุกพระองค์ก็ทรงอยู่เหนือความขัดแย้งทางการเมือง เป็นที่รักและเคารพของปวงชนชาวไทยทุกคน ซึ่งจำเลยเป็นคนไทยคนหนึ่ง ย่อมต้องทราบความข้อนี้ดี ข้อความดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลอันเป็นเท็จ"

หลังจำเลยต่อสู้ว่าข้อความที่ปรากฏตามคำฟ้องนั้นเป็นเรื่องการบอกเล่าข่าวลือ ไม่ใช่การยืนยันข้อเท็จจริง ไม่ใช่การบอกเล่าความเท็จ ศาลก็ตอบด้วยเหตุผลนี้

"การที่มีข่าวร้ายแรงกับประมุขสูงสุดของประเทศที่เป็นศูนย์รวมจิตใจอันเป็นที่รัก เคารพและสักการะของปวงชนชาวไทยในลักษณะดังกล่าว ย่อมปฏิเสธไม่ได้ว่าจะไม่ส่งผลต่อตลาดหลักทรัพย์ หากติดลบอยู่แล้วก็จะยิ่งติดลบกว่าเดิมอีก" หลังจำเลยต่อสู้ว่าข้อความนั้นถูกโพสต์หลังหุ้นตกไปแล้ว ศาลก็ตอบด้วยเหตุผลนี้

"นอกจากนั้นการมีข่าวร้ายแรงเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นที่รัก เคารพและสักการะของปวงชนชาวไทย ดังจะเห็นได้จากเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม ที่ผ่านมา พสกนิกรทุกหมู่เหล่าต่างมารวมกันที่ลานพระบรมรูปทรงม้าและถนนราชดำเนิน เพื่อถวายความจงรักภักดีเป็นจำนวนมาก จึงย่อมปฏิเสธไม่ได้อีกว่าประชาชนคนไทยทุก

หมู่เหล่าจะไม่ตื่นตระหนกตกใจกับข่าวที่เกิดขึ้น”

หลังจำเลยต่อสู้ว่า ข้อความตามฟ้องนั้น คนที่ได้อ่านแถลงการณ์จากสำนักพระราชวังก็จะรู้ว่าไม่จริง ข้อความนั้นจึงไม่อาจก่อให้เกิดความตระหนกแก่ประชาชนได้ ศาลก็ตอบด้วยเหตุผลนี้ ขณะอ่านประโยคดังกล่าวศาลท่านที่อ่านใช้น้ำเสียงหนักแน่นขึ้น ขณะที่ศาลอีกท่านนั่งพยักหน้าหงิกๆ

ศาลยังไม่ลืมนำถึงอุดมการณ์ของรัฐอันควรยึดถือไว้ในคำพิพากษา อุดมการณ์ที่ผลึกให้สิ่งที่แตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็น ขวาลือ หรืออะไรก็ตาม ให้กลายเป็นความผิดและอาชญากรรม

“อันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขของประชาชนและสังคมโดยรวม”

จบการอ่านคำพิพากษา การโพสต์ข้อความในเว็บบอร์ดสองข้อความ มีโทษจำคุก 4 ปี ไม่รอลงอาญา เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เดินเข้ามาใส่กุญแจมือจำเลยที่กำลังจะมีสถานะใหม่เป็น ‘ผู้ต้องขัง’ พร้อมกับเซ็นรถขายแก่ในคดีก่อนหน้า หลบกลองของนักข่าวจำนวนมาก ผลุบลับหายลงไปยังห้องขังใต้ถุนศาล

ยังคงมีประเด็นความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน ความชอบด้วยกฎหมายของการสืบสวน การพิสูจน์ตัวตนด้วยหลักฐานทางคอมพิวเตอร์ ในคดีนี้ ที่เป็นปัญหาให้พูดคุยกันได้อีกมาก ซึ่งจำเลยก็ได้ใช้สิทธิ์ต่อสู้ อย่างเต็มที่แล้วแต่ศาลไม่เชื่อ ศาลเชื่อถือความเป็นเจ้าหน้าที่รัฐของฝ่ายโจทก์มากกว่า

ประเด็นที่ผมเกาหัวเล็กน้อย คือการใช้อุดมการณ์หลักของชาติไทย เป็นเหตุผลตอบข้อต่อสู้ของจำเลย จำเลยต่อสู้ว่าเป็นเรื่องขวาลือ ไม่ใช่ความจริง ศาลก็ตอบว่าษัตริย์ไทยดี จำเลยต้องรู้อยู่แล้ว จำเลยต่อสู้ว่า ข้อความไม่ก่อให้เกิดความตื่นตระหนก ศาลก็ตอบว่าษัตริย์ไทยดี ดังนั้น ประชาชนย่อมตื่นตระหนก มีการนำอุดมการณ์เดิมมาใช้อธิบายซ้ำๆ

อย่างน่าตกใจ

ผมก็รู้มาเท่าๆ กับที่คนไทยคนอื่นรู้ว่าพระมหากษัตริย์องค์ปัจจุบันของไทยมีคุณงามความดีมากเพียงไร และผมเชื่อว่าคุณคชา หรือจำเลย ในคดีนี้ก็รู้มาเท่าๆ กัน แต่การพยายามใช้อุดมการณ์เดิมๆ ตอบคำถาม บางอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องกัน รังแต่จะเป็นการลากเอาความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ให้กลายมาเป็นเหตุในการลงโทษบุคคล เป็นการใช้อุดมการณ์ความเชื่อหลักกตทาบความเชื่ออื่นๆ เอาไว้ ซึ่งไม่แน่ว่าเป็นการพิทักษ์รักษาหรือสร้างความระคายเคืองต่อสถาบันฯกันแน่

11.10 น. ผมเดินไปเยี่ยมมคชาที่ห้องขังใต้ถุนศาล ห้องขังกันด้วย ลูกกรงสองชั้นห่างกันพอประมาณ และมีราวเหล็กกันไม่ให้ญาติเข้าถึง ลูกกรงชั้นแรก นักโทษกับญาติๆ ยืนตะโกนคุยกันสารพัดจากคนละฝั่งลูกกรง คธายืนยื่นขอประกันตัวให้ได้ก่อนและจะใช้สิทธิ์ยื่นอุทธรณ์ ภายหลัง ขณะที่เพื่อนๆ ด้านนอกวงเวียนเงิน 500,000 บาทมาประกันตัว

ห้องขังใต้ถุนศาลแบ่งเป็นสี่ห้อง ‘ผู้ต้องขังใหม่คดียา’ ‘ผู้ต้องขังเก่าคดียา’ ‘ผู้ต้องขังใหม่คดีทั่วไป’ และ ‘ผู้ต้องขังเก่าคดีทั่วไป’ แต่ละห้องมีคนอยู่มากจนเก้าอี้ไม่พอนั่ง ขณะที่ญาติจำนวนมากก็นั่งรอฟังชะตากรรมอยู่ด้านนอกลูกกรงเหล็ก วันคริสต์มาสปีนี้อาจไม่ใช่วันที่มีความสุขสำหรับมนุษย์ทุกคนก็เป็นได้

15.45 น. หลังผ่านไปหลายชั่วโมง ศาลยังไม่มีการสั่งเรื่องการประกันตัว ผมเดินมาเยี่ยมมคชาอีกครั้ง ทันทีที่เห็นผมเดินมา คธารีบลุกขึ้นมายืนเกาะลูกกรงเพราะเข้าใจว่าคำสั่งออกแล้ว แต่ผมบอกว่ายัง ผมอ่านปากคธา น่าจะพยายามบอกว่าขอข่าว พร้อมทำท่าตักอาหารเข้าปาก ผมรับรู้แล้ว คธาบอกย้ำว่า จะเอาให้คนแก่ (ลุงนั่งรถเข็นก็ยังคงอยู่ในห้องนั้นด้วย) พร้อมทำท่าพูดอะไรสักอย่างกับหูสองนิ้ว ซึ่งผมอ่านปากได้ว่า “ขอใช้ดาวสองฟอง”

ผมซื้อข้าวซื้อน้ำ เขียนใบขออนุญาต และส่งเข้าไปด้านในลูกกรงเหล็กเสร็จแล้วก็นั่งรออย่างไม่รู้กำหนดเวลาต่อไป พยายามเอาคอมพิวเตอร์ขึ้นมาเปิดทำงาน แต่ก็ไม่มีสมาริติก แคมโรงอาหารศาลก็มีกฎห้ามเสียบปลั๊กคอมพิวเตอร์ ด้วยเหตุว่าเป็นไฟของหลวง

16.05 น. ที่ห้องรอฟังคำสั่งประกันตัว ญาติหลายสิบคนนั่งรออย่างกระวนกระวายอยู่เกือบเต็มห้อง เจ้าหน้าที่ศาลประกาศผ่านไมโครโฟนว่า วันนี้คดีมีปริมาณมาก คำสั่งประกันตัวทุกคดีจะออกภายในวันนี้ แต่ยังไม่แจ้งว่าเป็นเวลาใด

16.30 น. เจ้าหน้าที่ศาลสองคนใส่หมวกซานต้า่วนอยู่กับการเป่าลูกโป่งสีสดใสเพื่อประดับประดาห้องทำงานของพวกเธอ ขณะที่เสียงจากเครื่องเสียงเวทีงานเลี้ยงหน้าตึกศาลเริ่มดังขึ้นบ้างแล้ว ผมกับคนอื่นหลายสิบคนยังนั่งรอต่อไป โดยไม่มีอะไรสร้างสรรค์ให้ทำมากไปกว่านี้ หากคำสั่งที่รอคอยอยู่นี้ยังคงยึดหลักอุดมการณ์เดิมเป็นเหตุผลพื้นฐาน คดีนี้คงถูกมองว่าเป็นอาชญากรรมร้ายแรงมาก โอกาสที่ชายหนุ่มหนึ่งคนจะต้องถูกบังคับโกนหัว เปลี่ยนเครื่องแต่งกายในอีกไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้าก็มีสูง

ไม่กี่นาทีให้หลัง เจ้าหน้าที่ศาลชายคนหนึ่งปีนขึ้นไปบนเคาน์เตอร์ช่องสำหรับผู้มาติดต่อ เพื่อติดป้ายสายรุ้งเขียนว่า ‘สวัสดิ์ปีใหม่’ ท่ามกลางสายตานับร้อยคู่ที่จับจ้องรอคอยความเคลื่อนไหวใดๆ ก็ตามที่จะออกมาจากหลังเคาน์เตอร์นั้น

17.50 น. ไฟเริ่มสลับลงทุกขณะ เจ้าหน้าที่ศาลใส่หมวกแหลมสีแดงทยอยเดินออกจากตึกไปพร้อมวงโตะเงินยังบริเวณที่เคยเป็นลานจอดรถของประชาชนผู้มาติดต่อ ผมเดินลงไปห้องขังใต้ถุนศาลอีกครั้ง ข้างรั้วเหล็กที่ใช้ตะกอนคุยกับครหา เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของศาลหลายคนนั่งล้อมวงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พร้อมกับข้าวเต็มโตะ และเปิดเพลงเสียงดังทำให้การพูดคุยระหว่างสองฝั่งรั้วลำบากขึ้น

ผมแอบมองเข้าไปในห้องที่ติดป้ายว่า ‘ห้องเวรชี้’ ซึ่งมีลักษณะเป็น

บัลลังก์ศาล แต่ขณะนี้ตกแต่งด้วยสายรุ้ง และมีเจ้าหน้าที่ศาลในเครื่องแบบหลายคนนั่งล้อมวงกันอยู่

ด้านหน้าลูกกรงเหล็ก คนจำนวนไม่ต่ำกว่าสามสิบยังคงนั่งรอเป็นกำลังใจให้คนที่อยู่ด้านใน ส่วนคนด้านในไม่ต่ำกว่าห้าสิบ ยังคงนั่งรอเวลาที่ไม่ว่าจะต้องรอไปอีกนานเท่าไร ถัดจากลูกกรงเหล็กไปไม่กี่เมตร รถบัสสีครีมคันใหญ่ติดลูกกรงรอบคัน พร้อมตัวอักษรเขียนว่า ‘เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร’ จอดรออยู่แล้ว คนขับรถคงอยากรีบไปให้ถึงที่หมายโดยเร็ว เพื่อที่ตัวเขาจะได้มีค่าคืนแห่งความสุขในแบบของตัวเองบ้าง

18.10 น. คำสั่งออก นายคชาได้รับอนุญาตให้ประกันตัวเพื่อใช้สิทธิ์ต่อสู้อคดีในชั้นอุทธรณ์ ผมรีบวิ่งไปบอกข่าวดี ครายกมือไหว้ ขณะที่ห้องธุรการด้านบน เจ้าหน้าที่ที่ที่เหลืออยู่ไม่กี่คนรับเงินสดที่มีแบงก์พันมัดรวมกันเป็นปึกๆ ไปนับ ไฟบางดวงเริ่มดับลง ขณะที่คดีอีกจำนวนหนึ่งยังไม่ทราบชะตากรรม

18.45 น. ระหว่างรอการเดินทางของเอกสาร ทุกคนลงมายืนรอที่จุดปล่อยตัวใต้ถุนศาล ข้างล่างนี้เหลือญาติอยู่ไม่กี่คดีแล้ว แต่ข้างในนั้นมีนักโทษอยู่อีกจำนวนมาก

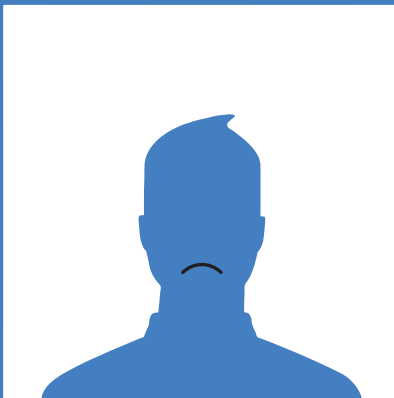
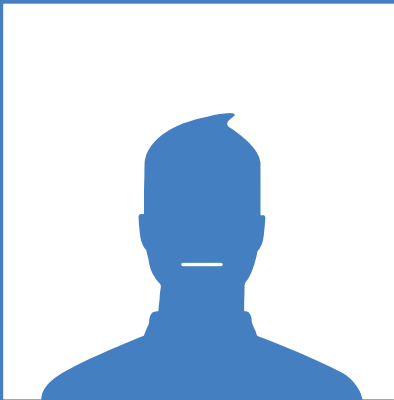
19.10 น. คราลุกขึ้นเดินออกมาตามที่เจ้าหน้าที่เรียก พร้อมเขียนรถของคุณลุงจำเลยที่ 4 ผู้ต้องหาต่างคดีออกมาด้วยกัน วันนี้คราคงได้เพื่อนใหม่คนหนึ่ง ญาติของลุงมารับตัวลุงที่จุดปล่อยตัว เช่นเดียวกับคราที่เดินทางกลับไปกับเพื่อนสามสี่คนที่มานั่งรอดูด้วยกันตั้งแต่เช้า

หลังจากคราเดินออกมาสัมผัสสอิสรภาพได้ไม่กี่ก้าว เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ลากเอารั้วเหล็กมากั้นทางเดิน พร้อมตะโกนว่า “ญาติหลบก่อนครับ” ไฟในห้องขังถูกปิดลงทีละดวง นักโทษทั้งเก่าและใหม่จำนวนมากใส่กุญแจมือผูกติดกันเดินเรียงแถวออกมาทีละคนๆ มุ่งหน้าไปยังรถบัสสีครีมคันใหญ่ที่บัดนี้ติดเครื่องรออยู่แล้ว ผ่านสายตาของญาติที่ทำได้เพียงยืนเกาะรั้วเหล็กมองและส่งกำลังใจให้

19.20 น. ผมออกมาจากบริเวณอาคารศาล ชั้บรถมายังทางออก หน้าตึกศาลอาญา ได้ยินเสียงดังจากเวทีใหญ่เป็นเสียงงานเลี้ยงที่แขก หรือผลิตภัณฑ์ขึ้นมาร้องเพลง เจ้าหน้าที่ศาลที่เคยทำหน้าที่ชิงชังหลายคน บัดนี้สวมหมวกขนต่านั่งเลี้ยงฉลองการเคลียร์งานที่หนักหนาส่งท้ายปี กันอย่างเบิกบาน

ไม่ว่าใครจะทำอาชญากรรมมาแล้วร้ายแค่ไหน จะค้ายา หรือฆ่าใคร หากสำนึกผิดแล้วสารภาพบาปต่อพระเจ้า พระเจ้าจะยกโทษให้ ถ้าจำไม่ผิด ผมเข้าใจว่าชาวคริสต์เชื่ออย่างนั้น

วันคริสต์มาสไม่ใช่เรื่องของซานตาคลอสหรือวันเกิดของพระเยซู เท่านั้น แต่เป็นวันที่พระเจ้าอยากให้มนุษย์ทุกคนมีความสุข ไม่ว่าจะเชื่อชาติไหน ศาสนาไหน... และมีความเชื่อทางการเมืองแบบไหนด้วย ผมขอเติมข้างหลังอีกหน่อย

ปิยะ: ความหวังของพ่อ กับรอยยิ้มที่เลือนหาย

“ผมรับไม่ได้ครับ ผมไม่ได้ทำ ผมไม่รู้เรื่องจริงๆ” ด้วยน้ำเสียงหนักแน่น แต่สดใส เปี่ยมไปด้วยกำลังใจนี้เองที่ทำให้การต่อสู้คดียืดยาวมาปีเศษ

‘ปิยะ’ เป็นชายวัยกลางคน รูปร่างสูงใหญ่ บุคลิกดูมีการศึกษาและมีฐานะ เวลาตอบคำถามก็พูดจาฉะฉานชัดเจนแสดงถึงความมั่นใจในตัวเอง

ปิยะจบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เคยทำงานซื้อขายหลักทรัพย์ให้กับธนาคารขนาดใหญ่ แต่เส้นทางธุรกิจของเขาพลิกผันต่อเนื่อง ก่อนถูกจับปิยะในวัย 48 ปี ทำอาชีพอิสระเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรมแอปพลิเคชัน

หลังผ่านประสบการณ์มาครั้งก่อนชีวิต สิ่งที่ปรากฏเป็นจุดเด่นของปิยะเสมอ คือ ‘รอยยิ้ม’ แม้ขณะพูดคุยเรื่องคดีความหรือเรื่องคุกตะราง ปิยะยังคงมีรอยยิ้มกว้างสดใสอยู่กับตัวเขาเสมอ

“เขาเป็นคนมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นคนจิตใจดี ชอบช่วยเหลือคนอื่น มีข้อเสียอย่างเดียว มันเชื่อคนง่าย” พ่อของปิยะเล่า

พ่อของปิยะอายุเจ็ดสิบกว่าปี เป็นลูกจีนแท้ๆ พุดจาเนิบช้าติดสำเนียง จีนเล็กน้อย พ่อของปิยะไม่ได้ร่ำรวยนัก เมื่อก่อนเคยประกอบอาชีพค้าขาย แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำงานแล้ว หลังปิยะถูกจับ พ่อของเขาเป็นคนเดียวที่คอย ไปเยี่ยมที่เรือนจำอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง และฝากเงินเป็นค่าใช้จ่ายให้ปิยะ เดือนละ 2,000 บาท เนื่องจากบ้านอยู่ไกลจากเรือนจำ พ่อของปิยะต้องตื่น แต่เช้าเพื่อนั่งรถเมล์หลายต่อกว่าจะถึงที่หมาย แต่แต่ละครั้งพ่อของเขา ใช้เวลาเดินทางไปกลับเกือบทั้งวันเพื่อให้ได้เจอหน้าลูกชาย 20 นาที

“ผมอายุเจ็ดสิบกว่าปีแล้ว ยังไม่เคยขึ้นโรงขึ้นศาลเลย แม้แต่โรงพัก ก็ยังไม่เคยไปสักครั้ง ต้องมาทำอะไรแบบนี้ตอนแก่ มันทำใจยากจริงๆ” พ่อปิยะตัดพ้อ

ปิยะถูกจับเมื่อ 11 ธันวาคม 2557 ตำรวจตั้งข้อหามาตรา 112 กล่าวหาว่าปิยะโพสต์เฟซบุ๊กหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ หลักฐานในคดีนี้มีเพียงภาพหนึ่งภาพ ซึ่งในภาพประกอบด้วยภาพย่อยๆ จากการแคปหน้าจอ มือถือรวมอยู่ด้วยกัน มีภาพของปิยะ มีภาพถ่ายจากหน้าเฟซบุ๊กที่โพสต์ข้อความหยาบคายอยู่ข้างๆ พระบรมฉายาลักษณ์ ในภาพนั้นเป็นเฟซบุ๊กที่ใช้รูปของปิยะเป็นรูปประจำตัว ใช้ชื่อบัญชีเฟซบุ๊กว่า ‘นายพงศธร บันทอน’

“ผมซื้อปิยะครับ ไม่ได้ซื้อพงศธร ผมไม่ได้ทำเฟซบุ๊กนี้ครับ ใครก็ไม่รู้เอารูปผมไปใช้” ปิยะบอกกับศาลในวันนัดสอบคำให้การ ขณะที่ศาลบันทึกไว้ในส่วนานว่า จำเลยให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา

ภาพที่มีรูปของปิยะปรากฏอยู่ถูกแชร์ต่อกันบนเฟซบุ๊ก มีพลเมืองติ้อย่างน้อยสามคนจากจังหวัดน่าน นครปฐม และกรุงเทพฯ เห็นภาพนี้แล้ว ทนไม่ได้จึงนำไปมอบให้ตำรวจเพื่อดำเนินคดี ตำรวจทั้งสามท้องที่มีหลักฐานคือภาพใบเดียวกัน แต่ไม่มีทั้งพยานบุคคล หมายเลขไอพีแอดเดรส และเมื่อยึดโทรศัพท์กับคอมพิวเตอร์ของปิยะไปตรวจ เจ้าหน้าที่ก็ไม่พบ

ร่องรอยการเข้าถึงเฟซบุ๊กเจ้าปัญหา

ในชั้นพิจารณาคดี อัยการแสดงหลักฐานการเปลี่ยนชื่อที่บ่งบอกว่า ปิยะเคยเปลี่ยนชื่อหลายครั้ง และเคยสวมสิทธิ์เอาหมายเลขบัตรประชาชน ของผู้อื่นมาใช้เป็นของตัวเองและใช้ชื่อนายพงศธร บันทอน เป็นชื่อของ เลขบัตรประชาชนนั้น ปิยะยอมรับต่อศาลว่าสาเหตุที่เปลี่ยนชื่อครั้งแรก เป็นเพราะความเชื่อเรื่องโชคลางหลังประสบอุบัติเหตุ ต่อมาต้องเปลี่ยนชื่อ อีกหลายครั้งเพราะเหตุผลทางด้านธุรกิจ แต่ยืนยันว่าไม่ได้โพสต์ข้อความ ตามที่ถูกฟ้อง

“ผมมีเฟซบุ๊กจริงๆ ของผมครับ ใช้ชื่อว่าปิยะ” เขาบอก

“รูปที่เขาเอาของผมไปจริงๆ เป็นรูปผมถ่ายคู่กับแฟน แต่เขาไปตัด แฟนออกแล้วเอารูปผมไปใช้ รูปนี้ผมก็ใช้ที่เฟซบุ๊กผม คุณดูสิ” ปิยะเล่า ด้วยน้ำเสียงมั่นใจ เขาพูดถึงสิ่งที่ถูกกล่าวหาด้วยรอยยิ้ม

“ไม่รู้ครับ ผมไม่รู้จริงๆ ว่าใครจะทำแบบนี้กับผมทำไม” ปิยะตอบ เมื่อถูกถามว่าเคยมีเรื่องโกรธแค้นกับใครหรือไม่

พ่อของปิยะมีทรัพย์สินไม่มากพอ และตัดสินใจไม่ยื่นขอประกันตัว ระหว่างการต่อสู้คดี ปิยะถูกคุมขังนานกว่าหนึ่งปี ก่อนศาลพิพากษา ปิยะ อ่านคำฟ้องของเขา อ่านเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เขามีรอยยิ้มกว้าง ตลอดช่วงการพิจารณาคดี เพราะมั่นใจว่าจะสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ ของตัวเองได้

“คดีนี้ไม่มีอะไรเลยครับ คอมพิวเตอร์ของผมตรวจแล้วก็ไม่เจอ อะไร ผมมั่นใจครับ” ปิยะมีรอยยิ้มเต็มหน้า เมื่อพูดถึงการต่อสู้คดีของเขา

แม้ปิยะจะมั่นใจในคดีของเขา แต่สำหรับพ่อของเขาคดีความถือเป็น เรื่องใหม่ โดยเฉพาะคดีของปิยะที่มีความซับซ้อนเพราะสู้กันด้วยหลักฐาน ทางอิเล็กทรอนิกส์และเฟซบุ๊ก

“ผมฟังไม่เข้าใจว่าตกลงเราได้เปรียบหรือเสียเปรียบ เห็นปิยะมัน

บอกว่าเราได้เปรียบอยู่ ในเมื่อมันบอกว่ามันไม่ได้ทำ ผมก็เชื่อมั่น” พ่อของปิยะให้ความเห็นต่อคดีความของลูกชาย

“ดูจากข้อความที่ปรากฏในภาพนี้ก็ค่อนข้างรุนแรง ผมเป็นคนมีการศึกษาคับ มีอาชีพสุจริต ผมไม่มีเหตุผลต้องทำอะไรแบบนี้” ปิยะเบิกความต่อศาล

12 พฤศจิกายน 2558 ขณะที่การต่อสู้คดี 112 จากการโพสต์เฟซบุ๊กยังไม่จบ ปิยะก็ถูกพาตัวไปที่ศาลอาญาโดยไม่ทันได้ตั้งตัว เขาถูกย้ายการยื่นฟ้องคดีที่สองด้วยข้อหาเดิม คดีที่สองเขาถูกกล่าวหาว่าเป็นคนส่งอีเมลไปยังอีเมล info ของธนาคารกรุงเทพ หลังอ่านคำฟ้องคดีที่สอง เขายังยิ้มร่าได้อยู่เช่นเคย

“ผมปฏิเสธครับ ผมถูกใส่ร้าย อีเมลที่ส่งก็ไม่ใช่อีเมลของผม แล้วผมจะไปทำแบบนั้นทำไม” ปิยะยังเต็มเปี่ยมด้วยความมั่นใจ และรอยยิ้มกว้าง

ด้านพ่อของปิยะเมื่อทราบข่าวคดีที่สองของเขาเริ่มสงสัยในโชคชะตาของตัวเองและครอบครัว ความหวังที่เคยมีระหว่างการต่อสู้คดีแรกเริ่มเลือนรางออกไปเมื่อได้ยินข่าวคดีที่สอง

“ผมไม่รู้ว่าโชคชะตาหรืออะไรที่เล่นตลกกับเรา หรืออาจจะเป็นกรรมของผมตั้งแต่ชาติไหน” พ่อของปิยะกล่าว

“ผมอ่านข้อความที่เขาฟ้องมันแล้ว คนปกติเขาไม่น่าจะทำอย่างนี้กันนะ ไอ้คนที่เขียนไปแบบนี้ต้องเป็นบ้าเท่านั้นแหละ” พ่อปิยะให้ความเห็นหลังอ่านข้อความใส่ร้ายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์อีกหลายพระองค์ ตามที่ปรากฏในคำฟ้อง

ข้อความถูกเรียงขึ้นอย่างหยาบคายและไม่เป็นเหตุเป็นผล คนทั่วไปที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์อ่านแล้วย่อมทราบได้ว่าไม่เป็นความจริง และอีเมลที่เขียนขึ้นถูกส่งไปยังผู้รับที่เป็นหน่วยงานไม่ใช่บุคคล คดีที่สองของปิยะจึงดูแปลกพิศวงกว่าคดีแรก

“บอกพ่อให้หน่อยนะว่าไม่ต้องห่วง คดีนี้ผมไม่ได้ทำ ตอนนี้อยู่ได้ บอกพ่อว่าผมไม่เป็นไร” ปิยะตะโกนผ่านลูกกรง ผ่ากมายังคนข้างนอกด้วยท่าทางสบายใจ

20 มกราคม 2559 ศาลนัดปิยะฟังคำพิพากษาคดีแรก แม้ในการสืบพยาน ศาลอาญาจะสั่งพิจารณาคดีเป็นการลับ แต่ในการอ่านคำพิพากษาก็ทำโดยเปิดเผย และมีสื่อมวลชนหลายสำนักมารอฟังคำพิพากษา

ก่อนหน้านี้ศาลเคยเลื่อนการอ่านคำพิพากษามาแล้วครั้งหนึ่ง โดยระบุเหตุผลว่า เนื่องจากคดีนี้เป็นคดีสำคัญจึงต้องปรึกษากับอธิบดีผู้พิพากษา ก่อนบรรยายคดีต่อศาลก่อนการนัดฟังคำพิพากษาจึงไม่สู้จะดีนักสำหรับปิยะ แต่นั่นก็ยังไม่ทำให้รอยยิ้มบนใบหน้าของเขาจางหายไป

“ผมโดนเต็มๆ เลย นักข่าวเขามารอถ่ายรูปผมเต็มๆ เลย” ปิยะเล่าด้วยรอยยิ้มและสีหน้าดีใจ

“ถ่ายก็ได้ครับไม่เป็นไร ผมไม่ได้ทำอะไรผิด วันนี้ผมมั่นใจนะครับ” ไม่กี่นาทีก่อนการอ่านคำพิพากษา ปิยะยังยืนยันคำเดิม

“ข้อความที่ประกอบภาพพระบรมฉายาลักษณ์เข้าใจได้ทันทีว่ามีเจตนา ดูหมิ่น หมิ่นประมาท แสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14” ศาลกล่าว

“พฤติการณ์ของจำเลยในคดีนี้มีการเปลี่ยนชื่อและสวมชื่อหลายครั้ง ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ส่อเจตนาเพื่อไม่ให้ผู้อื่นสามารถทราบถึงตัวตนได้ พยานจำเลยไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้ จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14 (3) (5) ให้ลงโทษตามมาตรา 112 ในฐานะกฎหมายที่มีโทษหนักสุด กำหนดโทษ 9 ปี เนื่องจากการให้การของจำเลยเป็นประโยชน์ต่อทางพิจารณา ลดโทษให้ 1 ใน 3 เหลือจำคุก 6 ปี” ส่วนหนึ่งจากเนื้อหาของคำพิพากษาที่ศาลอ่านให้ฟัง

“ทำไมเอาตรงนี้มาตัดสินเรา ทั้งที่หลักฐานอื่นไม่มีเลย” ปิยะพูดเสียงอ่อย เขาไม่ยิ้มแล้ว ใบหน้าเขาดูเครียดและสับสน

“โอ้โห ทำไมต้องลงโทษกันขนาดนี้นะ ไม่ได้ไปฆ่าใครตายเสียหน่อย” พ่อปิยะรำพึง

“ผมเป็นพ่อ ถ้ามันจะเอายังไงผมก็คงต้องแล้วแต่มัน เรื่องคดีผมไม่รู้จะทำยังไง ผมก็คงจะฝากเงินให้ทุกเดือนแล้วก็จะไปเยี่ยมมันแบบนี้แหละ” พ่อปิยะบอก

“ผมอุทธรณ์ครับ ผมต้องยืนยันว่าผมไม่ได้ทำ เพราะหลักฐานมันไม่มี ผมไม่สนใจเรื่องขอภัยโทษ” ปิยะก้มหน้าตอบ ไม่มีรอยยิ้มบนใบหน้าเขาอีกต่อไป

ชื่อจริงของเจ้าของเรื่องราว
จะเปิดเผยเฉพาะผู้ที่เต็มใจ
ให้สังคมรับรู้เท่านั้น
สำหรับผู้ที่ขอสงวนชื่อจริง
เราจะตั้งชื่อของเขาใหม่
และเรียกขานเขาด้วย
ชื่อใหม่แทนชื่อจริง
ผู้อ่านจะรู้จักเขาด้วย
ชื่อใหม่นั้นเช่นเดียวกับ
ภาพถ่ายของเจ้าของ
เรื่องราวที่เราขอเก็บไว้
เพื่อให้โอกาสเขาคืนสู่
สถานะคนปกติในสังคมใน
วันข้างหน้า

ทีม iLaw

HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
SOUTHEAST
ASIA

